

Contents

Contents	Page
Research Article	
BUDDHISM AND NATIONAL INTEGRATION IN THAILAND	270
Chattawat Shatnataphat	
MINDFULNESS ART FROM NATURAL COLORS	282
Jackthanarchon Premnirundon, Apichart Pholprasert and Soamshine Boonyananta	
COMPREHENDING SUFFERING THROUGH DEEP LISTENING IN CONTEMPLATIVE PRACTICE: THE IMPACT ON THE LISTENERS' WORK AND LIFE	301
Chararinchon Satian and Proetphan Daensilp	
THE FOUR-ALMSHOUSE MODEL: INTEGRATING DĀNA INTO BUDDHIST CRISIS MANAGEMENT STRATEGIES DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN THAILAND	315
Sarinrat Jitjum, Vadhana Jayathavaj, Rattana Panyapa and Pakkasachiphon Khanthong	
THE SYSTEM AND MECHANISMS FOR THE REQUESTING BUILDING PERMISSION AND ESTABLISHMENT OF A TEMPLE WITH THE POWER OF BOWON: A CASE STUDY OF SARATBAMRUNG TEMPLE, BANG DI SUBDISTRICT, HUAI YOT DISTRICT, TRANG PROVINCE (in Thai)	331
Phrapalad Siraphop Ngamriab, Phrakru Arunsutalangkan Preeda Buamuang, Phrakhu Wiratthammachot Michai Buddhasubha, Phrakru Sophonrattanabundit Theprat Rueangsri, Phrasamu Thanapat Tipwong, Phra Bunyarit Churasri, Thatchanan Issaradet, Punyada Chongla-iad, Tippawan Chantra and Suchat Masant	
A COMMUNITY ADMINISTRATION AND MANAGEMENT FOR CREATING PEACEFUL COMMUNITY ACCORDING TO BUDDHIST PEACEFUL MEANS: ANALYTICAL STUDY OF WAT CHEDI, CHALONG SUB-DISTRICT, SICHON DISDRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE (in Thai)	345
Phrakru Buddhajetiyaphimon Apichit Ngamkom, Phra Medhivajarpundit Hansa Nithibunyakorn, Phra Natthaphong Janro, Punyada Chongla-iad and Thippawan Chantra	

THE PROCESS OF ORGANIZING BUDDHIST-BASED PUBLIC MIND PROMOTION 359
ACTIVITIES FOR STUDENTS MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY
(in Thai)

Raveewan Wongdechanun, Suwatsan Ragkhanto, Somchai Srinok,
Napon Thongyoung and Phra Surachai Hongtrakool

BUDDHISM AND NATIONAL INTEGRATION IN THAILAND

Chattawat Shatnataphat

Faculty of Business Administration and Public Administration, Western University, Kanchanaburi, Thailand

Corresponding author E-mail: chattawat.sh@western.ac.th

Received 14 November 2024; Revised 13 December 2024; Accepted 25 December 2024

Abstract

Background and Objectives: Buddhism strongly shapes Thai culture, rule, and national identity, mixing religious ideas with public management. This study looks at how Buddhist lessons fit into Thai governance, checks the Sangha's role in building national unity, and finds issues in changing these ideas for today's administrative structures. This research aimed to examine the incorporation of Buddhist principles in Thai public administration and evaluate their contributions to fostering national unity amidst the difficulties of modernizing these principles in today's governance. By studying where religion meets management, the study shines a light on how Buddhist lessons change Thailand's rule and gives views on keeping cultural heritage while handling the needs of a changing administrative setup.

Methodology: A simple method was used, including deep talks and group chats to get full ideas. Three types of main informants were picked: public workers who make rules; Buddhist monks and thinkers; and teachers and experts in public management. Also, three groups were held with community heads, everyday people involved in Buddhist work, and people interested in public management and Buddhism. Information obtained from these talks and chats was written down and examined with topic analysis to find common ideas and important points to give a clear view of the link between Buddhism and public rules.

Main Results: The study shows that in Thai public work, key Buddhist ideas like the Four Noble Truths, Noble Eightfold Path, and Six Perfections play a big part. They guide the right leadership and decision making where public workers focus on kindness and love during government tasks. The Sangha is very important for community growth because it leads efforts such as building schools and healthcare centers while promoting values of compassion, giving, and harmony within the neighborhood. Monks help to fix local fights by using Buddhist thoughts of no violence and care, thus maintaining peace and social unity. Modernizing these ideas brings challenges like finding a balance between old habits and current duties, making sure their meaning stays strong in changing society and stopping their use for political aims.

Involvement to Buddhadhamma: Applied Buddhism has a tricky job in terms of social benefits in Thailand's public care system. Its ideas are mixed into the country's school system, which helps build a feeling of national belonging and togetherness among young people by teaching moral ideas, strict rules, and respect. The Four Noble Truths the Noble Eightfold Path and Six Perfections is significant

influences. With the active help of the Sangha in local community projects and solving fights, they show their important role in keeping peace and unity all over the land. Their respected place and trust in Thai societies improves their helpful effect on different kinds of individuals.

Conclusions: Incorporating Buddhist principles like the Four Noble Truths and Noble Eightfold Path in Thailand's public administration helps promote effective governance and social cohesion. Sangha's involvement in enhance national solidarity further solidifies this framework by linking ethical behavior with efficient management. This strategy encourages collaboration between Buddhist organizations and governmental agencies strengthen moral decision-making. Although there are obstacles due to contemporary modifications, advantages such as improved societal tranquility surpass them. This outcome underscores the efficacy of integrating Dharmic values into administrative practices. Buddhist principles are kept relevant through continuous research and flexibility helping Thailand progress and maintain cohesion in the face of international shifts.

Keywords: Buddhism, National Integration, Public Administration

Introduction

Buddhism has a deep influence on Thai culture and society, shaping the way governance is conducted and how national identity is perceived. The exploration here delves into its historical roots, including how Buddhist principles have been woven into governing practices as well as its significance in bringing about national unity bolstered by perspectives from researchers within Thailand. For more than one thousand years, Thailand, once called Siam, remained a bastion for Theravada Buddhism. Since it was introduced in the era of King Ashoka, originating from India, Buddhism rose to prominence and became an integral part of Thailand's state religion permeating through aspects of cultural, ethical norms and administrative guidelines (Akins, 2019). During the era of Sukhothai, which span between the 13th and 15th centuries, Buddhism was integrated into Thai society. It was promoted as a tool for legitimizing the monarchy and to establish social order. This trend was maintained throughout the Ayutthaya period from the 14th up until the 18th centuries with more institutionalization of Buddhism. (Srisuwan, 2019)

Buddhist values are clearly integrated into Thailand's ruling procedures as they draw from Buddhist philosophies in their public management. Buddha's insights especially the Dhamma, which represent universal law and balance, have directed policymaking and governance methods. Notions like empathy karuna friendliness Metta together with the Four Noble Truths have shaped a framework that is both moralistic and ethical used by the government. (Arphattananon, 2020a). The "Dhamma leadership" concept focuses on moral uprightness and ethical behavior. They influence the standards and actions of government officials in Thailand. It advocates for compassionate and knowledgeable leadership according (Boonyaratana, 2020). Buddhism has been significant in fostering national unity in Thailand especially during social and political turmoil. This belief system encourages cohesion among the country's varied ethnic and cultural

communities, establishing a collective identity that is fundamental for maintaining stability and progress at the national level (Thanasombat, 2019).

Buddhist lessons are included in the national curriculum to foster patriotism and solidarity among young individuals. Furthermore, Buddhist rituals and celebration promote community cohesion and reinforce cultural identity (Kittiprapas, 2019). The Sangha, the Buddhist monastic community plays an important role in encouraging social harmony and integration. Monks act as mediators in disputes and advocate for fairness. They extend their influence to societal and political issues. Their involvement in community development projects underlines their efforts to enhance unity within nation (Thavorn, 2021). Though it makes positive contributions, challenges are encountered in integrating Buddhism with the Thai governance and national integration efforts. A significant obstacle comes from the politicization of Buddhism. This happens when religious symbols and teachings are used to validate political interests, and as a result, weakening religion's ethical influence and fostering rifts within both the Buddhist community and society (Prachachat, 2020). Another issue is when you try to reconcile old-fashioned values with what is needed for today's modern governance. When you mix Buddhist teaching into nowadays administrative methods, it needs a deep understanding of both Buddhism and the current public administration (Wongchai, 2022).

The diversity in the Buddhist community creates challenges to fostering unity nationally. In Thailand, a range of Buddhist sects exist that follow their own distinct beliefs and rituals. It's crucial for the government to handle these diversities with care so as to promote a unified sense of national belonging (Khamnoon, 2021). The profound influence of Buddhism on socio-political aspects in Thailand, especially its function in public administration and national unity, highlights its importance. Constant conversation and change are crucial for tackling the problems to guarantee that Buddhism keeps making a beneficial impact on Thailand's development and peace. As Thailand experiences modernization and globalization, how Buddhism adapts within public management and contributes to uniting the nation can give valuable lessons for other countries facing similar challenges.

Objectives

This research aimed to examine the incorporation of Buddhist principles in Thai public administration and evaluate their contributions to fostering national unity amidst the difficulties of modernizing these principles in today's governance. By studying where religion meets management, the study shines a light on how Buddhist lessons change Thailand's rule and gives views on keeping cultural heritage while handling the needs of a changing administrative setup.

Methodology

This study examines the incorporation of Buddhist philosophies within Thailand's government operations while evaluating how the Sangha contributes to fostering country-wide unity and delving into the hurdles associated with contemporizing processes. Insights will be procured through a qualitative method involving comprehensive interviews as well as collective conversations over a period spanning February 2022 until January 2023.

Key Informant Interviews: Three clusters consisting of five persons each come from public servants, Buddhist clergy, and learned people, along with educators in government management. They must craft a flexible interview framework that includes open-ended inquiries that are custom-fit for every cluster when they should run a trial to ensure its clarity as proposed. (Patton, 2002). When carrying out interviews, arrange them in a space that maintains confidentiality, ensure to obtain approval before recording, and it's essential to make comprehensive notes (Nasawaeng, 2024). For conducting data analysis, transcribe and examine interview records through NVivo software, carry out a thematic evaluation to pinpoint prevalent themes as suggested (Chaisuwan, 2021).

Focus Groups: Selection was conducted by three groups of ten individuals each: Community leaders, regular participants in Buddhist activities, and students or individuals just beginning their careers. Creating a conversational framework that reflects the stated goals of the study is part of the preparation process (Sangkhapreecha, 2020). Have an experienced moderator lead the conversation, make sure recordings are made with participants' consent, and carefully record the proceedings (Srichan et al., 2024). Analyzing data entails recording talks, identifying recurrent themes, and comparing the outcomes across various groups as described in the work (Vaughn et al., 1996).

Integration and Reporting: Synthesizing involves the integration of insights gathered from both interviews and focus group discussions while cross-verifying the data to ensure their validity as per Denzin & Lincoln's (2011) framework. Mandatory is the compilation of an in-depth report encompassing methodology findings and suggestions, employing quotations for exemplifying key points (Creswell & Poth, 2017). Sharing involves three key group-researchers, practitioners, and policymakers-to maximize influence. Researchers share result in academic publication and present them at convention. Practitioners utilize workshops to implement new learning. Policymakers engage in focus dialogue to shape policy. Credibility is maintained through various methods such as cross-checking by multiple raters, confirmation by group members, using pretested query and continual feedback loop (Yin, 2018).

Results and Discussion

Results of Research Objectives on the Integration of Buddhist Principles in Thai Public Administration

To explore the integration of Buddhist principles in Thai public administration. The examination of discussions with the three categories of main source (Government Officials, Buddhist Clergy and Experts, and Scholars) unveiled numerous important findings regarding the incorporation of Buddhist beliefs in Thailand's governmental operations.

Every group strongly emphasized how central Buddhist beliefs, including the Four Noble Truths, the Noble Eightfold Path, and Six Perfections or paramitas, are crucial in forming ethical administrative behaviors and practices. Those who serve the public underscored those principles such as compassion or karuna and loving-kindness metta guide how they engage with people and

affect their choices during decision-making. Monks and academics in Buddhism pointed out governance rooted in Dhamma which backs a leadership style focused on moral values, compassion, and the health of communities noting teachings from Buddha encourage fairness and openness also responsibility among leaders (Phra Kittikun Khwathichak et al., 2024).

In implementing governance, they in the public sector has brought up examples where Buddhist principles are used. Methods for solving conflicts often use Buddhist meditation and approaches of reconciliation that focus on non-violence and understanding each other. Programs with goals to boost public welfare, such as initiatives for social justice and projects for development in communities, often incorporate values from Buddhism to make them more effective. Public officials have pointed out that this work serves both spiritual and material well-being, lining up with the all-encompassing ethics in Buddhism.

While positive integrations were seen, various barriers were acknowledged. Authorities and academics confess the difficulties to harmonize classic Buddhist principles with modern governance needs. They emphasized its vital for civil servants to educate continuously in Buddhist beliefs for successful implementation. In addition, concern about the politicization of Buddhist teachings was expressed as a concern. Monks and scholars have emphasized the importance of maintaining the integrity of Buddhist principles and preventing its manipulation for political purposes (Ratanakul, 2021).

Incorporating Buddhist beliefs is seen as a way to improve the ethical foundation of public administration. Respondents have mentioned that this inclusion encourages kinder and more principled administrative setting fostering trust and collaboration between government and citizens. It is also acknowledged for its role in strengthening national unity by upholding common cultural and religious beliefs promoting wider social peace and steadiness.

The main focus of the study was to explore how Buddhist principles are included in administration in Thailand. Study results show that core Buddhist teachings like the Four Noble Truths go deep into the administrative method and help shape decisions in the Thai government. Officials point out how they use things like compassion and kindness when they govern, which are a key part of Buddhist beliefs. This mixing helps make sure there is good ethical leadership and looks after the welfare of people, connecting day-to-day admin work with moral and spirit values too. This backs up previous studies about religion playing a big role in government work. Swearer observed in 2010 that Buddhist moral values significantly influence Thai leadership methods and administrative procedures. It encourages ethical behavior and decisions made with compassion and mindfulness. Similarly, Keyes recorded in 1987 (Ratanakul, 2021) how Buddhist doctrines are used to promote social justice and resolving community conflicts which reinforce social unity and trust within government agencies overall inclusion of Buddhist ideals in Thai public administration seem to enhance the ethical foundations of governance leading to a nurturing of compassionate and morally sound administrative environment (Ganwiboon, 2022).

The findings indicate that Buddhist principles significantly and positively affect how the Thai government is managed. It highlights the need to apply these ideas thoughtfully and in response to current challenges.

To assess the role of the Sangha in promoting national integration in Thailand. In the study, interviews with three main source types were examined-community leaders' people involved in Buddhist customs, and young professionals and students. It became clear how Sangha helps to encourage national unity through this process.

Different members from multiple collectives pointed out the important roles that the Sangha plays within community development tasks. Monks is leading efforts in creation projects such as building schools, health care centers and spaces for everyone to gather. Such actions satisfy present social necessities while also forwarding Buddhist values like benevolence, mutual support, and fellowship. Individuals who are not ordained recognize how Sangha organizes occasions that strengthen relationships in communities. This includes spiritual ceremonies programs for meditating and festive cultural gatherings. Occurrences strengthen bonds within a group and promote a sense of unity and shared identity among community individuals (Phramaha Anan Buakham et al., 2024).

The Sangha are known for their involvement in resolving conflicts. Monks are frequently asked to help settle disputes within communities by applying Buddhist values like non-violence, empathy, and understanding. This method of conflict resolution contributes to sustaining peace and order, strengthening social unity. Leaders from various communities have pointed out cases where the Sangha effectively mediated conflict involving land disagreements, family matters, and community disputes. The monks were respected for their status and neutrality, which were seen as important elements in them being successful mediators.

Throughout histories the Sangha have been playing a crucial role in education. Monks and laypeople alike highlight the value of Buddhist teaching in educational settings. By incorporating Buddhist values into schools, Sangha help s in fostering ethical behaviors, self-controls and reverence for others among young individuals. The moral supports offered by Sangha through its educational initiatives are recognized and valued by students and young adults alike. They observed that these lessons encourage a feeling of patriotism and cohesion, equipping youth to make constructive impacts on society.

Challenges and Constraints: Although the Sangha holds a positive influence, various issues need to be addressed. Leaders of community and laypeople have highlighted the necessity for Sangha adjusting to modern societal transformations. Maintaining relevance of Buddhist teachings in an always changing world presents a crucial challenge. Concerns about the potential political exploitation of Sangha influence have also been raised. Maintaining the Sangha's neutrality crucial, and stopping their involvement in political issues that could undermine their responsibilities to promote national unity is essential (Sakul, 2021).

The participation of Sangha in community development, conflict resolution and education play an essential role in enhancing national integration. By bridging gaps between diverse cultural

and ethnic groups, the monk contributes to fostering a cohesive national identity. The high regard and credibility enjoyed by Sangha within Thai society augment their capacity to impact different population segments positively therefore nurturing enduring social harmony and stability.

The second goal of the study was to explore how the Sangha affects Thailand's national unity. Findings indicate that the Sangha is key in promoting growth and unity within communities. Monks lead initiatives such as building schools, medical facilities, and spaces for the community that cater to practical and spiritual needs alike. This improves social infrastructure and strengthens values like compassion giving and harmony in the community rooted in Buddhist teachings. Along with these; It was noted that Sangha plays a role in resolving disputes. Monks often help solve societal disagreements using Buddhist principles of

nonviolence and empathy. This encourages peace and helps keep things orderly. Their role strengthens the Sangha's position as a stabilizer in Thai society, making people stick together more and relieving social tension. This matches what past research has found. McCargo (2004) pointed out how monks made significant contributions to progress in rural areas because they impact local communities and help resolve conflicts (Rattana & Athapol, 2021) also stressed how effective Buddhist monks are when it comes to helping unite society and solving arguments highlighting how important the Sangha is for fostering unity across the nation. The Sangha plays a vital role for fostering national unity in Thailand by being actively involved in community development and conflicts resolution (Phra Kittikun Khwathichak et al., 2024).

The findings highlight how important the Sangha is in Thai society. It shows both its contribution and the challenges it faces in promoting unity across the nation.

To investigate the challenges of modernizing Buddhist principles in contemporary Thai governance. When talking to officials, clerics, and scholars, it has become clear that there is a substantial understanding of the challenges and complexities involved in blending Buddhist teachings with modern government practice in Thailand.

All parties express the challenges of upholding traditional Buddhist values while they meet modern governance requirements. Officials pointed out that timeless Buddhist principles such as ethical leadership and compassion need to be adjusted to fit present-day administrative procedures and societal demands. Spiritual leaders stressed the importance of integrating Buddhist teachings in ways that maintain their fundamental beliefs expressing worry about potentially watering down key principles during modernization process (Pongpaew, 2022).

Academics and policymakers emphasize on the significance of continuous education and training initiatives for public officials so they understand and apply Buddhist principles effectively in their roles. Although the current civil servant curriculum covers Buddhist ethics, there are calls for more extensive hands-on training modules. Religious leaders have recommended cooperative ventures between Buddhist institutions and government bodies to create programs that are spiritually fulfilling but also practically applicable.

Buddhism teachings face challenges of secularization and politicization as different groups have noted. Instances were highlighted where political motives have exploited Buddhism's

principles, which weakens its moral basis. Religious figures have emphasized on safeguarding purity of Buddhist teachings to prevent their exploitation in politics. They advocate for clear boundaries to maintain ethical and non-political nature of Buddhism's involvement in governance (Uthaisa et al., 2023).

A variety of interpretations and customs within the Buddhist community itself presents challenges. Different schools of thought and customs make it complicated to establish a cohesive method for incorporating these principles in governance. Scholars have emphasized the importance of inclusive discussions that acknowledge different interpretations and customs within Buddhism. Decision makers have proposed standardized framework created through agreement among religious scholars and government officials to help implement Buddhist principles in public administration.

While obstacles exist, incorporating Buddhist values into governance has its merits. Interviewees pointed out that such integration fosters a more compassionate, ethical, and understanding administrative atmosphere. They believe it strengthens community unity and trust between government and the public. To address challenges, the interviewee recommended increasing collaboration between Buddhist groups and government bodies, implementing better training programs, ensuring that Buddhist principles are applied ethically in politics, and encouraging inclusive dialogue to harmonize different perspectives.

The third goal of the research is to find out what makes it challenging to update Buddhist principles in contemporary Thai governance. They find many big obstacles. Trying to align old Buddhist values with today's modern administrative needs and ensuring that the teachings of the Buddha remain useful when everything changes quickly while stopping the misuse of these principles for some political purposes is very tough. Policymakers agree that, yes, Buddha's moral teachings provide a strong base for leadership with good ethics, but using them right now requires some change so we can deal with problems in how things run today. Problems like this have also been seen before in other studies. Pongpaew (2022) says it is hard to keep doing old religious practices within modern administrative work. You need to make adjustments all the time to teach people so they all stay relevant and do their jobs well. McCargo discusses the dangers associated with the politicization of Buddhist principles, which can weaken their moral base and create division within the community. To deal with these challenges, continuous conversation and partnerships between Buddhist organizations and government bodies are needed, along with clear directives to prevent the exploitation of Buddhist doctrines for political purposes (Pongpaew, 2022).

In Thai management research, there is a focus on harmonizing tradition and modernity. The incorporation of Buddhist principles into Thai management poses a challenging yet important endeavor. It involves striking a balance between traditional beliefs and contemporary approaches to ensure top-notch education in line with Swearer's emphasis on flexible Buddhism. By examining historical connections such as the role of Sangha in governance, one can see how Buddhist teachings influence ethical leadership in management practices. This integration serves to

strengthen the objective of melding ancient wisdom with current governance for enduring ethical leadership (Arphattananon, 2020b).

Originality and Body of Knowledge

The chart displays five main elements of blending Buddhism into Thai public management and its effect on national unity. Each element signifies a separate realm of understanding, emphasizing the significance of Buddhist values in running the country and community (In Figure 1).

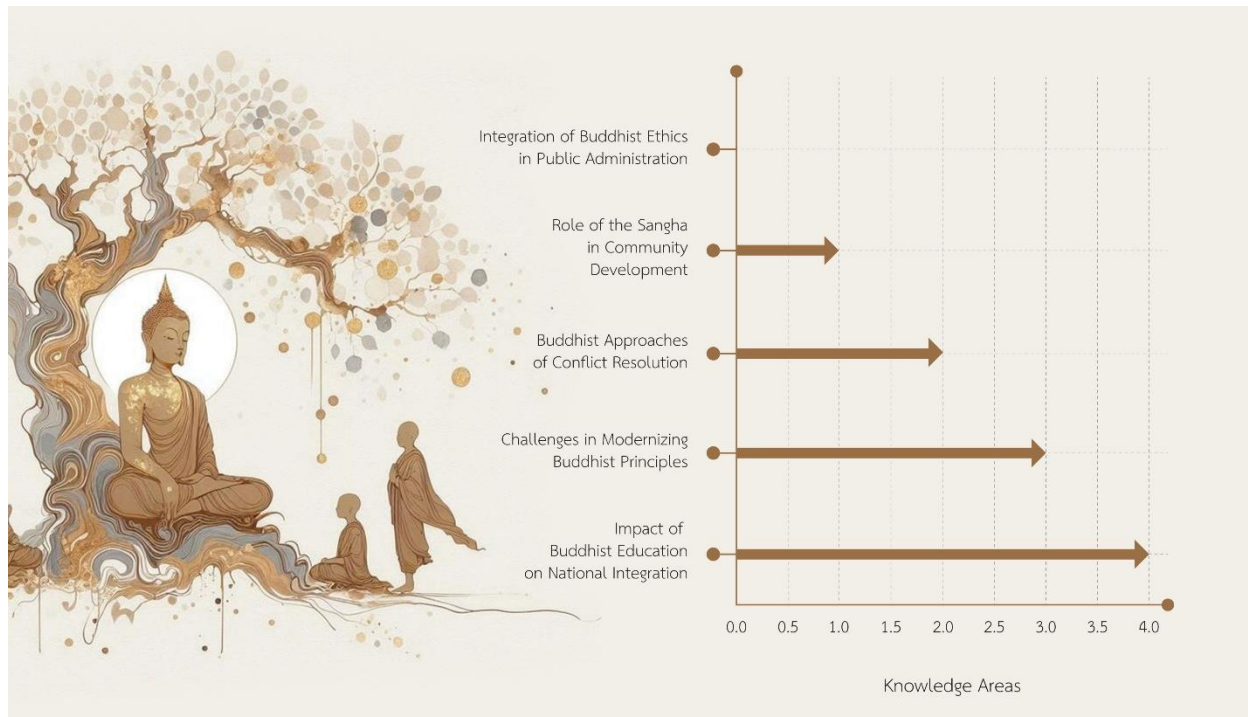

Figure 1 The role of Buddhism in Thai public administration and national integration

1. Integration of Buddhist Ethics in Public Administration: This facet highlights the influence of Buddhist morals, notably concepts like Four Noble Truths and Noble Eightfold Path, on administrative operations and decision-making in Thai governance. These principles support moral leadership, empathy, and a dedication to community well-being crucial for establishing kindhearted and equitable administrative setting.

2. Role of the Sangha in Community Development: The Sangha, referring to the Buddhist monastic community, has a vital role in various community development endeavors throughout Thailand. Monks spearhead projects like constructing schools, medical facilities, and communal buildings to meet both physical and emotional requirements. These actions enhance social structures while instilling principles of kindness, benevolence, and unity.

3. Buddhist Approaches to Conflict Resolution: In Thai communities, a vital role is played by Buddhist beliefs in resolving conflicts. Monks mediate disagreements by promoting

nonviolence, empathy, and comprehension. This strategy fosters harmony, strengthens social unity, and minimizes violence and discord in the community.

4. Challenges in Modernizing Buddhist Principles: Adjusting age-old Buddhist principles to suit the needs of contemporary governance brings various hurdles. These encompass harmonizing tradition with modernization, maintaining the significance of teaching in a swiftly evolving world, and averting politicization of Buddhist philosophies. Ongoing education and cooperative endeavors between Buddhist organizations and governmental bodies are vital for successful execution.

Conclusions and Recommendations

The examination was about how Thailand's public management has been influenced by Buddhist philosophy, revealing important insights. Fundamental teachings of Buddhism, such as the Four Noble Truths, the Noble Eightfold Path, and the Six Perfections, play a critical role in shaping moral behavior in governance. Officials within the government emphasize kindness and goodwill as crucial components that direct interactions and the choices they make. Moreover, the Sangha's involvement in social advancement, resolving conflicts, and improving educational systems contribute to unity across the country. Monks lead initiatives like building schools and health centers, which foster a sense of community collaboration. They also facilitate disputes and encourage harmony and organization. Integrating Buddhist principles runs into obstacles. Balancing traditional values with the need for modern governance is tough. Continuous education and training for public officials are essential to implement Buddhist teachings correctly. There are concerns about the politicization of Buddhist principles, which highlights the importance of maintaining their integrity and ensuring they are not misused for political gain. Despite these challenges, infusing governance with Buddhist values promotes a compassionate, ethical, and understanding administrative environment that enhances community cohesion, fostering trust between the government and the public. The research stresses the significant positive effects that Buddhist principles have on Thai public administration. They show the importance of thoughtfully applying these principles to meet modern-day challenges, which helps ensure they stay relevant and effective in today's governance. If Buddhist institutions continue to work together with government bodies and there are substantial training programs, they can get past these hurdles and help create a more ethical and efficient administrative environment. Recommendations: 1) Educational programs are to be created for government official on how they can implement Buddhist philosophy in administration. This should be formulated by experts from Buddhist circles and governmental bodies; 2) Establish a distinct supervising body to ensure Buddhist principles are correctly applied in government operations while protecting them from political influences; and 3) Encourage comprehensive discussion among diverse Buddhist schools to establish a uniform structure for governance.

Acknowledgement

Understanding influence of Buddhist doctrines on public service delivery efficiency in Thailand underscore their significance in governance. For example, training programs focusing on mindfulness for government employees could boost concentration and lessen stress levels with compassion exercises potentially elevating standard of services rendered. Studies indicate that Buddhist values might encourage ethical conduct and responsibility as evidenced in initial trials within Thai governmental departments. Nevertheless, constraints like limited sample sizes and regional focus hinder conclusive results. Extending research to encompass international assessments of religious involvement in governance such as Bhutan's Gross National Happiness framework could offer broader understanding regarding implementing faith-driven principles practically.

References

- Akins, H. (2019). Buddhism and Thai Culture. *Journal of Southeast Asian Studies*, 50(2), 215-232.
- Arphattananon, T. (2020a). Active Learning and Project-Based Approaches in Thai Classrooms: A Pathway to Student Engagement. *Journal of Thai Education Research*, 14(1), 54-70.
- Arphattananon, T. (2020b). The Role of Buddhism in Promoting Social Harmony and National Identity in Thailand. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 26(2), 45-60.
- Boonyaratana, R. (2020). Dhamma Leadership: The Moral and Ethical Framework in Thai Public Administration. *Journal of Public Administration and Governance*, 8(4), 34-50.
- Chaisuwan, P. (2021). Buddhist Teachings and Their Influence on Thai National Unity. *Asian Journal of Social Science Studies*, 9(3), 112-128.
- Creswell, J. W. & Poth, C. N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. (4th ed.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. (4th ed.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Ganwiboon, S. (2022). Buddhism and Dynamics of Beliefs in Thai Society. *Journal of Social Sciences and Religion*, 14(3), 27-45.
- Khamnoon, A. (2021). Navigating Diversity in the Thai Buddhist Community for National Integration. *Journal of Religious Studies*, 12(1), 123-137.
- Kittiprapas, S. (2019). Buddhism as a Cultural Foundation for National Integration in Thailand. *Journal of Southeast Asian Studies*, 47(4), 789-805.
- Nasawaeng, B. (2024). Integrating Buddhist Teachings into Social Studies: A Transformative Approach to Education in Thailand. *International Journal of Multidisciplinary Education*, 1(3), 45-60.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. (3rd ed.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Phra Kittikun Khwathichak, Phrakru Arunsutalangkan Preeda Buamuang, Nunklam, D., Treesap, D., Phrakhu Sittisuthakon Sumet Phromphat, Phra Chiep Kaewnil, Chongla-iad, P., Chantra,

- T., Bunthong, P. & Sinprasitkul, W. (2024). The Promotion of Good Governance-Based Sangha Affairs Administration of the Sangha in Mueang District, Krabi Province. *Journal of Buddhist Anthropology*, 9(3), 257-269.
- Phramaha Anan Buakham, Siripongtugsin, N., Boonlue, N. & Sohheng, N. (2024). Social Movements of Thai Sangha: A Case of the National Sangha Health Constitution. Ph.D. In *Social Sciences Journal*, 14(3), 855-870.
- Pongpaew, P. (2022). The Role of Buddhist Institutions in Fostering National Identity Among Thai Youth. *Journal of Religious and Cultural Studies*, 15(1), 67-82.
- Prachachat, P. (2020). The Politicization of Buddhism in Thailand: Challenges and Implications. *Journal of Political Science*, 45(1), 89-103.
- Ratanakul, P. (2021). Buddhism and Its Impact on Thai National Policies and Integration Efforts. *Journal of Asian Public Policy*, 14(2), 234-250.
- Rattana, P. & Athapol, T. (2021). The Application of the Bodhisattva's Practice Principles in Mahayana Buddhism as a Pathway to Social Peace. *Lawarath Social E-Journal*, 3(3), 99-112.
- Sakul, P. (2021). Social Studies Curriculum Reform in Thailand: Challenges and Prospects. *Asia-Pacific Journal of Education*, 41(4), 567-582.
- Sangkhapreecha, K. (2020). Buddhist Ethics as a Tool for National Integration in Thailand. *Journal of Moral Education*, 49(3), 310-325.
- Srichan, P. D., Phra Thongjaroen Khotdinkhao, Phramaha Sarayut Nonthapa & Sankaew, P. P. D. (2024). The Soft Power of Buddhism: Fostering Social Harmony and Cultural Identity in Thai society. *The Journal of International Buddhist Studies College*, 10(1-2), 301-319.
- Srisuwan, N. (2019). The Influence of Buddhist Festivals on National Unity in Thailand. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 9(4), 456-470.
- Thanasombat, C. (2019). Buddhism and National Integration in Thailand. *Journal of Social Development*, 8(2), 200-218.
- Thavorn, S. (2021). The Role of Buddhist Monastic Communities in Promoting National Integration in Thailand. *Journal of Contemporary Buddhism*, 22(1), 89-104.
- Uthaisa, P., Sadoo, S., Tenissara, S., Phrapalad Weerasak Theerangkuro (Pukkham) & Phramaha Supat Nandapañño (Sriyort). (2023). Challenges and Innovations in Teaching Social Studies in Thailand: Bridging Tradition and Modern Pedagogies. *Journal of Buddhist Education and Research (JBER)*, 9(2), 164-169.
- Vaughn, S., Schumm, J. S. & Sinagub, J. (1996). *Focus Group Interviews in Education and Psychology*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Wongchai, A. (2022). Buddhism and Its Role in Shaping Thai National Identity and Integration. *Journal of Southeast Asian Religions*, 18(2), 145-160.
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. (6th ed.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.

MINDFULNESS ART FROM NATURAL COLORS

Jackthanarchon Premnirundon*, Apichart Pholprasert, Soamshine Boonyananta

Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6680017227@student.chula.ac.th

Received 31 October 2024; Revised 13 December 2024; Accepted 21 December 2024

Abstract

Background and Objectives: In recent years, the use of natural colors has become one of the popular options for artists and art educators. Working with nature helped adjust the mind to be calm and concentrated. Pigments extracted from nature were not only safe for the body and the environment but also sustainable materials readily available from local areas. Thus, the objectives of this research article were to study and analyze processes for extracting natural colors for use in art creation and art activities and to present guidelines for organizing mindfulness art activities using colors extracted from natural materials.

Methodology: This research was a systematic review. Data were analyzed from 24 selected research articles, which were categorized into four main issues: 1) The extraction of natural colors for art creation; 2) The use of natural colors in art activities; 3) Art for mindfulness; and 4) Natural colors and mindfulness. The tools used in this research included: 1) A research quality assessment form related to the topic studied and criteria for evaluating research quality; and 2) A data recording form consisting of general information about the research, such as the name of the author, year of publication, sample group, research methods, and research results.

Main Results: 1) The research findings indicated that art activities using natural colors enhanced mindfulness and 2) A guideline for organizing Mindfulness Art Activities from Natural Colors (MAANC Model) was proposed, which consisted of Mindfulness: Adjusting the mind to be calm by engaging with nature and natural materials, allowing the mind to become meditative; Research: Extracting and experimenting with natural materials to find the desired colors for use in art; Skill: Utilizing artistic skills to create art from natural colors extracted independently.

Involvement to Buddhaddhamma: The results of this research were categorized as Applied Buddhism, representing the integration of Buddhism with modern or contemporary knowledge. This work fell within the realm of Buddhism and the development of wisdom and morality. The purpose was to present guidelines for organizing mindfulness art activities using natural colors. These activities combined art creation with meditation, using nature as a medium to achieve concentration and peace. Physiological responses to being in a natural environment, such as decreased heart rate, were observed, contributing to mental rejuvenation, improved concentration, and a deeper sense of connection. The processes involved in making art, from extracting colors to experimenting with and applying them, aligned with the Dhamma principles

of the Four Iddhipada (Four Paths of Accomplishment): 1) Chanda (Passion) The satisfaction of exploring and experimenting with creating art from natural materials; 2) Viriya (Diligence) The perseverance to work on art with dedication until its completion; 3) Citta (Mindfulness or Consciousness) The focused intention to research, experiment, and extract colors for the artwork; and 4) Vimamsa (Investigation) The effort to evaluate, plan, examine, and improve the artwork for optimal results.

Conclusions: Humans were inherently connected to nature. Working with natural materials brought them closer to their origin, evoking feelings of comfort and belonging. This connection fostered Chanda (Passion), which supported other creation processes until completion. Working with natural colors demonstrated a tendency to calm the mind. Furthermore, art activities using natural colors positively influenced meditation, promoting mindfulness and mental clarity.

Keywords: Mindfulness, Art, Natural Colors

Introduction

In recent years, the use of natural colors has become a popular choice as people increasingly pay attention to environmental and health concerns. In modern times, artificial materials flooded daily life, many of which were hazardous and harmful to health. In contrast, natural materials proved to be environmentally friendly and harmless to the body. Furthermore, art supplies made from natural substances were found to influence the mind by promoting calmness and balance (Milintanuch, 2008). Using materials derived from nature as tools in creative work helped individuals develop a calm state of mind and achieve concentration (Thongkajorn, 2021).

Additionally, health concerns played a significant role in driving consumers toward the use of natural colors. Paints available on the market often originated from synthetic materials that failed to eliminate impurities completely. Some of these paints contained heavy metal residues such as chromium, cadmium, mercury, and arsenic, which posed serious health risks. Ingesting these metals in large amounts could be life-threatening. Moreover, substituting synthetic paints with natural colors reduced the environmental impact (Wattanakit et al., 2015). For these reasons, natural colors gained greater support as society increasingly valued environmental preservation. Natural colors, often stemming from local wisdom, also carried cultural significance (Nuengchalerm, 2023). This aligned with Li (2018), who stated that natural colors were sustainable materials readily available in nature, whether sourced from soil, flowers, or trees. Working with natural materials directly engages the human body, mind, and movement, thereby effectively reflecting an individual's unique identity.

Many studies revealed that natural colors used in art creation are closely related to the concentration and mindfulness of the artist. Hsieh (2010) conducted research on the effects of Buddhist meditation practices on artistic creation. Through personal experimentation, she practiced meditation before creating art and used natural colors, such as those extracted from coffee or wine, to paint Bodhisattva Padmapani. The results indicated that meditation, combined

with natural materials in painting, allowed the body and mind to merge, resulting in peace, mindfulness, and an enhanced ability to create art freely. Similarly, Chaisorn's (2018) research on meditation and color extraction from rocks demonstrated comparable findings. By experimenting with rocks of varying colors from the mountains of Mae Taeng District in Chiang Mai Province, Chaisorn extracted pigments into various tones and used them to create art. He integrated Buddhist principles of meditation and mindfulness into his process. The findings showed that engaging with and perceiving natural materials, such as transforming rocks into pigments, enabled the researcher to focus on his work at every moment. Particularly during the application of color, the tones formed a connection between natural substances and spiritual elements. This process resulted in artworks that conveyed calm emotions, mindfulness, and deep concentration.

Based on this information, the author recognized the importance of mindfulness, art, and natural colors, as well as their meaningful relationship in the creation of art activities. Therefore, this article aimed to present research through a systematic review method, leading to the proposal of guidelines for organizing mindfulness art activities using natural colors.

Objectives

The objectives of this research article were to study and analyze processes for extracting natural colors for use in art creation and art activities and to present guidelines for organizing mindfulness art activities using colors extracted from natural materials.

Methodology

This research employed a systematic review method, which consisted of the following steps:

Step 1: Information, documents, and research articles related to the research's main ideas were gathered. These included topics such as the extraction of natural colors for art, the use of natural colors in art activities, art for mindfulness, and the relationship between natural colors and mindfulness. The materials were sourced from online databases both domestically and internationally, covering a period of 10 years (2014-2024). Keywords used for the search included terms such as Natural Pigments, Natural Color, Natural Materials, Soil Color, Soil Painting, Earth Pigment, Stone Color, Mineral Color, Dyeing Color, Indigo Color, Color from Leaves, Clay Colors, Rock Colors, Leaf Colors, Plant Colors, Meditation Art, Buddhist Meditation Art, Mindful Art, Mandala Art, Zen Art, Transcendental Painting, Nature Mandala, Mental Arts, Art Activities with Mindfulness, and Mindfulness with Art. The selection criteria were specified as follows:

1. Research that studied methods and results of artistic meditation using natural colors and their effects on art practitioners.
2. Research obtained from databases such as Scopus, SURE, Thaijo, Semantic Scholar, CUIR, ERIC, Taylor and Francis, and JSTOR.

The researcher selected literature using systematic filters, focusing on articles that emphasized mindfulness, art, and nature. Initially, 10,266 theoretical and empirical research articles were identified. These articles included background information, author names, journal

titles, and sample characteristics. Articles not published in the last 10 years were excluded, reducing the number to 5,030 articles. Further filtering removed articles without full-text access, leaving 775 articles. Finally, articles not related to natural colors in art or artistic mindfulness with natural colors, as well as academic articles, were excluded. This process resulted in 24 research articles relevant to the use of natural colors in art and artistic mindfulness.

Figure 1 Systematic literature review process

2.1 Research samples were selected from articles published between 2014 and 2024.

2.2 Research tools included:

2.2.1 A research quality assessment form tailored to the topic and evaluation criteria for research quality.

2.2.2 A data recording form for analyzing and synthesizing data, which included general information about the research, such as the author's name, year of publication, sample group, research methods, research format, and research results.

Step 2: Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis. The research implementation plan was reviewed using a checklist created by the researcher, which contained general information about the studies, such as author names, publication years, objectives, research methods, and results. Selected studies were required to fulfill all evaluation criteria. The content analysis focused on four main issues: 1) The extraction of natural colors for art creation; 2) The use of natural colors in art activities; 3) Art for mindfulness; and 4) Natural colors and mindfulness.

Step 3: The results of the systematic literature review were analyzed and summarized.

Step 4: The findings from the systematic literature review were synthesized to create guidelines for organizing mindfulness art activities using natural colors. (In Figure 1)

Results and Discussion

From the analysis of documents and various research studies related to the extraction of natural colors for creating art, the use of natural colors in art activities, art activities that foster mindfulness, and the connection between natural colors and mindfulness (Published Between 2014 and 2024 in Domestic and International Online Databases), several important issues were identified as follows:

1. Extraction of Natural Colors for Art Creation

From a systematic literature review of research on the extraction of natural colors for art creation, a total of seven complete research articles were obtained. All of them were qualitative studies. The findings are summarized in Table 1.

Table 1 Analysis of research methods for extracting natural colors for art and study results

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Jordet (2023) Painting with natural pigments on drowning land: the necessity of beauty in a new economy	To research young girls learning to create natural pigments and traditional paintings in areas at risk of severe weather conditions.	Qualitative Study -Focus group discussions and in-depth interviews on the aspirations of ethnic girls in creating natural pigments. Starting with extracting color from berries, fruits and flowers. Go through the process of creating and mixing paint until painting is complete.	Painting with natural pigments affects: Finding beauty in nature, transcending one's own mind, developing responsibility, and self-esteem.

Table 1 Analysis of research methods for extracting natural colors for art and study results (Continued)

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Bureekhampun & Maneepun (2021) Eco-Friendly and Community Sustainable Textile Fabric Dyeing Methods from Thai Buffalo Manure: From Pasture to Fashion Designer	To study local wisdom in the art of producing dyes from fresh buffalo dung.	Qualitative Study -In-depth interviews with experts and testing of dyes made from fresh buffalo dung in various forms. Using different dyeing processes such as cotton dyeing with lye and mud to dye the strands.	Dyes made from buffalo dung are of high quality and are valuable as an eco-fashion that is environmentally friendly, where traditional textile production techniques are economically efficient.
Ondarza (2019) The Color of Survival: An inquiry-based inter-disciplinary study of bacterial pigments. Department of Biological Sciences	To study natural pigments that come from bacteria.	Qualitative Study -Study bacterial pigments through culture. The effects of temperature, light, or nutrients on color development can be observed. After that, try using the dye from bacteria to write on the clear agar sheet.	Studying natural pigments that come from bacteria has led to a greater understanding of their function, leading to the development of their use in creating art.
Taemprasit (2019) Soil painting: Trace of phenomena and beauty of the land	To create and present works of art that reflect values and the meaning of clay materials.	Qualitative Study -Go to the area to study soil properties, soil color, and search for soil texture from various places. Then, experiment with extracting clay colors to create various types of paintings that include relief, color texture, flow, cracking, and creating symbols to convey meaning.	There are paintings made from clay that are chosen to represent space and identity that connect personal memories to collective memories.
Pittayamatee (2016) Aesthetic Experience from Thai colors	To synthesize knowledge about Thai colors and pass on the wisdom of Thai colors.	Qualitative Study -Study the characteristics of natural Thai colors, consisting of 1) Gold color from gold leaf; 2) Red color from red clay; and 3) Indigo color from indigo leaves, and discover another 220 colors, after which they were used to create paintings.	Gain knowledge about colors from extracting natural colors which are unique to Thai colors. Natural colors can be used to make art effectively.
Pongsarodjanawit (2022) The womenswear branding innovation from innovative filagen textiles with Bixa Orellana dyeing for generation green by using conscious design concept	To find a way to create a women's clothing brand from innovative filagen textiles using the contemporary plant dyeing process.	Qualitative Study -Study the process of dyeing orange from the Kham Saet plant, which is a local plant in Thailand. Experiment with innovative textile dyeing using filagen to create an orange color identity in textiles.	Textile innovation: Filagen dyed from Khamsae plants, giving beautiful, natural colors in line with the needs of the Green Generation target group. It is contemporary and has sustainable value.

Table 1 Analysis of research methods for extracting natural colors for art and study results
(Continued)

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Narongdecha & Soodsang (2022) The durability of natural extracted colors on the different types of watercolor paper	To study the durability of naturally extracted dyes on different types of paper for watercolor painting.	Qualitative Study -Study the process of extracting natural dyes with ethanol for use in art. After that, experiment with colors extracted from plants on watercolor paper, such as those extracted from gardenia, red fang, butterfly pea, turmeric, roselle, etc.	Natural colors can create good works of art. Khamsaet can provide the best and most suitable color to replace synthetic colors. The colors extracted from other plants can be used as watercolors as well and have a fast drying characteristic.
Total Number of Research Studies	7 Research Articles		

The review revealed that natural materials popularly used for extracting colors included soil, rocks, and various plants. Studies showed that natural colors derived from these materials were effectively used in art. For instance, plant-based and fruit-based colors, such as those from Kham Saet, demonstrated excellent properties for creating art, effectively replacing synthetic colors while being environmentally friendly and sustainable. This aligned with the research by Kunthonsap et al. (2017), who studied Thai natural color wisdom by analyzing the characteristics of environmentally friendly materials. Their findings indicated that colors extracted from local natural sources such as fang, okra, lac, turmeric, jackfruit pith, Malabar, peak, and butterfly pea could, when combined with five types of local color-causing substances-tamarind wood ashes, burnt cockle shell cement, table salt, alum, and lime-create unique, locally distinctive colors. These processes effectively reduced environmental impacts.

Economically, natural colors also addressed market demands, promoting the development of domestic raw materials. This was consistent with the research by Bureekhampun & Maneepun (2021), who studied local wisdom in producing dyes from fresh buffalo dung. Their findings indicated that dyes derived from Thai buffalo dung were of high quality and valuable as an eco-friendly fashion material, suitable for business expansion. Similarly, Pongsarodjanawit (2022) found that textile innovations such as file dyed with Kham Sae plants produced beautiful, natural colors that met the preferences of the Green Generation target group. Both studies aligned with findings by Na Chumphae & Sodpiban (2009), which emphasized the value of natural materials and the need for their promotion and development to maximize economic benefits and meet market needs. Additionally, the Department of Agricultural Extension (2021) indicated that natural materials had structures and forms suitable for the environment, local uses, and the lifestyles of Thai people in specific areas.

Beyond the economic and environmental benefits, the extraction of natural colors for art also significantly impacted the mental well-being of practitioners. For instance, Jordet's (2023) study on young girls learning to create natural pigments and traditional paintings in regions vulnerable to severe weather conditions found that painting with natural pigments helped the participants appreciate the beauty of nature, transcend personal struggles, and develop responsibility and self-esteem. Similarly, Taemprasit (2019) presented works of art created from clay, reflecting the intrinsic value of nature. Research demonstrated that clay paintings evoked feelings of connection and awareness of past memories, which were passed on to viewers. Natural colors, therefore, offered both tangible benefits, such as enhancing the visual appeal of art, and intangible ones, such as fostering inner beauty and emotional resonance for the artist.

2. The Use of Natural Colors in Art Activities

Research on the use of natural colors in art activities resulted in a total of six complete research articles. Among these, five articles employed quantitative research methods, while one used a qualitative approach, as summarized in Table 2.

Table 2 Analysis of research methods and results on the use of natural colors in art activities

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Mahmuda et al. (2022) The Effect of Finger-Painting Activities Using Natural Materials on the Creativity of Children Aged 5-6 Years	To explain the results of applying finger painting activities with natural materials to children's creative abilities.	Quantitative Study -Study the process of organizing activities from natural materials. After that, create a finger-painting art activity using natural materials by having students practice mixing colors and painting it with their fingers.	Activities from natural materials in the process of learning art have a great effect on the creativity and mood of students.
Perez et al. (2022) Joint sand painting as a potential intervention technique in parent-child art psychotherapy: The subjective experiences of mothers and children in a non-therapeutic setting	To study sand painting that has an effect on family mental therapy.	Quantitative Study -Study the process of organizing sand painting activities. After that, create a sand painting art activity by having mothers and their children aged 6-10 years participate in sand drawing activities together.	The experience of painting sand together creates family bonds that lead to a process of healthy relationship change.
Dimpel (2019) Making and Using Natural Art Materials and its Effect on Adolescents' Self- Concept	To observe the impact of using natural art materials to create art on the ideas of teenagers.	Qualitative Study -This study was conducted in a high school. Finally, two students used art tools they had made from materials from natural sources, such as extracting natural dyes using egg yolks, spices, rocks, and other objects, to create their own art.	Students who extract natural dyes feel satisfied with their work and are able to process their internal thoughts, emotions, and expressions better.

Table 2 Analysis of research methods and results on the use of natural colors in art activities (Continued)

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Pichayapaiboon (2018) Aesthetic Experience from Innovative Pearl Plate Color to Enhance Student Environmental Sustainability Awareness	To study the results of multidisciplinary activities that create an aesthetic experience and to study satisfaction with the aesthetic experience resulting from pearl flake paint.	Quantitative Study -The researcher used the concepts and principles studied to develop art activities. After that, they created art activities using pearl paint as a creative medium for making art by experimenting with students.	After doing activities learners have higher knowledge and attitude towards sustainable environmental protection than before the activity. Including being very satisfied with the aesthetic experience.
Katkaew & Boonyananta (2023) Natural Color to Create Printmaking Art for The Elderly	To develop natural color formulas for use in creating graphic arts for the elderly so that the elderly can still make such colors themselves.	Quantitative Study -The developed natural colors were used to experiment with graphic art activities with the elderly group by printing images through stencils, printing images with cardboard, printing images through deep grooves.	The results of the trial among the elderly found that the colors can stick and last well on paper and have the possibility of being developed for use in organizing activities for the elderly.
Wattanakit et. al. (2015) Natural intertextuality: Natural pigment integrated by local wisdom and cleaner technology beyond to the creativity of art education	To create a learning set for natural colors from local wisdom by integrating clean technology that is suitable for learning about art education.	Quantitative Study -The developed learning kit was tested with Grade 5 students. In the activity, students were able to create natural colors by themselves using the technique of increasing the thickness of the color with lye. After that, they started making art.	Get natural primary colors produced with clean technology that comes from local wisdom, which have good quality colors. The use of learning activity sets resulted in very good student behavior evaluation results.
Total Number of Research Studies	6 Research Articles		

A systematic review of the literature revealed that using natural colors in art activities had a positive impact on the emotional development and expression of students. For instance, one study allowed students to experiment with natural dyes independently. Ondarza (2019) observed the effects of natural art materials on teenagers' ideas by letting them use tools made from natural sources, such as egg yolks, spices, stones, and other objects, to extract paints and create art. The findings showed that students who extracted colors themselves felt satisfied with their work. They were able to process internal thoughts, emotions, and external expressions, fostering a deeper connection with themselves. This was consistent with the findings of Mahmuda et al. (2022), who applied finger-painting activities using natural materials to evaluate children's creative abilities. Their results demonstrated that incorporating natural-colored materials in art learning significantly enhanced students' creativity and emotional expression. Similarly, Wattanakit et al. (2015) developed a natural color learning kit inspired by local wisdom and tested it with fifth-grade students.

The activity required students to create their own natural colors using a thickening technique with lye. The results indicated that students exhibited excellent classroom behavior and showed keen interest in creating natural colors for use in their artwork.

In addition to these findings, natural coloring activities proved to be valuable tools for enhancing mental well-being. Perez et al. (2022) studied the effects of organizing sand-painting activities. In their research, mothers and their children aged 6-10 participated in an activity where they drew using natural sand colors together. The study found that this shared experience fostered a strong bond between mothers and children, leading to improved family relationships. Similarly, Katkaew & Boonyananta (2023) conducted an experiment where they used natural colors for printing activities with elderly participants aged 60-79. The results revealed high satisfaction among the elderly participants, who appreciated working with natural colors and noted that the paint adhered well to the paper.

In terms of public consciousness, natural colors influenced participants' perceptions of nature and the environment. Pichayapaiboon (2018) created an art activity using pearl-based paint as a creative medium. The activity, conducted with students, revealed that participants demonstrated increased knowledge and improved attitudes toward environmental sustainability. They expressed high satisfaction with the aesthetic experience of working with pearl flake paint.

3. Art for Mindfulness

Research studies on mindfulness art included both individual and group-based mindfulness meditation activities. Eight research articles were identified: three were quantitative studies, four were qualitative studies, and one employed a mixed-methods approach. These studies are summarized in Tables 3 and 4.

Table 3 Analysis of research methods and results on meditation for self-development

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Dinsakul (2020) The journey of confusion in meditation into abstract painting	Study the concept, philosophy and practice of meditation in the form of contemplative studies to create abstract paintings.	Qualitative Study -Study theories from various knowledge sources regarding art and meditation. Then analyze, extract, and interpret them to create abstract paintings inspired by the study of contemplative knowledge.	It was found that Buddhist philosophy has great value in creating visual arts. Along the way of working, the artist used to consider breathing in and out until he saw diffusion and calmness. The work thus expresses an understanding of human emotions through abstract art that uses geometric shapes.
Jahan (2021) Painting as A Form of Meditation; An Observation of Influences of Mindfulness Meditation Through the Process of Painting	To determine whether Mindfulness Meditation influences art work or not. This study focuses on artist development.	Qualitative Study -Experiment with himself by practicing two types of drawing: Drawing with mindfulness meditation to control his work and drawing with letting his mind go freely, and then compare the results.	Drawing with controlled mindfulness meditation helps build confidence, heals inner feelings, creates order in work better than normal drawing, and also makes the work neater.

Table 3 Analysis of research methods and results on meditation for self-development
(Continued)

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Lorentzsen (2019) The Mandala as Response Art: A Method for Centering, Containing, and Exploring	To review research studies on the effects of creating mandalas on the mental health of those making them.	Mixed Method Study -Review research studies on the effects of creating mandalas on various mental health conditions, then try drawing his own mandalas.	The results of the literature review found that mandala is an art that has outstanding properties in developing, maintaining, and healing all forms of the mind and that mandala helps to organize the mind of the researcher.
Total Number of Research Studies	3 Research Articles		

Table 4 Analysis of research methods and results on the use of meditation to develop group activities

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Sukasam (2022) The development of an artistic activities model to enhance concentration of children with moderate intellectual disabilities aged 6-12 years	To study the results of developing art activity formats to increase concentration of children with moderate intellectual disabilities aged 6-12 years.	Quantitative Study -Bring an art activity set which includes coloring, tearing patches, drawing, and sculpting, was tested with children with intellectual disabilities and analyzed using the Wilcoxon signed-rank test.	It was found that the activity format was effective in helping children increase their mindfulness levels as well as helping them develop their artistic skills as well.
Premnirandon (2016) Teaching model for thai ornament drawing by using body mindfulness meditation practice for students in secondary level	To develop a teaching model for Thai pattern drawing using the principles of Kayanupassana for students at the lower secondary school level.	Quantitative Study -The sample group practiced drawing Thai patterns using the principles of physical consideration, consisting of basic lines, and drawing Kanok patterns by doing everything according to the perforations for 1 month.	The group of learners who participated in the program had better Thai pattern drawing skills and felt calm and mindful from practicing Thai pattern drawing.
Henriksen et al. (2022) Meditative to create: Mindfulness and creativity in an arts and design learning context	To review research studies on the effects of creating mandalas on the mental health of those making them.	Quantitative Study -A review of research studies on the effects of mandala creation on mental health conditions.	The results of the literature review indicated that mandalas have outstanding properties for developing, healing, and helping to organize the mind.
Morrissey (2019) A Phenomenological exploration of mindfulness meditation and the creative experience	To explore the value of mindfulness meditation in developing creativity	Qualitative Study -The subjects were trained using mindfulness meditation to create mandala art. After that, an interview was conducted to explore thoughts and expressions in creative work.	A group of learners who participated in a mindfulness meditation program to make mandala art was able to develop their creativity effectively.

Table 4 Analysis of research methods and results on the use of meditation to develop group activities (Continued)

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Espinosa (2018) Art as a mindfulness practice	To study the effects of using art therapy activities that emphasize mindfulness meditation on reducing stress and headaches in teenage girls.	Qualitative Study -A sample group of teenage girls with high stress participated in art therapy activities that focused on meditation along with considering hand and body movements and creating mandala art. Upon completion of the activity, interviews and group discussions were conducted.	Art therapy activities that focus on mindfulness and meditation help young girls who experience high stress to relax and feel more supported.
Total Number of Research Studies	5 Research Articles		

A systematic review of the literature revealed that using meditation to develop oneself through praying and observing the breath before starting an activity-induced calmness and improved work efficiency. For example, Dinsakul (2020) used mindfulness meditation, focusing on breathing in and out, to observe the fluctuations between confusion and calmness in the mind during art-making. This process enabled individuals to learn and express various emotions through abstract geometric artworks. The study concluded that mindfulness meditation influenced every step of the art-making process. This finding aligned with Jahan's (2021) research, which involved an experiment where he practiced two types of drawing: one with controlled concentration and the other with a more relaxed, free-flowing approach. The results showed that drawing with controlled concentration build confidence, healed inner emotions, and created order and neatness in the work, outperforming normal drawing in these aspects.

In studies focused on development through group activities, mandala-making was found to be a popular method for enhancing students' emotional, mental, and mindfulness capacities. For instance, Espinosa (2018) conducted research that used mindfulness training involving contemplation of hand and body movements during mandala creation. The results indicated that combining mindfulness with mandala-making helped highly stressed girls to relax and feel supported. Similarly, Morrissey (2019) implemented a mindfulness meditation program integrated with mandala artwork in a sample group. The study concluded that this approach enhanced mindfulness and significantly developed creative thinking. Mandalas were shown to be particularly effective for improving concentration. For example, in Lorentzsen's (2019) study, research on mandalas and mental health was reviewed, followed by his personal experiment in drawing mandalas. The findings revealed that mandala creation improved mental health and helped the researcher organize his thoughts effectively.

Other forms of art activities were also found to be beneficial for developing concentration. Premnirandon (2016) developed a teaching model for Thai pattern drawing using

the principles of Kayanupassana and tested it with lower secondary school students. The sample group practiced drawing Thai patterns, such as Kanok motifs, by focusing on body awareness, including the coordination of hands, lines, and the mind, over one month. The results demonstrated that the students improved their Thai pattern drawing skills and experienced increased calmness and focus. Sukasam (2022) developed a framework for art activities designed to enhance concentration in children aged 6-12 years with moderate intellectual disabilities. The activities included coloring, patching, drawing, and sculpting. When tested with the children, the results, analyzed using Wilcoxon signed-rank test statistics, showed that the variety of art activities not only improved concentration levels but also helped develop artistic skills and aptitudes in the participants.

4. Natural Colors and Mindfulness

There were three qualitative research studies on natural colors and mindfulness, which were summarized in Table 5.

Table 5 Analysis of natural color and concentration research methods and results

Researcher and Research Title	Objective	Research Methods	Study Results
Thongkajorn (2021) Micro-State	To create works of visual art in the form of 2D semi-abstract line drawings and learn the principles of Dhamma through making art.	Qualitative Study -Analyze the insect remains according to the principles of impermanence. To create a painting using natural colors such as charcoal powder, dust, and salt in the work.	There is a set of 5 works, "Julaphapha", which are inspired by insect remains. This allows the researcher to contemplate on nature of birth and death, which is a form Vipassana meditation.
Chaisorn (2018) Nature soul: Natural color from stone	To study meditation to understand the essence of nature, understand oneself, and use it to create 2D visual art and installation art forms.	Study Buddhist meditation: After that, they collected stone samples at Tharathip Chai Pradit Temple to try to get different types of colors. Then, they used it to create works of art.	There are 4 sets of works "Nature soul: Natural color from stone" inspired by the natural environment around the temple combined with the principles of meditation and mindfulness. It is presented through the process of 2D visual arts and layouts.
Macleod (2020) "Calming Watercolors": Using Mindful Art colors: Using Mindful Art in Treatment of Mood Disorders	To explore the impact of mindfulness and the arts on individuals with mood disorders in psychiatric hospitals through the implementation of orders.	Quantitative Study -The sample group participated in art activities that focused on mindfulness. The paint used is water-based paint made from ground beef mixed with Arabic glue extracted from the acacia tree.	Results indicated positive trends in both mood and anxiety among participants. Most experience a sense of calm, creativity.
Total Number of Research Studies	3 Research Articles		

A systematic review of the literature revealed that natural colors used to create art had a strong relationship with artists' mindfulness. Two studies incorporated praying with a mantra and contemplating the breath while making art. For instance, Thongkajorn (2021) created visual

artworks in the form of two-dimensional semi-abstract line paintings. He considered the remains of stored insects through the principles of impermanence and painted using natural colors such as charcoal, dust, and salt, combined with Vipassana meditation. The research showed that using mindfulness meditation alongside natural colors and observing insect corpses resulted in order and tranquility. It allowed the researcher to reflect on the nature of birth and death, which he applied to his life. Similarly, Chaisorn (2018) studied Buddhist meditation and collected various types of rocks to extract paint for creating art. While working, he applied meditation principles. The study revealed that extracting colors from nature and praying while making art inspired the creation of a series of works titled "Nature Soul: Natural Color from Stone." This series represented artwork distilled from meditative practice, demonstrating that natural colors combined with mindfulness meditation helped develop the body and mind and resulted in higher-quality artworks.

In addition, mindfulness art using natural colors clearly alleviated symptoms of depression. Macleod (2020) organized art activities to examine the influence of art and integrated mindfulness on a group of patients with depression. The activity involved using watercolors made from finely ground pulp mixed with gum Arabic extracted from the acacia tree. The research showed clear improvements in both mood and anxiety among participants, who reported feeling calmer, more focused, and more creative after the activity.

The systematic review highlighted that nature had a profound influence on adjusting human minds toward calmness and balance. Using natural materials as tools in creative processes contributed to a meditative state. Thongkajorn (2021) found that meditation before art-making, combined with natural colors, helped cultivate a tranquil and reflective mindset. Similarly, Hsieh (2010) experimented with painting a Bodhisattva using natural colors from coffee and wine, as well as drawing mandalas with natural sand. Over several months, the study revealed that combining natural colors with meditation promoted mind-body harmony, leaving participants feeling relaxed, energized, and happy.

Many studies suggested that art made with natural paints had a greater positive impact on mindfulness meditation and behavioral development than synthetic materials. Dimpel (2019) explored the effects of creating and using natural art materials on high school students' thinking. Two students extracted natural dyes from materials such as egg yolks, spices, and stones to create their artwork. The study found that the learners developed better emotional and cognitive processing through this hands-on approach. The natural color production process required patience and step-by-step development, encouraging mindfulness. Jordet (2023) studied the experiences of a young girl who created natural pigments in areas vulnerable to acute weather conditions. Through group discussions and in-depth interviews, the study revealed that extracting pigments from berries, fruits, and flowers fostered inspiration and personal growth. The research demonstrated that painting with natural pigments significantly influenced emotional and behavioral development. This aligned with Li (2018), who argued that natural paints are sustainable materials with direct benefits for the body, mind, and human movement. Cattanaach (1999) discussed the

intricate steps of creating art with natural colors, from extracting the pigments to testing the textures and completing the final artwork. This process echoed Somsak et al. (2022), who highlighted the similarities between Vipassana meditation and creating natural colors, emphasizing mindfulness, contemplation, and patience in every stage.

The evidence from the four main issues discussed-natural color extraction, the use of natural colors in art activities, art for mindfulness, and natural colors and mindfulness-underscored the importance of natural colors in organizing art activities that cultivate mindfulness.

Based on this synthesis, the research proposed a guideline for organizing mindfulness art activities using natural colors, called the MAANC Model (Mindfulness Art Activity from Natural Colors).

Originality and Body of Knowledge

This research provided a guideline for organizing **Mindfulness Art Activity from Natural Colors (MAANC Model)**. (In Figure 2)

The model outlined the organization of art activities aimed at improving mindfulness by using natural colors as essential materials for the activities, which included researching, experimenting, and extracting colors.

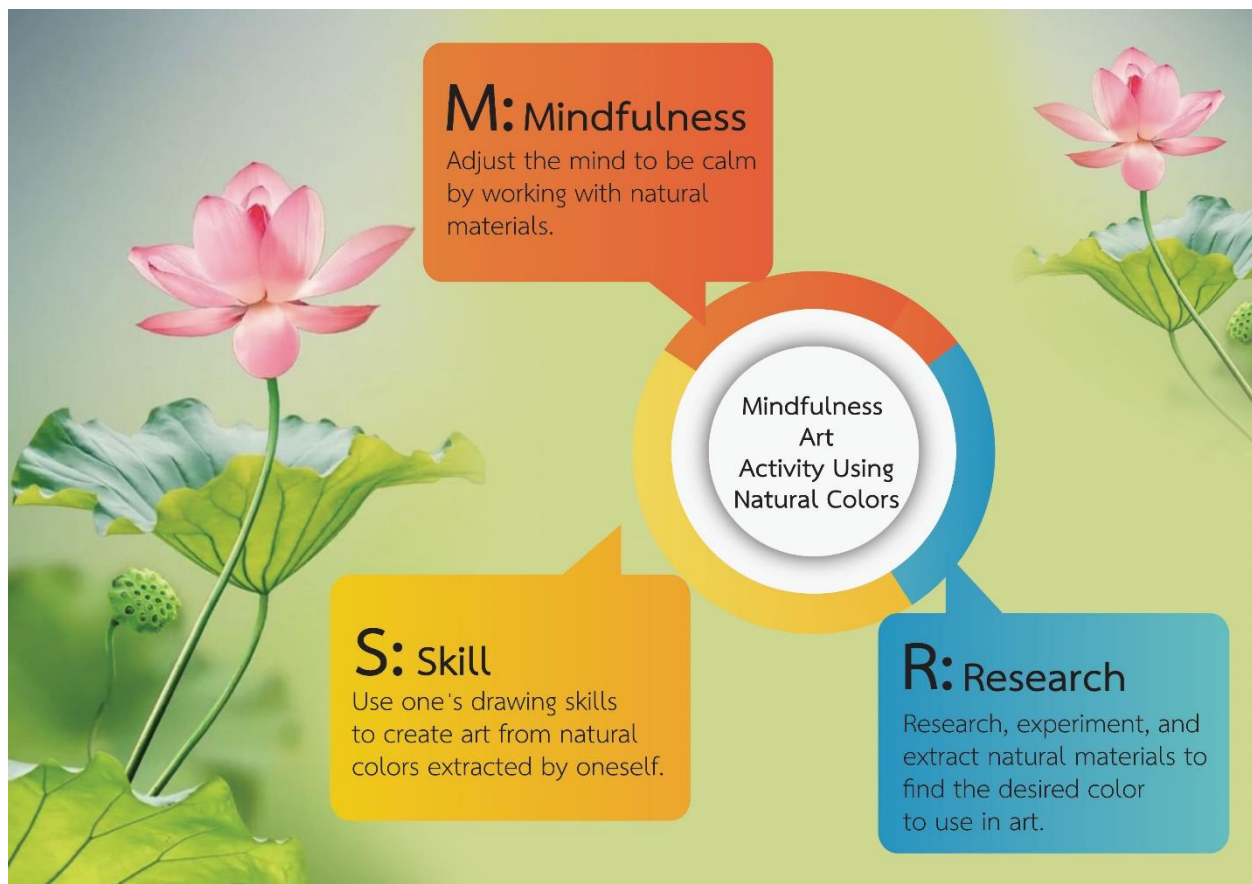

Figure 2 Mindfulness Art Activity from Natural Colors Model (MAANC Model)

The MAANC Model consisted of the following elements:

Mindfulness: Adjusting the mind to become calm by working with natural materials (Nature-Based Learning), fostering gratitude and tranquility, which led to mindfulness. In this step, participants will gently touch and observe natural materials such as leaves, tree branches, flowers, and rocks that will be used to compose and create an artwork. Then, they will work with concentration and tightly coordinate their hands and minds. The appearance of the complete artwork will indicate how focused the participant is through the meticulous use of colors, composition of the image, and attention to detail.

Research: Conduct research, experiment, and extract natural materials to discover the desired colors for use in art. In this step, participants will learn how to explore natural materials, extract colors by themselves, and experiment with hand-made paint in the artwork.

Skill: Applying one's drawing and painting skills to create art from self-extracted natural colors while simultaneously developing mindfulness. In this step, participants will observe and feel the movement of their hands while working, from preparing the composition of the work to using natural materials to create the image by dipping, painting, and elaborating details of the artwork.

Conclusions and Recommendations

The guideline for organizing mindfulness art activities using natural colors (MAANC Model) emphasized the use of mindfulness as a foundation for experimenting and developing art skills alongside mindfulness improvement. These activities covered three domains of learning: Affective, Cognitive, and Psychomotor. Affective Domain: Working with natural materials was shown to reduce stress and mental distraction. Learners adjusted their minds to a calm state by interacting with natural materials until they experienced gratitude and tranquility a meditative state that aligned with the concept of Nature-Based Learning. Cognitive Domain: Learners gained knowledge through research and experimentation, extracting colors, and creating artwork. This process represented Experiential Learning, where learners engaged directly with materials and processes to acquire deeper understanding. Psychomotor Domain: Learners developed drawing and painting skills while creating art from natural colors they had extracted themselves. This allowed them to understand the creative medium more deeply, including natural colors, technical, artistic approaches, and the relationship between art and mindfulness. Suggestions for Applying the Teaching Model for Maximum Benefit: 1) Allocate an appropriate amount of time for the activity to allow learners to immerse themselves and deepen their experiences; 2) Experiment with this activity among different groups of learners from various locations and cultural backgrounds to gather richer results, feedback, and insights. These findings could help address challenges and refine the activity further; and 3) Integrate other forms of activities, such as game-based learning or project-based learning, to broaden the approaches used and foster the development of additional skills and experiences.

References

- Bureekhampun, S. & Maneepun, C. (2021). Eco-Friendly and Community Sustainable Textile \Fabric Dyeing Methods from Thai Buffalo Manure: From Pasture to Fashion Designer. *SAGE Open*, 11(4), 1-13.
- Cattanach, A. (1999). *Process in the Arts Therapies*. London, United Kingdom: Jessica Kingsley Publishers.
- Chaisorn, P. (2018). *Nature Soul: Natural Color from Stone*. [Unpublished master's dissertation]. Silpakorn University. Bangkok, Thailand.
- Department of Agricultural Extension. (2021). *Basic Knowledge of Local Wisdom in Agricultural Promotion*. Bangkok, Thailand: The Printing House of the Cooperative Assembly of Agricultural Associations of Thailand, Limited.
- Dimpel, J. (2019). *Making and Using Natural Art Materials and Its Effect on Adolescents' Self-Concept*. [Master's thesis, Lesley University]. DigitalCommons@Lesley. https://digitalcommons.lesley.edu/expressive_theses/135.
- Dinsakul, T. (2020). *The Journey of Confusion in Meditation into Abstract Painting*. [Unpublished master's dissertation]. Chulalongkorn University. Bangkok, Thailand.
- Espinosa, A. (2018). *Art as a Mindfulness Practice*. [Unpublished doctoral dissertation]. Antioch University Seattle. Washington, United State.
- Henriksen, D., Heywood, W. & Gruber, N. (2022). Meditate to Create: Mindfulness and Creativity in an Arts and Design Learning Context. *Creativity Studies*, 15(1), 147-168.
- Hsieh, S. L. (2010). *Buddhist Meditation as Art Practice: Art Practice as Buddhist Meditation*. [Unpublished doctoral dissertation]. Northumbria University. Newcastle upon Tyne, England.
- Jahan, N. (2021). *Painting as a Form of Meditation; An Observation of Influences of Mindfulness Meditation Through the Process of Painting*. [Unpublished master's dissertation]. Estonian Academy of Arts. Tallinn, Estonia.
- Jordet, M. (2023). Painting with Natural Pigments on Drowning Land: The Necessity of Beauty in a New Economy. *Journal of Critical Realism*, 22(3), 467-485.
- Katkaew, K. & Boonyananta, S. (2023). Natural Color to Create Printmaking Art for the Elderly. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(10), 283-296.
- Kunthonsap, K., Khiaomang, K. & Sunghee, K. (2017). Creative Environmental Friendly Coloration System for Design. *Journal of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University*, 9(2), 314-332.
- Li, L. (2018). *Extraction Color Blending in Dongchuan Red Earth to Create Embroidery Handicraft*. [Unpublished master's dissertation]. Burapha University. Chonburi, Thailand.
- Lorentzsen, K. (2019). *The Mandala as Response Art: A Method for Centering, Containing, and Exploring*. [Master's thesis, Lesley University]. DigitalCommons@Lesley. https://digitalcommons.lesley.edu/expressive_theses/130.

- Macleod, P. (2020). "Calming Watercolors": Using mindful Art in Treatment of Mood Disorders. [Master's thesis, Lesley University]. DigitalCommons@Lesley. https://digitalcommons.lesley.edu/expressive_theses/256.
- Mahmuda, S., Jannah, K. & Yunita. (2022). The Effect of Finger Painting Activities Using Natural Materials on the Creativity of Children Aged 5-6 Years. *Jurnal Pemikiran dan Penelitian Pendidikan Anak Usia Dini*, 8(2), 25-32. <https://doi.org/10.26858/tematik.v8i1.27560>.
- Milintanuch, N. (2008). A Study of Natural Therapy in Interior Design of the Rehabilitation Space of Office Worker. [Unpublished master's dissertation]. Silpakorn University. Bangkok, Thailand.
- Morrissey, S. C. (2019). A Phenomenological Exploration of Mindfulness Meditation and the Creative Experience. [Unpublished doctoral dissertation]. Walden University. Minneapolis, Minnesota, United States.
- Na chumphae, D. & Sodpiban, P. (2009). Local Materials from the Central Region used in the Production of Equipment. Bangkok, Thailand: Odeon Store.
- Narongdecha, W. & Soodsang, N. (2022). The Durability of Natural Extracted Colors on the Different Types of Watercolor Paper. *Mekong-Salween Civilization Studies Joura*, 12(1), 12-29.
- Nuengchalerm, P. (2023). Science Education and Local Wisdom. *Academic service centre Khon Kaen University*, 11(1), 65-68.
- Ondarza, J. D. (2019). The Color of Survival: An Inquiry-Based Inter-Disciplinary Study of Bacterial Pigments. *Department of Biological Sciences, SUNY Plattsburgh*, 45(3), 22-30.
- Perez, Y., Regev, D. & Gavron, T. (2022). Joint Sand Painting as a Potential Intervention Technique in Parent-Child Art Psychotherapy: The Subjective Experiences of Mothers and Children in a Non-Therapeutic Setting. *The Arts in Psychotherapy*, 80, 101919. <https://doi.org/10.1016/j.aip.2022.101919>.
- Pichayapaiboon, P. (2018). Aesthetic Experience from Innovative Pearl Plate Color to Enhance Student Environmental Sustainability Awareness. *Journal of Education Studies*, 46(3), 135-153.
- Pittayamatee, P. (2016). Aesthetic Experience from Thai Colors. [Unpublished doctoral dissertation]. Silpakorn University. Bangkok, Thailand.
- Pongsarodjanawit, K. (2022). The Womenswear Branding Innovation from Innovative Filagen Textiles with Bixa Orellana Dyeing for Generation Green by using Conscious Design Concept. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6292>.
- Premnirandon, A. (2016). Teaching Model for Thai Ornament Drawing by using Mindfulness Meditation Practice for Students in Secondary Level. [Unpublished Master dissertation]. Chulalongkorn University. Bangkok, Thailand.
- Somsak, A., Sawadisarn, A., Chobtumkit, P., Chamnanphuttiophon, S. & Phrakrusiridhammapirat. (2022). Sequence of Vipassana Meditation Practices in the Digital Age. In *Proceeding of the 4th National Academic Conference "Buddhism and Philosophy: Concept and*

Perspective of Peace" (pp. 609-621). Nakhon Pathom, Thailand: Mahamakut Buddhist University.

Sukasam, S. (2022). The Development of an Artistic Activities Model to Enhance Concentration of Children with Moderate Intellectual Disabilities Aged 6-12 Years. *Rajanukul Journal*, 34(1), 18-29.

Taemprasit, S. (2019). *Soil Painting: Trace of Phenomena and Beauty of the Land*. [Unpublished doctoral dissertation]. Silpakorn University. Bangkok, Thailand.

Thongkajorn, P. (2021). *Micro-state*. [Unpublished master's dissertation]. Silpakorn University. Bangkok, Thailand.

Wattanakit, Saijai, K., Thaotong, S. & Suwattanamala, E. (2015). Natural Intertextuality: Natural Pigment Integrated by Local Wisdom and Cleaner Technology Beyond to the Creativity of Art Education. *Journal of Education and Social Development*, 11(2), 258-269.

COMPREHENDING SUFFERING THROUGH DEEP LISTENING IN CONTEMPLATIVE PRACTICE: THE IMPACT ON THE LISTENERS' WORK AND LIFE

Chararinchon Satian, Proetphan Daensilp*

Contemplative Education Center, Mahidol University, Nakhon Pathom, Thailand

*Corresponding author E-mail: ploetphan.dae@mahidol.ac.th

Received 11 October 2024; Revised 11 December 2024; Accepted 21 December 2024

Abstract

Background and Objectives: Deep listening was shown to be essential in various contexts such as education, healthcare, research, leadership, counseling, and therapy. It did not involve merely hearing words or sounds but also required engaging with and providing a trustworthy space for the speaker. Deep listening played a crucial role in healing people's suffering, as it made them feel heard, understood, and respected. Numerous publications demonstrated the benefits of deep listening for speakers, who gained connection, understanding, and empathy and sometimes discovered better possibilities for problem-solving. However, there remained a knowledge gap in the scholarly area regarding the impact of deep listening on the listener. This research aimed to study the comprehension of suffering through the impact of deep listening on the listener, guided by the research questions: How did practicing deep listening bring about the listener's well-being, and what impact did practicing deep listening have on the listener's work and life.

Methodology: This study employed qualitative research with a documentary research methodology. The primary data sources included master theses in the Contemplative Education Curriculum from 2554-2566 B.E. The selection process followed criteria that required: 1) The thesis researchers to employ deep listening as a personal practice; and 2) The researchers to pursue self-inquiry on deep listening practice during the thesis process. Quality control criteria for handling documentary sources included authenticity, credibility, representativeness, and meaning. The researchers collected two selected theses in both electronic and printed formats, reading and re-reading them while employing thematic analysis to uncover results that answered the research questions.

Main Results: Thematic analysis identified four key themes as the results of this research: 1) Practicing listening to the listener's inner voice; 2) Experiential learning on the meaningfulness of deep listening; 3) Cultivating loving kindness and compassion; and 4) Gaining a proper understanding of the nature of life.

Involvement to Buddhadhamma: This research article aligned with Applied Buddhism and was categorized under "Buddhism and the Development of Wisdom and Morality with Buddhism."

In practicing deep listening, listeners were required to avoid mixing their inner voices with those of the speakers. They observed their internal processes and remained mindful of this disturbance during the listening session. This process demanded mindful observation, particularly the close monitoring of the listeners' feelings and thoughts (Vedanānupassanā and Cittānupassanā Satipaṭṭhāna). Deep listening practitioners also practiced letting go of egoism to cultivate a mind of emptiness, allowing them to welcome the speakers' voices without bias. This research revealed that heightened awareness of their feelings and thoughts allowed listeners to study the structure of their suffering and resolve their issues more effectively. The research highlighted three categories of suffering, or Dukkha, in Buddhaddhamma: 1) Dukkha-vedana: Physical and mental discomfort; 2) Dukkata, A characteristic within the Three Marks of Existence (Tilakkhaṇa), and 3) Dukkha as a statement of suffering within the Four Noble Truths. This research focused on the third category, particularly the function of comprehending suffering (Pariñña).

Conclusions: Deep listening practice, as applied under contemplative frameworks, demonstrated its potential as a transformative tool for mindfulness-based personal and professional growth. This research highlighted how deep listening could enhance the quality of interpersonal relationships and promote psychological well-being by fostering self-awareness, experiential learning, cultivating compassion, and gaining a deeper understanding of life. Moreover, integrating mindfulness and compassion practices amplified the benefits of deep listening, making it a valuable exercise for individuals across various fields, including healthcare, education, and counseling.

Keywords: Deep Listening, Satipaṭṭhāna, Function Concerning the Four Noble Truth, Comprehension of Suffering, Contemplative Practice

Introduction

In a world that was saturated with noise, where people often experienced superficial and fleeting communication, the art of deep listening emerged as a means to navigate profound human connection. Deep listening was demonstrated to be essential in various contexts such as education (Barss, 2019); (Mansumitchai et al., 2021); (Tacoh, 2023), healthcare (Bradshaw et al., 2022); (Kwame & Petrucka, 2021), leadership (Durning et al., 2022), research (Ungunmerr-Baumann et al., 2022), counseling, and therapy (Sharmill et al., 2021). Deep listening transcended mere hearing; It involved empathy, understanding, and genuine engagement. Thus, it provided a safe space for healing (Rogers & Farson, 1987); (Weinstein et al., 2022). It went beyond simply hearing words; instead, it encompassed understanding the speaker's emotions, intentions, and the deeper meaning underlying their words (Hanh, 2008); (Hanh, 2011). According to Scharmer (2009); (2018), deep listening represents a process of opening the mind and heart of oneself and others to new possibilities and perspectives by accessing a deeper level of awareness. Regarding the Center of Contemplative Mind in Society, deep listening was defined as compassionate listening. It served as one crucial contemplative practice that helped people cultivate the

wisdom of the heart and led to real peace from the inside out. It was also used with the intention of transforming separation and conflict into opportunities for connection, healing, and peace within the community.

Practicing deep listening requires letting go of the listener's distractions (Hanh, 2008); (Hanh, 2011) and setting aside one's preconceptions and habitual ways of understanding or perceiving things (Scharmer, 2009). Instead, it became a process of fully immersing oneself in the present moment to truly understand and connect with the speaker. It involved creating an open and receptive space where both the speaker and the listener felt heard, understood, and respected. Listening deeply to someone in a problematic situation helps listeners realize the other person's suffering. Simultaneously, compassion and understanding bloomed within their hearts, enabling them to communicate peacefully (Hanh, 2012). Deep listening also tuned listeners into a deeper source of knowledge and wisdom that emerged from within the collective field of selves. The most challenging part of the process was cultivating awareness of the listener's inner landscape and shifting from downloading old perceptions to sensing the present moment of oneself, others, and the surrounding context. Scharmer described this process as "The art of seeing together" (Scharmer, 2009).

Scharmer (2009); (2018) articulated the quality of deep listening as the "Presencing" or "I-in-Now" state, which meant being interconnected with oneself, one's counterpart, and the whole system. The "Now" emphasized the quality of complete awareness and mindfulness of whatever existed and emerged in the moment. In summary, deep listening was a practice that fostered empathy, creativity, and transformational change by enabling individuals and groups to access their highest potential and engage more fully with the world around them. Wasi, a well-known Thai public intellectual and influential figure who based his ideas on Buddhist philosophy, democratic decentralization, civic society, and social reform, proposed deep listening as one path toward relational revolution, which led to spiritual health (Wasi, 2023).

The literature review revealed the use of deep listening across Eastern and Western cultures, spanning from ancient times to the New Age (Scharmer, 2009); (Scharmer, 2018); (Sharmill et al., 2021); (Ungunmerr-Baumann et al., 2022). Its profound impact was shown on those being listened to, as they gained connection, understanding, empathy and sometimes discovered better possibilities for problem-solving. However, a knowledge gap remained in the scholarly domain regarding the impact of deep listening on the listener. This article reported on research exploring how deep listening, as a contemplative practice, affected the listener's work and life.

Objectives

This research aimed to study the comprehension of suffering through the impact of deep listening on the listener, guided by the research questions: How did the practice of deep listening bring about the listener's well-being, and what impact did practicing deep listening have on the listener's work and life.

Methodology

This study was qualitative and employed a documentary research methodology (Tight, 2019). Primary data sources for this research were the master theses in the Contemplative Education Curriculum at Mahidol University.

Selection Criteria:

Primary data sources included master theses in the Contemplative Education Curriculum from 2554-2566 B.E. The inclusion criteria were: 1) The thesis researcher employed deep listening as a personal practice, and 2) The researcher pursued self-inquiry on deep listening practice during the thesis process. The latter criterion was crucial because the self-inquiry process provided sufficient evidence to answer the research question. Table 1 illustrates the number of master theses conducted in each year. Three theses were conducted using deep listening in 2557, 2563, and 2566 B.E. However, the thesis from 2557 was excluded because it did not meet the self-inquiry criterion. Thus, the two selected theses for this research were: 1) *My Inner Growth Through True Love Dialogue with Patients and Caregivers* (Pienputtarapong, 2020) and 2) *Life and Work on the Path of Contemplative Education: A Narrative Inquiry of a Floortime Therapist* (Punyawattanakul, 2023). (Floortime is an intervention for developmental stimulation in special children, focusing on child-led playtime on the floor with an individualized and relationship-based approach.) The researchers collected these selected theses in electronic and printed formats for analysis.

These documents aligned with the quality control criteria for handling documentary sources, including authenticity, credibility, representativeness, and meaning (Mogalakwe, 2006).

Table 1 Contemplative Education Theses in Each Year and the Selection of Data

Year B.E.	Number of Completed Theses	Number of Deep Listening Practice Research	Research Methodology in the Thesis	Selected for this Research
2554	2	-	-	-
2555	4	-	-	-
2556	5	-	-	-
2557	7	1	Action Research	-
2558	2	-	-	-
2559	8	-	-	-
2560	8	-	-	-
2561	1	-	-	-
2562	2	-	-	-
2563	12	1	Self-inquiry	Selected
2564	2	-	-	-
2565	2	-	-	-
2566	1	1	Self-inquiry	Selected

Research Ethical Review:

This research was reviewed and approved by the Mahidol University Central Institutional Review Board (MU-CIRB) with the Certificate of Approval number MU-CIRB 2024/025.1202, dated February 12th, 2024.

Data Collection and Data Analysis:

The researchers collected two selected documents in electronic and printed formats, which they read and re-read thoroughly. Each researcher applied thematic analysis, starting with open coding, followed by axial coding, to categorize the data into overarching themes. Three researcher meetings were organized to triangulate the findings, finalize the themes, and present the research results.

Confidentiality in Self-inquiry Research:

In accordance with MU-CIRB guidelines, the researchers obtained permission and informed consent from the authors of the two theses to conduct this study. The authors were informed about the research scope and were asked to review all acquired data. To address confidentiality concerns, the researchers edited the content until receiving final approval from the authors before submitting this manuscript.

Results and Discussion

Four themes arose as the results of this research, which were: 1) Practicing listening to the listener's inner voice; 2) Experiential learning on the meaningfulness of deep listening; 3) Cultivating loving kindness and compassion; and 4) True understanding of the nature of life. Discerning the listener's inner voice from the speaker's voice was identified as a crucial step in the practice of deep listening. As this process was repeated over the years, deep listening practitioners gained new insights through their experiences. They let go of old preconceptions about themselves and others. With a more open mind, they cultivated loving kindness and compassion in their professional and personal lives. Finally, they achieved a deeper understanding of the nature of life.

To present the results, this article defined the two thesis authors as "The listeners," with data quoted from each referred to as The Listener I and The Listener II.

Theme I: Practicing Listening to the Listener's Inner Voice

In the practice of deep listening, the listeners were guided not to blend their inner voices with the speaker's voice. Instead, they observed their internal thought processes and became aware of potential disturbances (Hanh, 2008); (Hanh, 2011); (Scharmer, 2009). Through consistent practice, they became more skilled at distinguishing their inner voice from external influences, both during listening sessions and in daily life. This process fostered mindfulness, enabling them to engage attentively and non-judgmentally with their inner experiences in the present moment (Hanh, 2008); (Scharmer, 2009). This self-awareness allowed them to identify their true needs, desires, and motivations. As a result, they made more authentic decisions, cultivated greater self-trust, and improved their personal well-being.

The Listener I, a healthcare professional working in a major public hospital in Thailand, reflected on her practice of deep listening. She noted negative interactions with non-compliant patients during drug counseling sessions. Previously, she would say, "Would you choose to take this medicine or to die?" Through her practice, she reflected:

"In the past, I frightened the patient that he would die from not taking the medicine. Now I learned that the patient is afraid of death from drug side effects. And me too, I'm afraid of his death from his non-compliance. We really have the same fear... of death. The cause of this patient's suffering is not the disease itself, but he is suffering from this fear. I would rather help him in another way, not just frightening him." (Pienputtarapong, 2020)

Moreover, while she was aware of her inner landscape, she paused and made a better decision.

"I was about to remind him to take his medicine but also, I noticed my irritation was forming. I held my reaction to his resentful answer and went back to observe my irritation...until it faded." (Pienputtarapong, 2020)

The Listener II worked as a Floortime therapist for special needs children. He is one of the top performers in this profession. After years of working, he would like to expand his work to support the parents of special children, and from that, he practiced deep listening to those parents. Although with his full intention and the goodwill, he could not make it happen for long due to his inner critics.

"I want to help every parent I meet so that they will be happy with their special children. But when I am in front of them, I don't know what to do. I listen to the parents, and then what? Is that enough? Will this really be helpful? These questions come as the inner critic again. I'm so exhausted from my own expectations, although reflections from the parents confirmed that they gained a positive feeling to be heard." (Punyawattanakul, 2023)

"I realize that I have to work with my inner critics and judgments so I can accept them more and more. I shall accept millions of mistakes I made and will learn from them." (Punyawattanakul, 2023)

Theme II: Experiential Learning on the Meaningfulness of Deep Listening

Building upon the previous theme, this theme explored the power of learning through direct experiences. Deep listening served as a powerful form of experiential learning, allowing individuals to gain direct and practical insights into the benefits and impacts of attentive, empathetic, and compassionate listening (Garrett & Chase, 2021). The listeners experienced

firsthand the profound impact that genuine listening had on their relationships and interactions with others. This experiential learning revealed a deep connection and understanding that the listeners had seldom encountered before. As the listeners observed the positive responses and improved communication resulting from their attentiveness, they came to truly appreciate the intrinsic value of deep listening (Hanh, 2011). This understanding reinforced their commitment to continue practicing deep listening, recognizing it as a meaningful and transformative tool for personal and interpersonal growth (Wasi, 2023). This theme examined how deep listening not only enhanced relationships and communication-both personally and professionally-but also fostered a deeper appreciation for the practice itself through lived experiences.

The Listener I recounted a case involving a patient known among her professional team for being resentful, harsh, and persistently non-compliant with treatment for years. Through deep listening, she achieved mutual understanding with the patient, stepping beyond her professional role to connect as one human being to another. Similarly, The Listener II shared his direct experience of how deep listening enhanced his self-understanding and personal transformation.

"I was about to remind him to take his medicine, but I also noticed my irritation forming. I held back my reaction to his resentful answer and turned inward to observe my irritation... until it faded, and I felt an emptiness. I let go of my professional role and simply asked how he had been over the past year. He seemed surprised by the question and began sharing his tragic stories. I listened, listened, and listened... I don't even know how long it was. I focused on him with my whole heart. My inner voices gradually silenced, and all the bias I had disappeared. My tears ran as I heard his tragedy, and I sensed that he also acknowledged my feelings. We both understood at that moment that he had not intended to act so badly. Finally, he told me, "Thank you for your tears. They made me feel heard. No one has ever understood me like this before. I didn't want to do anything for myself. But now, I promise to take good care of myself for my beloved son." I was truly amazed by the impact of my listening." (Pienputtarapong, 2020)

"During a deep listening session, whenever my mind drifted away, I realized I could not hear the speaker's voice for a while. By observing my mind carefully during these moments, I began to notice my running thoughts in daily life as well. I learned many things about myself, especially the patterns of my thinking. This realization inspired me to practice deep listening more and more because it helped me better understand and improve myself." (Punyawattanakul, 2023)

Theme III: Cultivating Loving Kindness and Compassion

Loving kindness and compassion are two significant qualities of the mind described in Brahmavihara 4 (Somdet Phra Buddhaghosacharya (P. A. Payutto), 2021). In practicing deep

listening, the listeners had opportunities to foster an empathetic and supportive environment for the speaker (Hanh, 2011). By fully engaging with another person's narrative without judgment, the listeners developed a greater capacity for loving kindness and compassion. This empathetic engagement not only strengthened their relationships but also enhanced their ability to respond to others with genuine care and support derived from empathy and understanding. Over time, the practice of deep listening cultivated a more compassionate mindset, encouraging the listeners to approach all interactions with empathy and kindness.

The Listener I shared her experience regarding her relationship with her mother. She had long felt insecure about receiving enough love from her mother and always sought it. This insecurity often left her hurt by her mother's reactions. Although she tried to soothe herself by rationalizing the situation, her efforts were unsuccessful. Practicing deep listening provided her with an opportunity to observe and listen to her mother with a neutral heart.

"The insecurity and doubts about my mom's love obstructed me from fully understanding her as she truly was for decades. When I was hurt by her reactions, I discarded all the good wishes I wanted to offer her. Instead, I demanded so much of her love. I tried analyzing her behavior to better understand her, but it didn't work. The true understanding appeared when I listened to my own suffering and began paying attention to her suffering as well. I learned that my mom rejected my support because she felt vulnerable and didn't want anyone to bother her. Indeed, she never truly rejected me." (Pienputtarapong, 2020)

As a result, The Listener I learned to sit beside and support her mother at a proper emotional distance. She allowed her mother to unravel her suffering at her own pace, which eventually led to a natural and harmonious interaction between them. Similarly, The Listener II shared how practicing deep listening helped him cultivate self-compassion by gaining a deeper understanding of the parents of special needs children and by forgiving someone with whom he had a personal conflict.

"I used to blame these parents, thinking, 'Why have children if you don't want to raise them?' or 'What kind of parent are you?' and 'Why don't you spend time doing floortime with your child?' But now, after listening to them, I understand that they have good intentions to help their kids. They are also exhausted by their everyday responsibilities. Some of them might not be ready to use floortime, but they still deeply love their children." (Punyawattanakul, 2023)

Regarding a conflict in his personal life, The Listener II described how deep listening helped him recognize and change his pattern of thinking. In the past, he believed that each person should manage their own feelings and would often force the other person to feel bad while justifying his own position as "Right." He held onto anger for a long time and lacked

empathy for others. Through deep listening, he became aware of this behavioral pattern and learned to let go of anger-for both himself and the other person.

"I took a glance at my own anger and let it move away instead of holding onto it tightly as I did before. Finally, even though it took a very long time, I let go of the anger, and I believe that one day my heart will be purified. I am glad that now our relationship has returned to normal." (Punyawattanakul, 2023)

The iterative process of practicing deep listening enhanced the listeners' learning experiences. Both listeners deepened their understanding of the nature of life, a theme that will be explored in the next section.

Theme IV: True Understanding of the Nature of Life

Engaging in deep listening provided the listeners in their theses with insights into the complexities and interconnectedness of human experiences. This theme explored how the listeners gained insights from deep listening practice. The practice allowed them to understand the shared nature of human struggles, joys, and aspirations (Scharmer, 2009). As they deepened their understanding of others, the listeners acquired a more holistic perspective on life, recognizing the common threads uniting diverse experiences. This awareness fostered a sense of unity and interconnectedness, leading to a deeper appreciation of the human condition. Ultimately, deep listening guided the listeners toward a more profound understanding of life's nature, encouraging a more mindful and intentional approach to their lives.

Before practicing deep listening, The Listener II had sought to control everything to align with his imagined perfection. He placed high expectations on others and himself, striving to mold the world according to his wishes. However, practicing deep listening elevated his understanding to a new level: That things would always unfold as they were meant to. Regardless of the roles he assumed-whether as a floortime therapist, friend, son, or husband-he realized he would inevitably face uncertainty. What he could do best was to remain fully present with the person in front of him at the moment.

"I understood the parents of special children more and more, and I learned that I didn't have to pressure myself or force them to do more. They had their own pace to learn. Although I couldn't understand them fully, I could do my best to support them and always respect their decisions." (Punyawattanakul, 2023)

"There were so many situations the parents had to deal with. I sensed their suffering-not only from having a special child but also from handling their lives, earning a living, and managing so many challenges. I believed that if they were soothed from these sufferings, they could be with their children in a more joyful way. I could help them release these sufferings by consciously listening to them." (Punyawattanakul, 2023)

For The Listener I, deep listening brought her to the essential core of the practice, enabling her to expand this insight to relate to others. As a result of deep listening, she experienced joy and buoyancy in being fully present in each moment with a beginner's mind.

"Deep listening introduced me to the meaningfulness of "Being present." At that moment, there was no past to consider nor future to expect. The only thing left was the present, where we all could focus. Whether good or bad, being present in that moment revealed a beginner's mind within me. I was always glad to welcome every experience, learn from it, try again, and constantly discover new possibilities to dismantle my old beliefs and biases." (Pienputtarapong, 2020)

"By truly being present, I opened new eyes to relate to the world. I saw the outer world and inner world moving together. I saw things as they were and admitted all that they were. I responded differently to the world." (Pienputtarapong, 2020)

Traditionally, listening facilitates understanding at the individual and interpersonal level (Hinz et al., 2022). However, this research highlighted how deep listening differed due to the practitioner's inner quality. The essence of mindful self-observation and self-reflection embedded in contemplative practice expanded the understanding of self and others-both personally and professionally. Once the listeners gained a more holistic perspective on life, they tended to achieve a true realization of life's nature and leverage the state of interconnectedness (Hanh, 2011).

Furthermore, this deep listening approach offered a comprehensive and compassionate way to address the complexities of human suffering. The listeners first studied the structure of their own suffering, which they had previously attributed to others. Through this practice, they realized that their suffering arose from misunderstanding life's nature, allowing them to resolve situations more appropriately. This aligned with the Four Noble Truths' first function: To comprehend one's own suffering.

This result echoed findings from a prior study on counselors' suffering (Piyasirinanun et al., 2024). Counselors often spent extensive time listening to clients' problems, yet not all efforts led to resolution. This limitation sometimes caused counselors to feel devalued, despairing, exhausted, or experience compassion fatigue (Stoewen, 2020). Piyasirinanun et al. (2024) identified seven strategies counselors used to cope with suffering, categorized into two main groups: Personal development and community support. Personal development included contemplating one's suffering, mental development alongside clients, and cultivating mindfulness. The listeners in this research confirmed similar findings on these aspects.

Originality and Body of Knowledge

Due to the lack of scholarly knowledge regarding the impact of deep listening on the listener, this research highlighted significant findings drawn from the self-inquiry of two practitioners. Under the contemplative approach, deep listening practice was embedded through mindfulness-based self-observation and self-reflection. The process included practicing listening to the listener's inner voice, which related to Vedanānupassanā and Cittānupassanā Satipatthāna practices, and cultivating loving-kindness and compassion. Thus, the first to benefit from this process was the listener themselves rather than the speaker. This iterative exercise enabled practitioners to gain experiential learning about the process and outcomes of deep listening, inspiring them to continue practicing and learning. In this repetitive process, practitioners achieved a deeper understanding of the nature of life in various aspects and a greater comprehension of their suffering. This study revealed the significant psychological well-being benefits of deep listening for the listeners, both personally and professionally, as illustrated in the figure below.

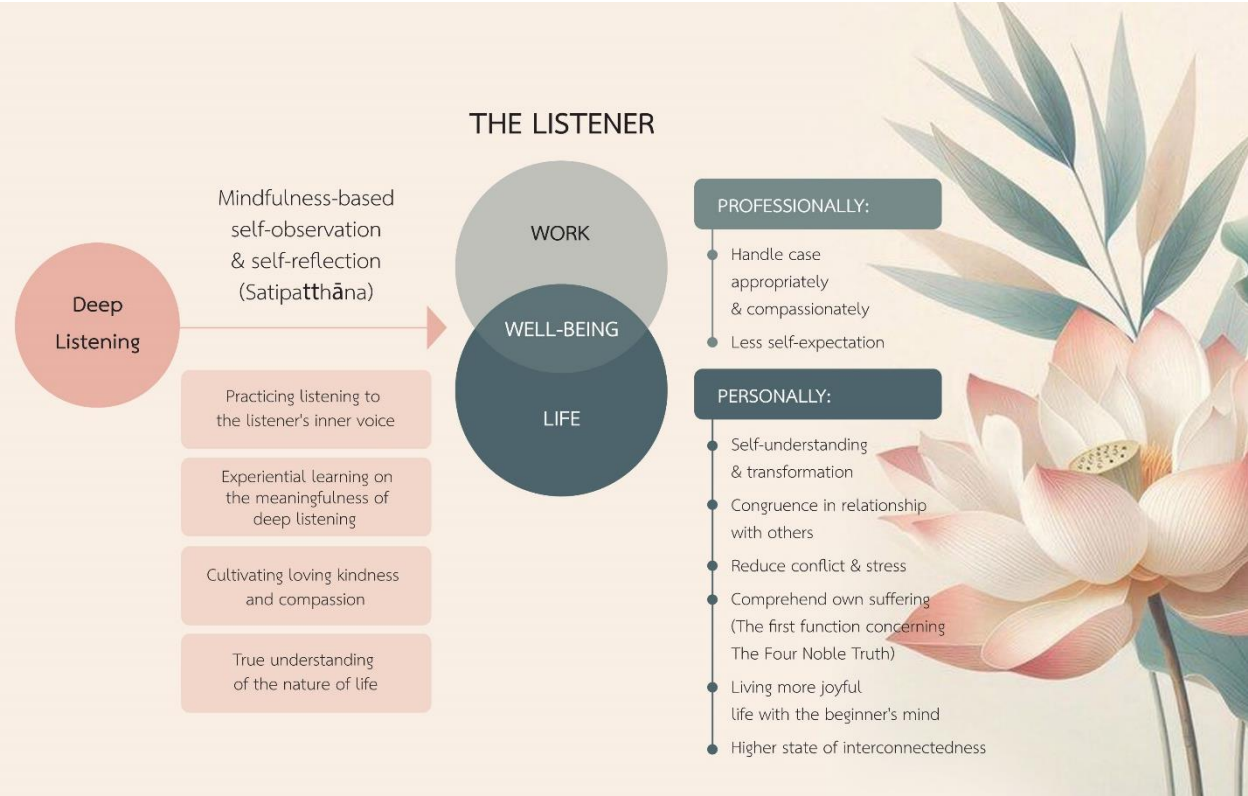

Figure 1 Impacts of Deep Listening on the Listeners' Work and Life

This research adhered to the qualitative research paradigm, with the advantages of deep listening narrated in the results section. Readers could adopt the practice by first observing and distinguishing their inner voice from the speaker's voice while listening. Both listeners in the study performed concurrent mindfulness practices regularly, which enhanced the quality of

their deep listening. However, this study did not provide quantified measurable outcomes. Future quantitative research could be conducted to provide more evidence on the impacts of deep listening practice.

Conclusions and Recommendations

Deep listening has been shown to be an essential skill required for various professions, such as educators, healthcare professionals, counselors, and organizational leaders, as well as in interpersonal relationships. Traditional cultures in the Asia-Pacific region have employed deep listening as a community relational and healing activity. However, most people generally appreciate deep listening for its beneficial effects on the speaker or the community as a whole. This research addressed the scholarly knowledge gap regarding the impact of deep listening on the listener by reviewing two self-inquiry theses of deep listening practitioners. The authors of these theses embedded mindfulness-based self-observation and self-reflection into their practice. The results revealed a significant potential of deep listening to enhance the listeners' psychological well-being, both in their work and personal lives. The listeners reported living their lives more meaningfully and joyfully, even under uncertain circumstances. They also experienced improved interpersonal relationships and greater self-assurance. They learned to accept situations and deal with them more effectively. Furthermore, they demonstrated enhanced engagement in both work and life. The introspection they conducted brought about deeper self-understanding and transformation, enabling them to let go of some misperceptions about their work. This led to greater empathy in their relationships with clients. Regarding the impact on personal life, this research demonstrated that deep listening practitioners developed better relationships with their loved ones. They were uplifted by acknowledging interconnectedness and comprehending their own suffering, aligning with the first function of the Four Noble Truths. In summary, deep listening practice helped them live more joyfully in the present moment, with a beginner's mind. Given the crucial role of mindfulness-based self-observation evidenced in this research, deep listening practitioners in any field should be guided to learn and exercise this process.

References

- Barss K. S. (2019). Spiritual Care in Holistic Nursing Education: A Spirituality and Health Elective Rooted in T.R.U.S.T. and Contemplative Education. *Journal of Holistic Nursing*, 38(1), 122-130. <https://doi.org/10.1177/0898010119889703>.
- Bradshaw, J., Siddiqui, N., Greenfield, D. & Sharma, A. (2022). Kindness, Listening, and Connection: Patient and Clinician Key Requirements for Emotional Support in Chronic and Complex Care. *Journal of Patient Experience*, 9, 1-7. <https://doi.org/10.1177/23743735221092627>.
- Durning S. J., Cervero R. M. & Roberts L. W. (2022). The Need for Listening Leaders. *Academic Medicine*, 97(2), 165-166. <https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000004520>.

- Garrett, F. & Chase, S. (2021). "Deep Listening" in Buddhist Studies: Teaching and Learning During a Pandemic. *Religions*, 12(6), 387. <https://doi.org/10.3390/rel12060387>.
- Hanh, T. N. (2008). *The Miracle of Mindfulness: The Classic Guide to Meditation by the World's Most Revered Master*. London, United Kingdom: Ebury Publishing.
- Hanh, T. N. (2011). *True Love: A Practice for Awakening the Heart*. Boulder, Colorado: Shambala Publications.
- Hanh, T. N. (2012). *Fear: Essential Wisdom for Getting Through the Storm*. London, United Kingdom: Rider & Co.
- Hinz, J., Stephens, J. P. & Van Oosten, E. B. (2022). Toward a Pedagogy of Connection: A Critical View of Being Relational in Listening. *Management Learning*, 53(1), 76-97. <https://doi.org/10.1177/13505076211047506>.
- Kwame, A. & Petrucka, P. M. (2021). A Literature-Based Study of Patient-Centered Care and Communication in Nurse-Patient Interactions: Barriers, Facilitators, and the Way Forward. *BMC Nursing*, 20(158), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00684-2>.
- Mansumitchai, S., Supa-amonkul, S., Manopatanakul, S. & Buranachad, N. (2021). Deep Listening in Comprehensive Dental Care. *SWU Dentistry Journal*, 14(2), 91-104.
- Mogalakwe, M. (2006). The Use of Documentary Research Methods in Social Research. *African Sociological Review*, 10(1), 221-230.
- Pienputtarapong, U. (2020). *My Inner Growth Through True Love Dialogue with Patients and Caregivers*. [Unpublished master's thesis]. Mahidol University. Nakhon Pathom, Thailand.
- Piyasirinanon, R., Daensilp, P. & Sumamal, A. (2024). The Experiences of Handling Dukkha of Buddhist Counseling Helpers. *The Periodical of Behavioral Science*, 30(1), 66-87.
- Punyawattanakul, C. (2023). *Life and Work on the Path of Contemplative Education: A Narrative Inquiry of a Floortime Therapist*. [Unpublished master's thesis]. Mahidol University. Nakhon Pathom, Thailand.
- Rogers, C. R. & Farson, R. E. (1987). Active Listening. In Newman, R. G., Danziger, M. A. & Cohen, M. (Eds.), *Communicating in Business Today*. Lexington, Massachusetts: D. C. Heath & Company.
- Scharmer, C. O. (2009). *Theory U: Leading from the Future as It Emerges*. Oakland, California: Berrett-Koehler.
- Scharmer, C. O. (2018). *The Essentials of Theory U: Core Principles and Applications*. Oakland, California: Berrett-Koehler.
- Sharmill, H., Kelly, J., Bowden, M., Galletly, C., Cairney, I., Wilson, C., Hahn, L., Liu, D., Elliot, P., Else, J., Warrior, T., Wanganeed, T., Taylor, R., Wanganeen, F., Madrid, J., Warner, L., Brown, M. & De Crespigny, C. (2021). Participatory Action Research-Dadirri-Ganma, Using Yarning: Methodology Co-Design with Aboriginal Community Members. *International Journal for Equity in Health*, 20(160), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12939-021-01493-4>.
- Somdet Phra Buddhaghosacharya (P. A. Payutto). (2021). *Dictionary of Buddhism*. (44th ed.). Bangkok, Thailand: The Foundation of Peace Education.

- Stoewen, D. L. (2020). Moving from Compassion Fatigue to Compassion Resilience Part 4: Signs and Consequences of Compassion Fatigue. *The Canadian Veterinary Journal = La Revue Veterinaire Canadienne*, 61(11), 1207-1209.
- Tacoh, Y. TB. (2023). Analysis of the "Deep Listening" Spiritual Pedagogy Approach in Online Learning to Build Intersubjectivity. *The Indonesian Journal of the Social Sciences*, 11(3), 905-924. <https://doi.org/10.26811/peuradeun.v11i3.935>.
- Tight, M. (2019). *Documentary Research in the Social Sciences*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Ungunmerr-Baumann, M. R, Groom, R. A., Schuberg, E. L., Atkinson, J., Atkinson, C., Wallace, R. & Morris, G. (2022). Dadirri: An Indigenous Place-Based Research Methodology. *Alter Native*, 18(1), 94-103. <https://doi.org/10.1177/11771801221085353>.
- Wasi, P. (2023). *Intellectual Well-being: 15 Pathways to the Complete Well-being of Humanity*. Bangkok, Thailand: Thai Health Foundation.
- Weinstein, N., Itzchakov, G. & Legate, N. (2022). The Motivational Value of Listening During Intimate and Difficult Conversations. *Social and Personality Psychology*, 16(2), 1-14. <https://doi.org/10.1111/spc3.12651>.

THE FOUR-ALMSHOUSE MODEL: INTEGRATING DĀNA INTO BUDDHIST CRISIS MANAGEMENT STRATEGIES DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN THAILAND

Sarinrat Jitjum¹, Vadhana Jayathavaj², Rattana Panyapa³, Pakkasachiphon Khanthong^{3*}

¹Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat, Thailand

²Faculty of Allied Health Sciences, Pathumthani University, Pathumthani, Thailand

³Faculty of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani, Thailand

*Corresponding author E-mail: phaksachiphonk@gmail.com

Received 15 November 2024; Revised 14 December 2024; Accepted 25 December 2024

Abstract

Background and Objectives: During the COVID-19 pandemic in Thailand, communities exhibited remarkable solidarity through food donations and the establishment of almshouses. Despite these efforts, the rapid escalation of the epidemic between 2020 and 2022 posed significant challenges. Globally, including in Thailand, people faced severe distress and diverse needs. Volunteers from various agencies, many of whom had never collaborated before, united swiftly to address these issues and mitigate potential losses. However, managing a large group of volunteers proved challenging due to the lack of formal leadership structures, which led to operational inefficiencies and disruptions. Buddhist monks in Thailand, under the official announcement of the Supreme Patriarch, played a crucial role in resource distribution during the pandemic by establishing almshouses throughout the country. Help Society (HS), a collaborative effort of 38 organizations, including monk organizations, followed the Supreme Patriarch's guidance by brainstorming solutions to manage distress with limited resources. From these collaborations, HS developed the Four-Almshouses Model (FAM), integrating Buddhist principles and the Sufficiency Economy Philosophy (SEP), and employing the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats (SWOT) analysis framework to provide timely crisis solutions. This study aimed to investigate the development and implementation of the FAM, based on Buddhadhamma principles, as a response to the COVID-19 pandemic in Thailand.

Methodology: This study employed a qualitative research design, utilizing a case study approach to investigate the development and implementation of the FAM during the COVID-19 crisis in Thailand. A snowball sampling technique was used to selectively identify and interview key informants. Data collection was conducted using a combination of semi-structured questionnaires, focus groups, and in-depth interviews. These methods were complemented by triangulation

techniques to ensure the reliability and validity of the data through cross-verification from diverse sources.

Main Results: The FAM emerged from Buddhist networks as a strategic response to the crisis, designed to provide timely assistance. It was developed through a comprehensive SWOT analysis and integrated three crucial components: The Supreme Patriarch's almshouse announcement, Buddhist principles, and the SEP. This innovative Buddhist management model operated across four distinct categories: 1) Onsite almshouses: Provided direct assistance from temples; 2) Offsite almshouses: Extended support to communities beyond the immediate area; 3) Online almshouses: Leveraged digital platforms to reach broader communities across Thailand; and 4) Wisdom almshouses: Emphasized sustainable development and long-term solutions. The model was adopted in four additional regions during the COVID-19 crisis: Two locations in the central region, one in Chiang Mai Province in the northern region, and one in Narathiwat Province in the southern region.

Involvement to Buddhadhamma: This investigation revealed the application of Buddhism in relation to Buddhist innovations for addressing the COVID-19 crisis. The FAM integrated six core Buddhadhamma principles: Sati and Sampajañña (Mindfulness and Clear Comprehension), Dama (Self-restraint), Khanti (Patience), Dāna (Generosity), and Yonisomanasikāra (Systematic Attention). The teaching "Attā hi attano nātho" (One is Truly One's Own Protector). These principles were collaboratively refined through brainstorming sessions within Buddhist networks, shaping the FAM into a practical and adaptive solution for crisis management. For instance, Yonisomanasikāra clarified principles, crystallized operational models, and adjusted practices to address varying impacts and evolving circumstances effectively.

Conclusions: The FAM's foundation lay in the Supreme Patriarch's directive and Buddhist principles, which were systematically applied to crisis management. The integration of Buddhadhamma with modern management strategies highlighted the model's potential as a blueprint for addressing future challenges. These principles served as guidelines for driving and addressing problems during the emergency situation of the COVID-19 crisis.

Keywords: Almshouse, Buddhadhamma, Innovation, Sufficiency Economy Philosophy, SWOT Analysis

Introduction

The global COVID-19 pandemic burdened healthcare personnel and individuals worldwide, leading to both morbidity and mortality (Chang et al., 2022); (COVID-19 Excess Mortality Collaborators, 2022). Healthcare professionals faced challenges such as prolonged work hours, strained healthcare systems (Al-Zaman, 2020); (Zhan et al., 2020), and an economic recession (Prada et al., 2022); (Satchanawakul et al., 2023). Indirect effects, including mental health issues (Colizzi et al., 2023); (Thatrimontrichai et al., 2021), food insecurity (Phulkerd et al., 2023), and health inequality (Chirico et al., 2022); (Okonkwo et al., 2020), further compounded the challenges faced by Thailand. The country's response mechanisms revealed gaps in resource

distribution, leadership roles, and effective coordination among sectors, leaving communities particularly vulnerable during the peak of the crisis.

Toward the end of 2021, Thailand experienced a significant surge in COVID-19 cases, which exposed weaknesses in public health preparedness. Shortages of medical supplies (Tuesuwan et al., 2023), increased food poverty (Walsh & Lovichakorntikul, 2023), and the uneven distribution of aid highlighted the critical need for a more inclusive, community-driven response model. These challenges pointed to the necessity of a framework that addressed not only immediate needs such as food and medical resources but also long-term resilience and solidarity within communities.

In response to these challenges, the Help Society (HS) initiated the "Four-Almshouse Model" (FAM), which drew inspiration from monks' roles during crises and six key Buddhist principles, with a primary focus on *dāna* (Generosity). Developed using a SWOT analysis, the FAM identified and addressed specific weaknesses in traditional crisis management approaches, such as inefficient resource allocation, lack of localized leadership, and disconnected aid efforts. By integrating Buddhadhamma principles with the Sufficiency Economy Philosophy (SEP), the model emphasized holistic, sustainable solutions that catered to physical, emotional, and social well-being. For example, "Happy cabinets" (Kerdkaew, 2020), inspired by Buddhist giving practices, were introduced to ensure equitable access to food and supplies in affected communities.

The study aimed to assess the effectiveness of the FAM as a crisis management strategy developed by HS during the COVID-19 pandemic. By integrating Buddhadhamma principles and the SEP, the FAM represented a Buddhist-inspired innovation for addressing challenges in disaster response. Building on the issues and significance outlined, the research sought to provide insights into how such Buddhist-based approaches could enhance disaster response and promote community well-being, particularly within Thailand's pandemic context.

Objectives

The aim of this study was to explore the development and implementation of the FAM, based on Buddhadhamma principles, in response to the COVID-19 pandemic in Thailand.

Methodology

To investigate the challenges of responding to the COVID-19 pandemic, this study employed a qualitative research design that integrated principles of Buddhadhamma to gain in-depth insights into experiences, adaptive strategies, and systemic responses. Using a case study approach, the research examined lessons learned from the development and implementation of the Four-Almshouse Model (FAM) between November 2022 and March 2023. Ethical approval was obtained from Walailak University (Certificate Number WUEC-22-332-01).

Data collection utilized purposive sampling and the snowball method to identify and recruit key informants within interconnected networks, particularly Buddhist communities and volunteer groups involved in crisis management. Snowball sampling proved particularly suitable

for this study, as it enabled access to individuals with specialized knowledge and unique experiences, often challenging to identify through other methods. Purposive sampling ensured the inclusion of diverse and relevant stakeholders, enriching the depth and variety of data collected. Pilot testing was conducted to refine interview guides and focus group prompts, ensuring the tools' clarity, reliability, and alignment with the study objectives.

The study involved in-depth, semi-structured interviews with three key individuals instrumental in the development and implementation of the FAM. These included Phramaha Wara Chotiwaro from Wat Pa Sunthon Thammaram in Chumphon Province, Mr. Sevee Ruangtrakul, Chairman Emeritus of the Muay Thai Foundation, and Phrapalad Surachet Surachetto, Abbot of Wat Tanod in Nonthaburi Province. These individuals were chosen because they were the most relevant figures in the primary phase of developing and implementing the model.

Focus groups were conducted four times with stakeholders from the four expansion areas. Each session lasted between 30 and 45 minutes and included open-ended questions to gather different views on how the model was implemented. Phramaha Wara Chotiwaro actively participated in these discussions, offering valuable insights into the model's contextual adaptations and broader impact.

To ensure reliability, the study used member checking, allowing participants to review summaries of key findings and confirm their accuracy. Triangulation was achieved through multiple data sources, including the official LINE account of the HS, documents related to the FAM, Facebook fan pages, and insights from leader teams actively involved in the initiative.

Using these data collection methods, the study sought to gain a deep understanding of the development and implementation of the FAM, shedding light on its background, conceptual foundation, and practical applications. By merging qualitative insights with Buddhadhamma principles, the research contributed to the conversation on innovative crisis management strategies within Buddhist frameworks.

Results and Discussion

The Development of Buddhist Innovation

1. The HS collaboration

At a critical juncture on March 23, 2020, the Supreme Patriarch issued an announcement through the National Office of Buddhism. This announcement led to the first collaborative effort known as "HS," which was initiated by Mr. Ruangtrakul and Phramaha Wara Chotiwaro. After carefully considering the situation, context, potential, and operational readiness, Phramaha Wara Chotiwaro recommended Wat Tanod in Nonthaburi Province as a suitable temple for this collaboration. This marked the beginning of online collaboration within the Buddhist network under the name "HS." Wat Tanod served as an experimental initiative aimed at fostering collaboration among various groups.

Phramaha Wara Chotiwaro stated, "Building upon the success of this collaborative integration, the establishment of HS sought to de-emphasize individual identities and egos.

A fundamental principle of HS was to minimize personal significance and encourage all volunteers to adopt an egalitarian mindset. This aligned with the principles established by King Rama IX." Social enterprises successfully applied these principles as well (Saowapaporn et al., 2021).

This framework promoted a state of freedom within the group, devoid of designated leaders or subordinates, and facilitated a collective decision-making process. As a result, the group relied on situational dynamics as a guiding force to inform their actions. The strength of this group lay in the exceptional proficiency of its leaders in efficiently resolving issues and fostering cohesion among over 100 volunteers. The initial activities included regular online meetings, prompt actions, and successful distribution across diverse networks nationwide. These findings aligned with prior research on effective crisis management during the COVID-19 situation, which emphasized the importance of well-structured plans, data-informed decision-making, effective communication, proper allocation of resources, dedicated operational centers, and active involvement of stakeholders (Chaitarachote, 2022).

2. Strategic tool

The findings of the SWOT analysis conducted within HS were comprehensively summarized in Table 1.

Table 1 SWOT Analysis

	Helpful	Harmful
Internal origin	<u>Strengths</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Temple: The central hub of the community 2. Temple: Source of faith, prestige, acceptance, and credibility 3. Temple: Vital resource gathering and access point for assistance 4. Monks: Efficiently integrate diverse volunteers 5. Monks: Provide moral sanctuary and empowerment 	<u>Weaknesses</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Temple: Weak community engagement potential 2. No standardized operating methods in temples 3. Lack of unified policies among different temples 4. Outdated in innovation and adaptation to the changing world 5. Overreliance on defensive strategies instead of proactive approaches 6. Monk: Limited access to international communication tools
External origin	<u>Opportunities</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Temple: Enhance social dependence 2. Implement COVID-19 cleanliness measures 3. Promote integrated cultural concepts. 4. Showcase Buddhism's problem-solving potential 	<u>Threats</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Impact on social contexts, requiring safety measures in monasteries. 2. Strict government regulations for public safety. 3. Challenges in mobilizing assistance due to social distancing. 4. Inability to conduct large gatherings and ceremonies in temples. 5. Uncertainty and potential worsening conditions

3. The Components of the Buddhist Innovation

The Supreme Patriarch's announcement regarding the establishment of almshouses led to concrete implementation guided by the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) and the six principles of Buddhадhamma. These foundational principles facilitated the development of the Buddhist innovation known as the Four-Almshouse Model (FAM).

Introduced by His Majesty King Rama IX in 1974, SEP aimed to guide the Thai people's way of life. This philosophy had been applied during various economic crises, influencing human resource development (Pruetipibultham, 2010), well-being (Barua & Tejativaddhana, 2019), and community strengthening (Vorakitjoe et al., 2024). Moreover, previous studies highlighted SEP's role as a survival strategy during the COVID-19 pandemic, promoting self-sufficiency, protection, and rationality (Phrakru Satugitgosol et al., 2021).

In January 2020, during the initial phase of the COVID-19 pandemic in Thailand, the initiative team established an online network in collaboration with five organizations: The Muay Thai Foundation, Bundit Asa, the Magic Books for Kids Project, Wat Tanod, and the Electricity Generating Authority. This network utilized Buddhist monks as spiritual professionals in the digital realm, integrating technology in alignment with their spiritual and ethical principles (Panyapa, 2022).

Key individuals held weekly brainstorming sessions to adapt to evolving situations and requirements. Six Buddhist principles were discussed and selected as guidelines for developing the almshouse model. These principles were as follows:

3.1 Sati and Sampajañña

In Buddhадhamma, Sati and Sampajañña, or mindfulness, stood as profound principles directing individuals away from harmful actions. Sati involved focused attention on the present task and awareness of consciousness, while Sampajañña entailed understanding the context and effectively applying that awareness. Sati fostered continuous awareness, advocating for a conscientious and vigilant approach to every facet of life. Meanwhile, Sampajañña ensured individuals comprehended their actions clearly, preventing them from yielding to the allure of desires or experiencing lapses in attention.

Each of these principles, when applied individually, contributed to leading a secure life. However, the absence of both significantly increased the likelihood of errors and challenges in navigating life's complexities (Thanissaro, 2015). In critical situations inducing mental confusion and biased decision-making, mindfulness served as a tool to realign the mind and enable timely problem resolution. As articulated in a Buddhist proverb, "Sati Sabbattha Patthiya," mindfulness was indispensable in every scenario (Luang Ta Maha Boowa, 2012).

3.2 Dama

Dama, also known as self-command, included the disciplines of self-control, self-discipline, and an unwavering dedication to self-improvement. This concept was universally esteemed by celestial beings, humanity, and all sentient entities. Dama honored those who strove for self-cultivation and personal greatness, maintaining the valued principles of Buddhадhamma.

It was exemplified by the adage "Danto settho manussesu (Brahmagunabhorn)," which meant "The self-restrained one is the best among humans."

During times of crisis, maintaining emotional control proved exceedingly challenging. Consequently, it was essential to cultivate Dama to prioritize a realistic assessment of the situation while consciously avoiding personal biases. This approach facilitated the management and resolution of immediate issues.

3.3 Khanti

Khanti encompassed enduring life's adversities, maintaining equanimity amidst afflictions, navigating interpersonal discomfort, and adhering to the Buddhadhamma. When applied in practical contexts, the concept of patience or tolerance could be categorized into three distinct types. Endurance in strenuous efforts: This entailed pushing through demanding tasks or tolerating severe environmental conditions, Endurance through hardship: This required individuals to withstand and persevere through suffering, such as enduring illness, coping with emotional distress: This involved demonstrating resilience in handling psychological discomfort caused by external factors, such as offensive remarks or actions that disrupted mental tranquility. The development of these abilities led to a stage called "Adhivasanakanti," signifying the proficiency in managing emotions irrespective of situational circumstances (Hiraki, 1989).

Amidst the COVID-19 crisis, the demand for both physical and mental tolerance became imperative. Volunteers exemplified such tolerance in their daily tasks, often requiring patience as they awaited the admission of patients throughout the day. This tolerance entailed coping with exhaustion, hunger, and sleep deprivation, culminating in both physical and mental fatigue. Despite these challenges, the commitment to serving the public persisted, necessitating unwavering patience to persevere and continue providing assistance.

3.4 Dāna

In Buddhism, Dāna referred to the selfless act of giving without expecting anything in return. It fostered compassion, spiritual growth, and interconnectedness within the community, while accumulating great merit for the giver. This practice necessitated that the offerings were obtained honestly and that both the giver and recipient embodied virtuous qualities, ensuring pure intentions and sincerity. Dāna led to compassion and honesty, benefiting both givers and recipients. Moreover, within the realm of Buddhism, the practice of Dāna transcended simple material donations, or āmisadāna (Thongputtamon, 2019), and included the giving of spiritual teachings and support, or dhammadāna, which was considered even more valuable. It encompassed the dissemination of Buddhadhamma, symbolizing the spread of knowledge. Such conduct was commended by the Buddha as the paramount form of generosity, encapsulated in the phrase "Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti," meaning "The gift of the Dhamma transcends all gifts." This principle, which included engaging in actions that benefited the public and demonstrating selfless generosity towards fellow beings, was regarded as essential, particularly in times of crisis.

During the COVID-19 outbreak, it became essential for wealthy individuals to support those in need, with the HS serving as the central hub of assistance. One example involved a wealthy individual who was unable to gain admission to the hospital. The HS assisted by saving their life and those of their family members through alternative treatments such as providing oxygen tanks and medicines, which they might not have considered themselves. Consequently, those affluent individuals who were rescued and survived nurtured trust in the operations of the HS. They showed their gratitude through monetary donations or *Dāna*, aiming to further extend assistance to others.

3.5 Yonisomanasikāra

Yonisomanasikāra referred to wise consideration, which was crucial for cultivating virtue and progressing toward liberation. It involved thoughtfully contemplating and understanding the nature of things, promoting positive mental states, and dispelling ignorance. This practice encompassed ten distinct ways of thinking, such as ordinary thinking, the Noble Truth way of thinking, and evaluative thinking. The principle of Yonisomanasikāra held significant importance in crisis contexts, comprising four fundamental elements: *Patthamanasikārā* entailed the pursuit of effective solutions or methodologies to tackle various challenges; *U-baimanasikārā* underscored the importance of sustained, directed cognition, systematically prioritizing tasks to ensure clarity and organization; *Prathāmanasikārā* denoted a continuous, lucid thought process, emphasizing structured thinking devoid of clutter while prioritizing manageable aspects within each scenario; and *Karmanasikārā* involved rational contemplation aimed at uncovering causal relationships between factors, thereby identifying the root causes of issues and addressing them appropriately (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2013b).

Additionally, *Upādakamanasikārā* fostered positive mental dispositions, encouraging individuals to perceive critical life circumstances as opportunities for cultivating virtues such as patience and kindness (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2013a). The Yonisomanasikāra approach proved effective in managing digital online usage during the COVID-19 crisis (Pangthipumpai et al., 2023). Furthermore, the concept of self-reliance emerged as a defense strategy against epidemics in many countries (Leung et al., 2023); (Mathpati et al., 2022). Although these countries may not have adhered to the same form of self-reliance practiced in Buddhism, they employed similar survival methods.

3.6 Attā hi attano nātho

Attā hi attano nātho, or self-reliance in Buddhism, signified depending on oneself as the ultimate refuge. One's own wisdom became the reliable sanctuary, as others could not always be depended upon with certainty. From the standpoint of existence, this concept included awareness and respect for life's facts. It advised against reliance on external factors beyond one's own efforts and wisdom, whether they were supernatural powers, destiny, or other phenomena. Furthermore, it discouraged unrealistic expectations of assistance from others. The Buddhist adage "*Viriya Dukkhamaccati*" stated that perseverance enabled individuals to transcend suffering,

During the emergence of COVID-19, a considerable gap in understanding and timely response methods persisted. Consequently, HS utilized the principle of Attā hi attano nātho to promote volunteer self-reliance, encouraging individuals to independently seek out guidelines and collaborate with other networks to provide patient assistance.

The FAM was structured into four distinct almshouse categories, each serving specific roles within the community. These categories included the onsite almshouse, the offsite almshouse, the online almshouse, and the wisdom almshouse. Table 2 provided an overview of the FAM strategies, goals, activities, and categories to contextualize its application in combating the COVID-19 pandemic.

Phases	Strategies	Goals	Activities	Almshouse categories
1	Proactive	Emergency plan	<ul style="list-style-type: none"> - Actively seek potential donors - Maintain regular communication with donors - Initiate donation drives for resources 	- Onsite
2	Corrective	Healing Plan	<ul style="list-style-type: none"> - Implement measures to support volunteer groups - Explore alternative solutions for the community 	<ul style="list-style-type: none"> - Onsite - Offsite - Online - Wisdom
3	Preventive	Restoration Plan	<ul style="list-style-type: none"> - Adapt to changes in the "New normal" era - Provide community restoration activities 	<ul style="list-style-type: none"> - Onsite - Offsite - Online - Wisdom
4	Offensive	Developmental Plan	<ul style="list-style-type: none"> - Establish leadership to meet diverse needs - Drive nation-building and transformative changes 	<ul style="list-style-type: none"> - Online - Wisdom

The offsite almshouse extended assistance beyond the settlement area. Its activities aimed to coordinate and connect various community missions to foster self-sustainability. One notable activity was giving out "Happy Boxes," which supported the community through corrective and preventive strategies.

The online almshouse served as a virtual or digital platform to assist individuals in difficulty by providing resources, support, or assistance. It also provided crucial coordination support to various agencies to ensure effective cooperation and aid delivery. This category implemented corrective, preventive, and offensive strategies.

The wisdom almshouse assumed a long-term role by utilizing the temple as a community brain center. It served as a hub for information, analysis, and management, facilitating coordination with the government and other stakeholders to maximize community benefits. Its strategies involved corrective, preventive, and offensive approaches.

5. Initial Implementation

The HS initiated and developed the almshouse model at Wat Tanod in Nontaburi Province. However, it became evident that the demand for food extended beyond the immediate vicinity of the temple, impacting a larger population. As a result, the distribution of "Happy Boxes" began in the subsequent phase, facilitated by the generous sponsorship of two organizations associated with the HS. Bundit Asa sponsored 537 boxes, while the Muay Thai Foundation provided 1,216 boxes. These provisions were distributed across Bangkok and its neighboring areas. The primary contents of the happy boxes predominantly comprised dry food items, which played a crucial role in ensuring survival (Figure 1). Additionally, Wat Tanod prepared approximately 1,500 home care boxes containing essential medical equipment and Thai herbal medicines required for the initial treatment of COVID-19 (Sarai & Onopas, 2022). Interestingly, as an unexpected response to the challenges posed by COVID-19, almsgiving was also practiced in Islam, demonstrating similarities in community-based charitable acts (Hakim & Hakim, 2022).

Figure 1 The happy boxes

Implementation Expansion

1. The Magic Book Project for Kids (Bangkok, Central Region of Thailand)

The Magic Book Project for Kids expanded its operations after a successful preliminary trial at Wat Tanod. The HS group, having recognized the project's positive impact on the community, allocated resources and established an additional storage facility at the project's office. This facility stored essential equipment, including oxygen tanks, PPE kits, ATK testing kits, and

happy boxes. The expansion also led to the establishment of an onsite almshouse, complementing the existing online almshouse. Notably, around 20 percent of individuals seeking assistance required both encouragement and counseling, emphasizing the critical role of the wisdom almshouse in providing comprehensive support.

2. Village Office (Bangkok, Central Region of Thailand)

Three individuals from the village office in Thung Khru, Bangkok, actively participated as volunteers in the HS group. They distributed food to individuals affected by COVID-19, including patients and their families under quarantine. As cases in Samut Sakhon increased, the team identified the need for additional storage space for vital resources. Consequently, they sought and received permission to utilize the public space within the village office for this purpose. This space served as another storage location for the HS group, allowing them to store survival items and distribute happy boxes to COVID-19 patients. The happy boxes, likely containing morale-boosting items and essential supplies, aimed to provide comfort and support during challenging times. These initiatives highlighted the village office's commitment to aiding their community and contributing to the HS group's efforts to support COVID-19 patients and their families.

3. Chiang Mai Province (Northern Region of Thailand)

The Chiang Mai Trust, established in 2015, was primarily composed of university friends who were entrepreneurs involved in ventures such as the North Gate Jazz Club, YoRice (A Rice Drink Enterprise), and the Omnipath Creative Art Studio. Their main objective was to address challenges in Chiang Mai, including reforestation initiatives and tackling smog issues. As part of their broader efforts, the Omnipath Creative Art Studio collaborated with the Muay Thai Foundation to create online Muay Thai cartoons, which linked them to the HS group. Although the HS group faced constraints in directly offering assistance to Chiang Mai residents, their contributions proved valuable. They donated funds to purchase one ton of rice, while the Chiang Mai group supplemented this effort by providing additional dry food supplies. Together, their collaborative efforts aimed to assist the local community in Chiang Mai during a period of adversity.

4. Wat Sukhirin Pracharam, Narathiwat Province (Southern Region of Thailand)

Since 2014, Phrakru Metha Thanusai, the abbot of Wat Sukhirin Pracharam in Narathiwat province, had actively provided assistance to individuals affected by the ongoing unrest in Thailand's three southern border provinces, regardless of their religious affiliations. In this context, the HS group facilitated aid distribution between two temples through a corrective strategy. The process began with a financial donation from the HS group to a temple in Srisaket province, known for its abundant rice production but lacking other essential food resources. The monks at the Srisaket temple used the funds to purchase dry food items, which were distributed locally. Concurrently, the HS group appealed to the rice-farming community in Srisaket for rice donations. Through these efforts, approximately 500 kilograms of rice were collected and sent to Narathiwat province to assist those in need. The abbot of Wat Sukhirin Pracharam personally oversaw the

allocation of funds for procuring additional food supplies, while twelve monks within the temple premises managed the packaging of these items.

The model demonstrated its effectiveness during health crises by exhibiting adaptability in addressing real-world conditions. Innovations led by monks, including the "Happy Cabinet," home delivery of essential supplies, and repurposing temple spaces for vaccination efforts, were pivotal in the COVID-19 response (Loetamnatkitseri, 2022). Furthermore, the model extended beyond providing survival food to include medication assistance, particularly during the social distancing period of the pandemic. This support encompassed the distribution of *Andrographis paniculata* capsules and the Wat Khiriwong drug formula (Khanthong et al., 2024).

A notable strength of the model lies in its ability to utilize even the smallest and most readily available resources, enabling expansion into diverse zones and local contexts. However, the study faced certain limitations. While successful implementation in specific locations indicated promise, it did not guarantee seamless scalability to other regions or countries. Effectiveness depended on factors such as leadership dynamics, local contexts, cultural specificities, and resource availability.

Originality and Body of Knowledge

The originality and contribution of this study lie in the development of the Buddhist innovation known as the FAM model (Figure 2). This model was initiated by five organizations that later merged to form a coordination team named HS, established to support individuals affected by the COVID-19 crisis in Thailand. The model's development at Wat Tanod employed SWOT analysis and was grounded in three key components: The Supreme Patriarch's speech for the almshouse, Buddhist principles, and the SEP.

The HS team demonstrated measurable impacts through various implementations of the FAM model. In the onsite almshouse at Wat Tanod, notable contributions included lunch boxes provided by the Electricity Generating Authority and approximately 1,500 home care boxes distributed to the temple and local communities. The offsite almshouse extended the model's impact area by distributing 537 "Happy Boxes" provided by Bundit Asa and 1,216 "Happy Boxes" from the Muay Thai Foundation. These efforts were coordinated and distributed by the Magic Books for Kids Project and the Thung Khru village office in Bangkok and the central region of Thailand.

An example of online almshouse activities involved the delivery of one ton of rice to Chiang Mai Province and 500 kilograms of rice to Narathiwat Province, demonstrating how the FAM model effectively integrates onsite, offsite, and online components.

The wisdom almshouse, an integral part of the FAM model, trained HS volunteers under the guidance of Buddhist monks. This training emphasized the application of Buddhadhamma principles to address challenges and support communities during the pandemic. A notable example of the wisdom almshouse in action was the collaborative effort between local monks

and HS volunteers, who worked together to deliver essential support and relief to affected communities.

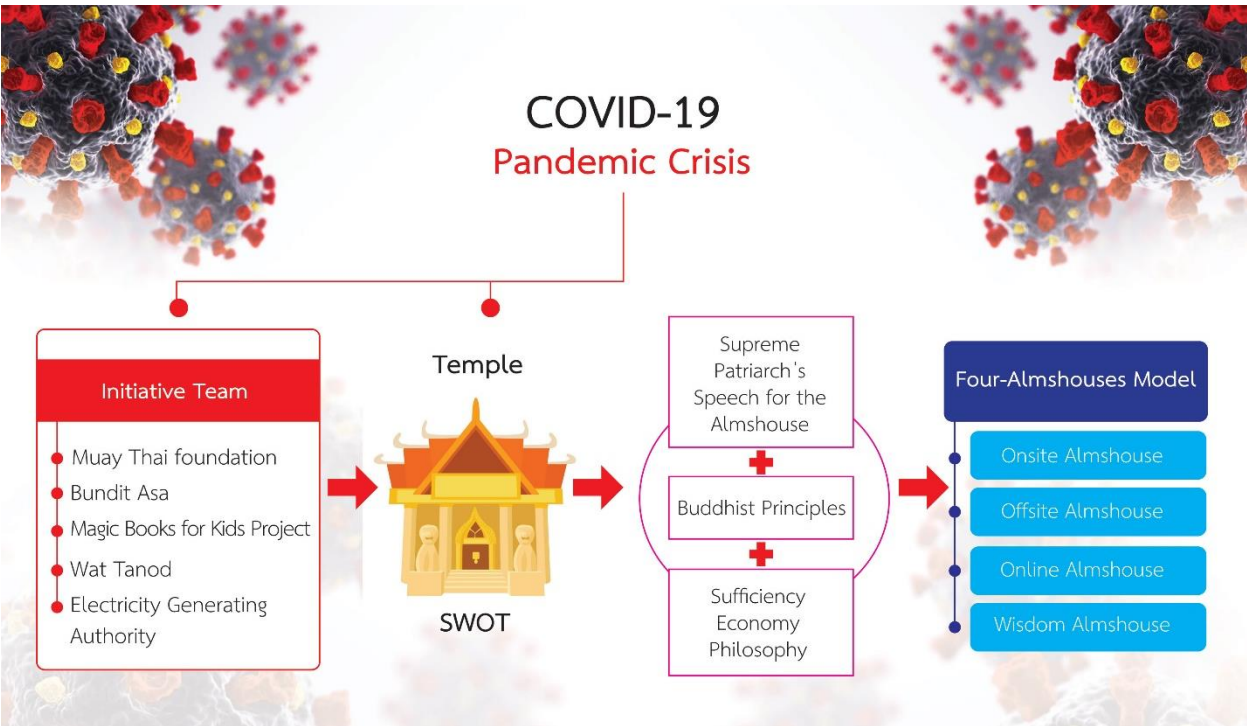

Figure 2 The Four-Almshouses Model development

Conclusions and Recommendations

The FAM, an innovative Buddhist model, originated within the Buddhist network at HS during the COVID-19 crisis. This model encompassed categories including onsite, offsite, online, and wisdom almshouses, tailored to specific circumstances. With its foundation in Buddhadhamma and the SEP, it was developed through a SWOT analysis, fostering a collaborative approach that harmonized efforts across diverse organizations and regions. Exhibiting remarkable adaptability and scalability, this model proved highly effective in crisis situations, facilitating rapid deployment during emergencies such as the COVID-19 pandemic. Even as the crisis subsided, the volunteer experience that HS gained remained ready to address future challenges, ensuring sustained preparedness for any forthcoming obstacles. However, the model's scalability and effectiveness were subject to factors such as leadership dynamics, local contexts, cultural nuances, and resource availability. Although it was successfully implemented in specific locations, seamless replication in other regions or countries was not guaranteed. Establishing standardized training programs for leaders and volunteers was recommended to ensure consistency in application, while fostering partnerships with local organizations and governments would enable the integration of valuable context-specific knowledge and resources.

References

- Al-Zaman, M. S. (2020). Healthcare Crisis in Bangladesh During the COVID-19 Pandemic. *The American Journal of Tropical Medicine and Hygiene*, 103(4), 1357-1359. <https://doi.org/10.4269/ajtmh.20-0826>.
- Barua, P. & Tejavaddhana, P. (2019). Impact of Application of Sufficiency Economy Philosophy on the Well-Being of Thai Population: A Systematic Review and Meta-Analysis of Relevant Studies. *Journal of Population and Social Studies*, 27(3), 195-219.
- Chaitarachote, N. (2022). Crisis Management from the Situation of the COVID-19 Virus Pandemic. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 7(4), 278-291.
- Chang, D., Chang, X., He, Y. & Tan, K. J. K. (2022). The Determinants of COVID-19 Morbidity and Mortality Across Countries. *Scientific Reports*, 12(1), 5888. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-09783-9>.
- Chirico, F., Teixeira da Silva, J. A., Sharun, K. & Tsigaris, P. (2022). Global COVID-19 Vaccine Inequality: An Overview of Critical Factors and Possible Solutions. *Journal of Health and Social*, 7(3), 267-282.
- Colizzi, M., Peghin, M., De Martino, M., Bontempo, G., Gerussi, V., Palese, A., Isola, M., Tascini, C. & Balestrieri, M. (2023). Mental Health Symptoms One Year After Acute COVID-19 Infection: Prevalence and Risk Factors. *Revista de Psiquiatria y Salud Mental*, 16, 38-46. <https://doi.org/10.1016/j.rpsm.2022.05.008>.
- COVID-19 Excess Mortality Collaborators. (2022). Estimating Excess Mortality Due to the COVID-19 Pandemic: A Systematic Analysis of COVID-19-Related Mortality, 2020-21. *The Lancet*, 399(10334), 1513-1536. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)02796-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)02796-3).
- Hakim, R. & Hakim, A. L. (2022). The Role of Zakat, Infak and Shadaqah in Mitigating the Impact of COVID-19 Pandemic on Orphans in Indonesia. *Iqtishodia: Journal Ekonomi Syariah*, 7(2), 36-42. <https://doi.org/10.35897/iqtishodia.v7i2.852>.
- Hiraki, K. (1989). Gathas Interpolated by a Veyyakarana Jataka Pali of the 5th Buddhist Council. *Journal of Indian and Buddhist Studies*, 38(1), 462-458.
- Kerdkaew, T. (2020). Dimension of Giving: Reflections of Life and Society from Almshouse in Buddhist Era and Happy Cabinet in COVID-19 Era. *Journal of MCU Social Science Review*, 9(4), 322-336.
- Khanthong, P., Jayathavaj, V. & Jitjum, S. (2024). Drug Use Patterns in COVID-19 Patients: A Retrospective Survey 2021-2022. *Science, Engineering and Health Studies*, 18, 24050001. <https://doi.org/10.69598/sehs.18.24050001>
- Leung, D., Lee, C., Wang, A. H. & Guruge, S. (2023). Immigrants and Refugees' Experiences of Access to Health and Social Services During the COVID-19 Pandemic in Toronto, Canada. *Journal of Health Services Research & Policy*, 28(1), 34-41.
- Loetamnatkitseri, C. (2022). Social Innovation of Monks During the Pandemic of COVID-19. *Journal of MCU Nakhondhat*, 9(9), 339-351.

- Luang Ta Maha Boowa. (2012). *Dhamma Comes from the Heart*. Victoria, Australia: Upekka Pty Ltd.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1992). *Pali Tiitaka Vol.25*. Bangkok, Thailand: MCU Press.
- Mathpati, M. M., Payyappallimana, U., Shankar, D. & Porter, J. D. (2022). Population Self-Reliance in Health' and COVID-19: The Need for a 4th Tier in the Health System. *Journal of Ayurveda and Integrative Medicine*, 13(1), 100354. <https://doi.org/10.1016/j.jaim.2020.09.003>.
- Okonkwo, N. E., Aguwa, U. T., Jang, M., Barré, I. A., Page, K. R., Sullivan, P. S., Beyrer, C. & Baral, S. (2020). COVID-19 and the US Response: Accelerating Health Inequities. *BMJ Evidence-Based Medicine*, 26(4), 176-179. <https://doi.org/10.1136/bmjebm-2020-111426>.
- Pangthipampai, P., Phanprakhon, P. S. & Phra Thepvajaramethi. (2023). Yonisomanasikara: Buddhist Way of Life in the Online Community. *Journal of MCU Nakhondhat*, 10(5), 268-278.
- Panyapa, R. (2022). Buddhism Roles in the Metaverse Era. *Journal of Positive School Psychology*, 6(6), 1747-1753.
- Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2013a). *The Nectar of Truth a Selection of Buddhist Aphorisms*. Bangkok, Thailand: Phalitham.
- Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2013b). *Yonisomanasikāra: The Buddhist Thinking Method*. Nakhon Pathom, Thailand: Wat Yanavesakavan.
- Phrakru Satugitgosol, Phra Dhammamolee, Phrakru Viriyapanyapiwat, Phramaha Sombat Thanavaro, Phramaha Sompong Thitajitto. (2021). Sufficiency Economy Philosophy: From the Buddhist Notion to Survival in COVID-19 Pandemic Crisis. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(8), 2434-2441.
- Phulkerd, S., Thongcharoenchupong, N., Chamrathirithong, A., Gray, R. S., Pattaravanich, U., Ungchusak, C. & Saonuam, P. (2023). Socio-Demographic and Geographic Disparities of Population-Level Food Insecurity During the COVID-19 Pandemic in Thailand. *Frontiers in Public Health*. *Public Health*, 10, 1071814. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.1071814>.
- Prada, S. I., Garcia-Garcia, M. P. & Guzman, J. (2022). COVID-19 Response in Colombia: Hits and Misses. *Health Policy and Technology*, 11(2), 100621. <https://doi.org/10.1016/j.hlpt.2022.100621>.
- Pruetipibultham, O. (2010). The Sufficiency Economy Philosophy and Strategic HRD: A Sustainable Development for Thailand. *Human Resource Development International*, 13(1), 99-110. <https://doi.org/10.1080/13678861003589073>.
- Saowapaporn, B., Sangayotin, T. & Thanomsing, L. (2021). The Study of the Principles of the Work of His Majesty King Phra Bat Somdet Phra Boromchanakathibet Maha Bhumibol Adulyadej Maharai Borommanatbophit as a Guideline for Social Enterprise. *Journal of Politics, Administration and Law*, 13(1), 311-328.

- Sarai, K. & Onopas, S. (2022). Thai Sangha Response to COVID 19: A Case Study of Wat Tanod, Bang Kruai District, Nonthaburi Province, Thailand. *International Journal of Buddhist Social Work*, 1(2022), 50-54.
- Satchanawakul, N., Kanchanachitra, M., Liangruenrom, N. & Satchanawakul, N. (2023). The Economic Impacts of COVID-19 Lockdown on Low-Income Older People in Thailand. *Australasian Journal on Ageing*, 42(2), 334-343. <https://doi.org/10.1111/ajag.13163>.
- Thanissaro, B. (2015). *The Karma of Mindfulness: The Buddha's Teachings on Sati & Kamma*. Valley Center, United States: Metta Forest Monastery.
- Thatrimontrichai, A., Weber, D. J. & Apisarnthanarak, A. (2021). Mental Health Among Healthcare Personnel During COVID-19 in Asia: A Systematic Review. *Journal of the Formosan Medical Association*, 120(6), 1296-1304. <https://doi.org/10.1016/j.jfma.2021.01.023>.
- Thongputtamon, N. (2019). Dana Pāramī (The Perfection of Giving). *The Journal of International Buddhist Studies College*, 4(1), 47-56.
- Tuesuwan, B., Mueannoom, W., Jamnongtanachot, P., Khunvichai, A., Pavitrapok, C., Wongpakdee, K., Sra-lum, S., Mahanonda, N. & Vongsutilers, V. (2023). Basis to Aid Crisis Favipiravir Oral Solution for Hospital Compounding During COVID-19 Drug Shortage. *Journal of Pharmaceutical Sciences*, 112(2), 610-617.
- Vorakitjoe, P. V., Arunsutalangkarn, P., Wiratthamachot, P., Chimhad, P. & Suwannual, P. (2024). Mechanism of Development and the Driving Force of Sufficiency Economy Philosophy for Strengthening Moral Communities in Surat Thani Province. *Journal of Buddhist Anthropology*, 9(1), 50-61.
- Walsh, J. & Lovichakorntikul, P. (2023). Food Insecurity in Thailand During the Coronavirus Pandemic. *Journal of Social and Development Sciences*, 13(4(S)), 34-42. [https://doi.org/10.22610/jsds.v13i4\(S\).3347](https://doi.org/10.22610/jsds.v13i4(S).3347).
- Zhan, Y. X., Zhao, S. Y., Yuan, J., Liu, H., Liu, Y. F., Gui, L. L., Zheng, H., Zhou, Y. M., Qiu, L. H., Chen, J. H., Yu, J. H. & Li, S. Y. (2020). Prevalence and Influencing Factors on Fatigue of First-Line Nurses Combating With COVID-19 in China: A Descriptive Cross-Sectional Study. *Current Medical Science*, 40(4), 625-635. <https://doi.org/10.1007/s11596-020-2226-9>.

ระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร ศึกษาเฉพาะกรณี วัดซาราชฐ์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอย้ายยอด จังหวัดตรัง

THE SYSTEM AND MECHANISMS FOR THE REQUESTING BUILDING PERMISSION AND ESTABLISHMENT OF A TEMPLE WITH THE POWER OF BOWON: A CASE STUDY OF SARATBAMRUNG TEMPLE, BANG DI SUBDISTRICT, HUAI YOT DISTRICT, TRANG PROVINCE

พระปลัดสิริภพ งามเรียบ^{1*}, พระครูอรุณสุตาลังการ ปรีดา บัวเมือง², พระครูวิรัตธรรมโชติ มีชัย พุทธสุภา¹,
พระครูโสภณรัตนบัณฑิต เทพรัตน์ เรืองศรี¹, พระสมุห์ธนภัทร ทิพย์วงศ์¹, พระบุญญฤทธิ์ ชูราศรี³,
ธัชชนันท์ อิศรเดช⁴, ปุณญาดา จงละเอียด², ทิพย์วรรณ จันทรา², สุชาติ มสันต์²

Phrapalad Siraphop Ngamriab^{1*}, Phrakru Arunsutalangkan Preeda Buamuang²,
Phrakhru Wiratthammachot Michai Buddhasubha¹, Phrakru Sophonrattanabundit Theprat Rueangsri¹,
Phrasamu Thanapat Tipwong¹, Phra Bunyarit Churasri³, Thatchanan Issaradet⁴,
Punyada Chongla-iad², Tippawan Chantra², Suchat Masant²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,
Nakhon Si Thammarat, Thailand

²คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,
Nakhon Si Thammarat, Thailand

³บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

³Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

⁴คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

⁴Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: phrasirapop@gmail.com

Received 14 August 2024; Revised 26 September 2024; Accepted 1 November 2024

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: การขออนุญาตสร้างและตั้งวัดในพระพุทธศาสนา มีการดำเนินการตามระบบและกลไกทางกฎหมายของกฎกระทรวง ว่าด้วยเรื่อง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. 2559 ซึ่งกระบวนการทางกฎหมายดังกล่าว มีองค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ พื้นที่สร้างวัด ชุมชนอยู่รอบบริเวณที่จะสร้างวัด กระบวนการ ได้แก่ การแสดงสิทธิที่ดินจะสร้างวัด การขออนุญาตตามลำดับขั้นตอนจากล่างขึ้นบน เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์และการทำกิจกรรมของพุทธศาสนิกชน บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบและกลไกพร้อมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดซาราชฐ์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอย้ายยอด จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย: เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย ด้านการขับเคลื่อนการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งวัด ด้านการขออนุญาตสร้างและตั้งวัด การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา กลุ่มพระสังฆาธิการในจังหวัดตรัง ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตรัง นักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง และการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน

ผลการวิจัย: พบว่า 1) ระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งที่ดิน ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการในการประสานงานกับพระสงฆ์ตั้งแต่มีการเริ่มขอตั้งวัด ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการของผู้มีส่วนร่วมของผู้นำในชุมชนในท้องถิ่น และ 2) แนวทางการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร พบว่า ควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ได้แก่ กำหนดให้พื้นที่ตั้งวัดไม่จำเป็นต้องเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของวัด กำหนดให้จำเป็นต้องมีอุโบสถ การยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้สามารถดำเนินการเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ไม่ล่าช้าจนเกินไป

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: ระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ สาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม เมตตาจักรกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโมกศี สีสสามัญญตา และทิวฐีสามัญญตา เป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนคณะสงฆ์ และส่วนราชการ ช่วยประสานการดำเนินงานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว สร้างความสามัคคีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมต่อพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง

สรุป: ระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนได้พัฒนาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นที่พึ่งทางจิตใจของพุทธศาสนิกชนอย่างมั่นคง กรณีศึกษาวัดธาราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เป็น การสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสร้างและขออนุญาตจัดตั้งวัดบนพื้นฐานความร่วมมือของคณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน และหัวหน้าส่วนราชการ ให้มีสถานะเป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย

คำสำคัญ: ระบบและกลไก, การขออนุญาตสร้างและตั้งวัด, พลังบวร

Abstract

Background and Objectives: The aim is to construct a temple and seek approval for the requesting permission to build and establishment of a Buddhist temple. There exists a system and legal mechanisms outlined in ministerial regulations regarding the creation, establishment, amalgamation, transfer, and dissolution of temples. Requesting Wisung Kham Sima and elevating an abandoned temple to a temple with resident monks during the Buddhist Lent in 2016, According to the aforementioned legal process, its components comprise input factors, such as the area where the temple is situated and the surrounding community. The process for the temple's location requires demonstrating rights to the land on which it will be constructed. Sequentially requesting permission, from bottom to top, the resulting benefits include fostering monks; Religious practices and activities of kin and community. The objective of this research article was to study the system and mechanism, as well as provide recommendations and guidelines, for requesting permission to establish and construct a temple with the community's support at Saratbamrung Temple, Bang Di Subdistrict, Huai Yot District, Trang Province.

Methodology: This research adopts a qualitative. The scope of content encompasses the process of establishing a temple with the power of Bowon, including the criteria and methods involved. It also explores the process of seeking permission to establish a temple. Analysis of data from documents and data obtained from the field. The research instrument used was a questionnaire interview. Unstructured data were collected from in-depth interviews from key informants, including teachers in the graduate program, Group of monks in Trang Province Director of the Trang Provincial Buddhism Office, Cultural scholar Trang Provincial Cultural Office and group discussions involving 10 participants.

Main Results: The research findings: 1) The study revealed that the system and mechanism for requesting permission to establish a temple with the community's support consisted of four steps. Step 1 involved the process of acquiring land. Step 2 included the process of coordinating with the monks from the beginning of the temple establishment request. Step 3 involved the process of surveying public opinion. Step 4 included the process involving the participation of local community leaders. And 2) The study also found that the guidelines for requesting permission to establish a temple with the support of the community should have been revised to be more flexible. This included allowing the temple to be established on land that was not necessarily owned by the temple, requiring an ordination hall, and submitting the necessary documents for permission through an online system to ensure the process was convenient, efficient, and not overly delayed.

Involvement to Buddhaddhamma: The system and mechanism for requesting permission to build and establish temples with the power of the worship consistent with the principles of Buddhism, namely the six Saraniyadhamma, consisting of metta kāyakarma, metta vajikarma, metta imaginary kamma, sādharana bokī, silasamaññata and dīṭṭhisamanñata. It is a process that allows the community, the monastic community, and the government to help coordinate operations together as one. Creating unity for the common good of Buddhism in a stable manner.

Conclusions: The system and mechanism for requesting permission to build and set up temples with the power of monastic power. It is a process that focuses on the participation of all sectors to develop and promote Buddhism to prosper. In order for the temple to be the center of the community, it is a stable spiritual refuge for Buddhists. Case Study of Wat Sarabumrung It is a reflection of the process of building and applying for permission to establish a temple based on the cooperation of the monks, community leaders, and heads of government departments to have the status of a legitimate temple.

Keywords: System and Mechanism, Requesting Building Permission and Establishment of a Temple, Power of Bowon

บทนำ

ประเทศไทย มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติมาอย่างยาวนานและมีวัดเป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคม นอกเหนือจากเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของพระสงฆ์แล้ว ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาโดยตรง นอกจากนี้ เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

การศึกษา การรักษาพยาบาล พิพิธภัณฑของชุมชน เป็นต้น (Chittasophano, 2010) จะเห็นได้ว่า “บวร” เป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญและเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมชุมชนในการนำสู่ภราดรภาพและสังคมสมานฉันท์ อันเป็นความมุ่งหวังของการเชื่อมโยงชุมชนให้มีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมมือกันพัฒนาวัดได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นพุทธสถานในการประกอบกิจการของสงฆ์ในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา

การสร้างวัดและขอตั้งวัดในปัจจุบัน จะต้องขออนุญาตตามระบบและกลไกทางกฎหมาย ซึ่งกฎกระทรวง ว่าด้วยเรื่อง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. 2559 ตามข้อ 5 ได้กำหนดว่า วัดที่จะสร้างขึ้นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (1) ที่ดินที่ใช้เป็นสถานที่สร้างวัดต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่าหกไร่ (2) เป็นสถานที่ที่สมควรเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์และการประกอบศาสนกิจ (3) เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นไม่น้อยกว่าหนึ่งพันคน (4) มีเหตุผลที่สนับสนุนได้ว่า เมื่อตั้งวัดขึ้นแล้วจะได้รับการทำนุบำรุงส่งเสริมจากประชาชน (5) ตั้งอยู่ห่างจากวัดอื่นไม่น้อยกว่าสองกิโลเมตร และ (6) จำนวนเงินและสัมภาระที่จะใช้ในการสร้างวัดรวมกันต้องไม่น้อยกว่าสองแสนบาท ฉะนั้น วัดจะเกิดขึ้นในชุมชนได้ ก็ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งคณะสงฆ์ พุทธศาสนิกชน หน่วยงานราชการในการดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ พื้นที่สร้างวัด ชุมชนอยู่รอบบริเวณที่จะสร้างวัด กระบวนการ ได้แก่ การแสดงสิทธิที่ดินจะสร้างวัด การขออนุญาตตามลำดับขั้นตอนจากล่างขึ้นบน และผลที่เกิดขึ้น ได้แก่ ประโยชน์ต่อการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ การทำกิจกรรมของญาติโยม ดังนั้น วัดแบ่งเป็น 2 ประเภท วัดที่ได้วิสุงคามสีมาและสำนักสงฆ์ (Roslers & Thitapanyo, 2020)

ที่พัทสงฆ์บ้านชา เป็นที่พัทสงฆ์ประจำหมู่บ้านเก่าแก่ ได้ก่อตั้งประมาณมากกว่า 63 ปี ตั้งอยู่ที่บ้านชา หมู่ที่ 6 ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี มีชาวบ้านต่างมีความศรัทธาอย่างแรงกล้าได้ประกอบการบำเพ็ญบุญกุศลและทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ทางคณะสงฆ์พร้อมด้วยพุทธศาสนิกชนมีความเห็นว่าจะต้องยกฐานะจากที่พัทสงฆ์ให้เป็นวัดเพื่อความสะดวกต่อการดำเนินกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น เนื่องจากที่พัทสงฆ์แห่งนี้ตั้งอยู่ไกลจากวัดอื่น ๆ โดยมีวัดท่าไทร ตำบลบางดี เป็นวัดที่อยู่ใกล้ที่พัทสงฆ์บ้านชา แต่มีระยะทางไกลถึง 5.1 กิโลเมตร ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ต้องเดินทางไปเพื่อประกอบศาสนกิจต่าง ๆ อย่างลำบาก อีกทั้ง ชาวบ้านชามีผู้อาศัยมากกว่า 100 หลังคาเรือน มีราษฎรประมาณ 600-700 คน ซึ่งล้วนนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ได้อยู่อาศัยและตั้งรกรากใกล้เคียงกับที่พัทสงฆ์บ้านชา ต่างให้ความศรัทธาช่วยทำนุบำรุงที่พัทสงฆ์แห่งนี้มาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาความสำคัญของระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดธาราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี เพื่อให้ทราบถึงการขับเคลื่อน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดธาราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี สู่การพัฒนาและยกระดับการเป็นวัดประจำหมู่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบและกลไกพร้อมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดธาราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

- การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้
1. **รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 2. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ประกอบด้วย กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา จำนวน 2 รูป/คน กลุ่มพระสงฆ์ในจังหวัดตรัง จำนวน 6 รูป ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน นักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน รวมจำนวน 10 รูป/คน สามารถแสดงเป็นตารางได้ ดัง Table 1

Table 1 Key informants	
Group of key informants	Number
1. Group of lecturers in the graduate program	2
2. Group of monks in Trang province	6
3. Director of the Trang provincial Buddhism office	1
4. Academics culture Trang provincial cultural office	1
Total	10

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่ซ้ำกับผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์สำคัญที่คล้ายคลึงกันในประเด็นการดำรงวัดด้วยพลังบวร สามารถแสดงเป็นตารางได้ ดัง Table 2

Table 2 Experts for Focus Group Discussions	
Experts for Focus Group Discussions	Position
1. Group of lecturers in the graduate program	
1.1 Graduate program lecturer (Person 1)	Curriculum Developer
1.2 Graduate program lecturer (Person 2)	Lecture in the Master of Arts Program
2. Group of monks in Trang Province	
2.1 Monk in Trang Province (Person 1)	Abbot of Trang Province
2.2 Monk in Trang Province (Person 2)	Abbot of Mueang District
2.3 Monk in Trang Province (Person 3)	Abbot of Huai Yot District
2.4 Monk in Trang Province (Person 4)	Abbot of Nataluang Subdistrict
2.5 Monk in Trang Province (Person 5)	Abbot of Thap Thiang Subdistrict
2.6 Monk in Trang Province (Person 6)	Abbot of Wat Saratbamrung
3. Director of the Trang Provincial Buddhism Office (1 Person)	Director of the Trang Provincial Buddhism Office
4. Academics Culture Trang Provincial Cultural Office (1 Person)	Cultural scholar at Trang Provincial Cultural Office

3. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยมีแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีข้อความโดยละเอียดตามที่ได้จัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว

3.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบและกลไกการตั้งวัดด้วยพลังบวร ศึกษาเฉพาะกรณี วัดซาราชฐารัฐบำรุง ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวเองแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับระบบและกลไกการตั้งวัดด้วยพลังบวร ศึกษาเฉพาะกรณี วัดซาราชฐารัฐบำรุง ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ส่วนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการตั้งวัดด้วยพลังบวร ศึกษาเฉพาะกรณี วัดซาราชฐารัฐบำรุง ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

3.3 ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อปรึกษาในการร่างแบบสัมภาษณ์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง

3.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม 2566 รวมระยะเวลา 6 เดือน ดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกสร้างขึ้นมาสัมภาษณ์กลุ่มพระสงฆ์ ฆราวาส กลุ่มส่วนราชการจังหวัดตรัง กลุ่มผู้นำท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางดี และกลุ่มตัวแทนประชาชนตำบลบางดี

4.1.3 นำคำตอบและได้นบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง สละสลวยมากยิ่งขึ้นและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

4.2 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำเสนอผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาาระบบและกลไกการตั้งวัดด้วยพลังบวรต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปจัดทำเป็นชุดความรู้ระบบและกลไกการตั้งวัดด้วยพลังบวร โดยผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่กับผู้ทรงคุณวุฒิ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือ รวบรวมคำตอบและข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจง่าย และแยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) คือ รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ พร้อมทั้งเรียบเรียงให้มีความสละสลวยและรัดกุมเข้าใจง่าย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิจัยพบผลการวิจัยและสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดซาราชญ์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1.1 กลไกด้านการขับเคลื่อนการขออนุญาตสร้างและตั้งวัด ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ผู้นำ ประกอบด้วย คณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำทางการศึกษาทำหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการตั้งวัด โดยร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงาน

ส่วนที่สอง ได้แก่ ภาครัฐเครือข่าย ประกอบด้วยเครือข่ายองค์กรในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ทำหน้าที่ในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการขอตั้งวัดทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดทำเอกสารขออนุญาตสร้างและตั้งวัด การยื่นเอกสารเสนอไปยังเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัดนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด และกรรมการมหาเถรสมาคม เพื่อรับทราบและอนุมัติการตั้งวัดต่อไป

ส่วนที่สาม ได้แก่ ชุมชน ประกอบด้วย ประชาชนในชุมชนทำหน้าที่ร่วมกันในการดำเนินการตั้งวัด ผ่านการจัดเวทีประชุมเพื่อขอมติความเห็นชอบและการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลสนับสนุนการตั้งวัด ดังที่ Taisrikhot et al. (2023) ได้กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติในการขับเคลื่อนการพัฒนาวัดมีองค์ประกอบดังนี้ 1) มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วม 3) การจัดแผนงานยุทธศาสตร์ และ 4) การประเมินผล (Buddhist Places Division of National Office of Buddhism, 2016) นอกจากนี้ Chulawanich & Wattanapradit (2023) กล่าวเพิ่มเติมว่า นำหลักพุทธสันติวิธี ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรมและสาราณียธรรม มาบูรณาการผ่านการทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักรู้เปิดใจรับฟัง ร่วมแสดงความคิดเห็น 2) ร่วมค้นหาโอกาส ปรับปรุง และพัฒนา 3) จุดพลังสร้างการมีส่วนร่วมจากบุคลากรในวัด และ 4) เตรียมความพร้อมปฏิบัติตามแผนด้วยการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์

1.2 ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาตสร้างและตั้งวัด วัดซาราชญ์บำรุงยังได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งวัด มาจากการได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดินที่จะให้ใช้ที่ดินสร้างวัด พร้อมทั้งได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่าย ประกอบด้วย คณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้นำการศึกษา และผู้นำด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ทำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งวัดที่สอดคล้องกับกฎหมายและหลักพระธรรมวินัย ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.2.1 การสำรวจความต้องการของชุมชน ขั้นตอนนี้วัดจะสำรวจความต้องการของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น บริบทพื้นที่ชุมชน ความพร้อมของชุมชน ฯลฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนตั้งวัด

1.2.2 การจัดประชุมประชาคม ซึ่งวัดจะจัดการประชุมประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการขอตั้งวัด โดยประชาชนในชุมชนจะมีสิทธิร่วมแสดงความคิดเห็นและลงคะแนนเสียงเพื่ออนุมัติหรือคัดค้านการตั้งวัดตามความเหมาะสม

1.2.3 การขออนุญาตตั้งวัด ขั้นตอนนี้วัดจะยื่นคำขออนุญาตตั้งวัดต่อเจ้าคณะผู้ปกครอง โดยคำขออนุญาตตั้งวัดจะต้องระบุข้อมูลต่าง ๆ เช่น ชื่อวัด ที่ตั้งวัด วัตถุประสงค์ของการตั้งวัด จำนวนเนื้อที่ในการสร้างวัด

1.2.4 การพิจารณาอนุญาตตั้งวัด ทางคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาคำขออนุญาตตั้งวัดว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และกฎหมายหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และกฎหมายก็จะอนุมัติให้ตั้งวัดได้ ซึ่งการตั้งวัดของวัดราษฎร์บำรุงดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งวัดด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จากขั้นตอนดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. 2559 (หมวด 2) Buddhist Places Division of National Office of Buddhism (2016) ได้อธิบายหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.2.4.1 สถานที่ตั้งวัดและเสนาสนะ จะต้องเป็นวัดที่สร้างขึ้นในสถานที่ตามแผนที่ แผนผัง และเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดนั้น และต้องมีเสนาสนะสิ่งปลูกสร้างแล้วเสร็จ (ตามเงื่อนไข) เป็นหลักฐานมั่นคง เหมาะสมที่จะเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์

1.2.4.2 ชื่อวัด ในการเสนอรายงานขอตั้งวัด (ศก.3) จะต้องระบุชื่อวัดที่ขอตั้ง พร้อมชี้แจงเหตุผลประกอบในรายงานขออนุญาตตั้งวัดให้ชัดเจน กะทัดรัด เข้าใจง่าย มีความหมาย และชื่อที่ขอตั้งจะต้องผ่านความเห็นชอบทุกชั้นตามลำดับที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

1.2.4.3 จำนวนพระภิกษุที่จะอยู่ประจำ มีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 รูป และให้เสนอชื่อผู้จะเป็นเจ้าอาวาส พร้อมด้วยอายุ พรรษา สังกัดวัดเดิม (ตามหนังสือสุทธิ) โดยพระภิกษุที่จะเป็นเจ้าอาวาสจะต้องมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

1.2.4.4 ผู้ขอตั้งวัดจะต้องเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้ที่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด กรณีเป็นบุคคลอื่นจะต้องมีหนังสือมอบอำนาจให้ดำเนินการแทน

1.2.4.5 เอกสาร หลักฐาน ทุกฉบับที่ประกอบเรื่องต้องเป็นเอกสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน

1.2.4.6 กรณีวัดตั้งอยู่ในที่ดินของผู้มีกรรมสิทธิ์ ให้ผู้มีกรรมสิทธิ์หรือทายาทดำเนินการโอนที่ดิน พร้อมทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดที่ตั้งขึ้นภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งการให้ความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

1.2.4.7 กรณีวัดตั้งอยู่ในที่ดินของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งการประกาศตั้งวัดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้อนุญาตให้ใช้ที่ดินที่วัดนั้นตั้งอยู่ทราบ

1.2.4.8 ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งให้วัดที่ตั้งขึ้นในที่ดินของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว

ดังที่ Yanasitthi & Thitapanyo (2019) ได้กล่าวว่า การบริหารการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดให้เป็นไปตามกระบวนการได้นั้น ต้องได้รับการตรวจสอบในด้านความโปร่งใส คือ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งคณะสงฆ์ ประชาชน หน่วยงานราชการ เพราะการบริหารที่มีความโปร่งใสก็ต้องการบริหารโดยรูปแบบคณะกรรมการ เป็นต้น ช่วยส่งเสริมให้การสร้างและตั้งวัดมีความเด่นชัดมากขึ้น ดังแสดงใน Figure 1

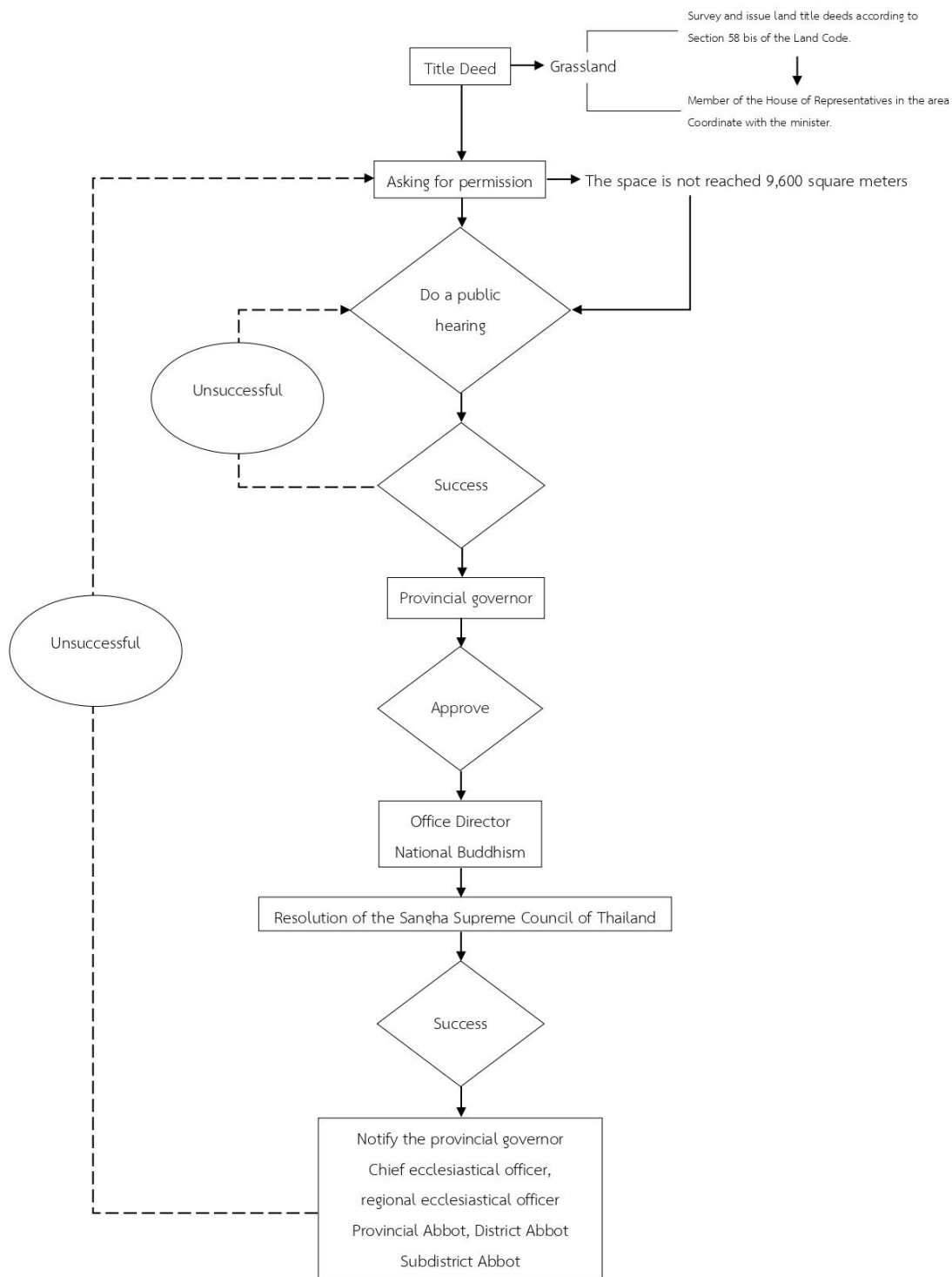

Figure 1 Creation of Wat Saratbamrung

1.3 ด้านกระบวนการขออนุญาตตั้งวัด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.3.1 การจัดทำเอกสารประกอบการขออนุญาตตั้งวัด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทางวัดจะต้องจัดทำเอกสารประกอบการขออนุญาตตั้งวัดให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งวัด ซึ่งประกอบด้วยเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือรับรองจากเจ้าอาวาสวัด หนังสือรับรองจากผู้นำชุมชน แผนที่แสดงที่ตั้งวัด ฯลฯ

1.3.2 การยื่นคำขออนุญาตตั้งวัด ทางวัดได้ยื่นคำขออนุญาตตั้งวัดต่อเจ้าคณะผู้ปกครอง โดยคำขออนุญาตตั้งวัดจะต้องระบุข้อมูลต่าง ๆ เช่น ชื่อวัด ที่ตั้งวัด วัตถุประสงค์ของวัด ฯลฯ

1.3.3 การพิจารณาอนุญาตตั้งวัด ทางคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตตั้งวัดจะพิจารณาคำขออนุญาตตั้งวัดว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และกฎหมายหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และกฎหมายก็จะอนุมัติให้ตั้งวัด ดังแสดงใน Figure 2

ดังนั้น กระบวนการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดชาวราษฎร์บำรุงมีความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยวัดมีเอกสารหลักฐานครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และกฎหมาย ซึ่ง Sukperm (2019) ได้กล่าวว่า ต้องให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอสร้างและจัดตั้งวัดตามกฎหมายได้ติดตามผลการดำเนินงานของผู้ยื่นคำขออย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดควรกระจายอำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมต่อการพิจารณาคำขอสร้างและจัดตั้งวัดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวงโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างวัดและแผนผังบริเวณที่ตั้งสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัดเพื่อลดผลกระทบในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ Janthophaso (2023) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า วัดเป็นนิติบุคคลที่เจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการภายในวัด ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของพุทธศาสนิกชนที่บริจาคและช่วยกันออกแบบวัด ให้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาปฏิบัติธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้กฎหมายของกระทรวงและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ส่วนการจัดการศาสนสมบัติของวัดตามมาตราที่ 40 หมวดที่ 6 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 จำแนกศาสนสมบัติออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ 1) ศาสนสมบัติกลาง และ 2) ศาสนสมบัติของวัด จำแนกเป็น 5 ประเภท คือ เจดีย์สถาน พุทธสถาน สังฆสถาน บริวารสถาน และอนุสรณ์สถาน

Figure 2 Establishing Wat Saratbamrung

2. ข้อเสนอแนะและแนวทางระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดธาราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ด้านการขับเคลื่อนการตั้งวัดด้วยพลังบวร ควรสร้างความเข้าใจและความร่วมมือให้พระสงฆ์ ประชาชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการตั้งวัดด้วยพลังบวร ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสำรวจความต้องการของชุมชน การจัดประชุมประชาคม การขออนุญาตตั้งวัด ไปจนถึง การดำเนินงานของวัดหลังได้รับอนุญาตตั้งวัด ดังที่ Sukperm (2019) ได้เสนอว่า ควรให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคน ในพื้นที่ได้มีโอกาสรู้ข้อมูลของวัดที่จะสร้างว่ามีความต้องการให้ดำเนินการสร้างวัดตามกฎหมายและควรให้ หน่วยงานในภาคท้องถิ่นที่ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล ได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของวัดที่จะดำเนินการสร้างตามกฎหมาย อีกทั้ง ควรกำหนดให้มีการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อเปิดโอกาส ให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบ การตัดสินใจของผู้นำชุมชนหรือผู้ที่ยื่นคำขอสร้างและจัดตั้งวัดตามกฎหมายด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ เป็นต้น พร้อมทั้งควรมีแผนงานระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ บูรณาการการทำงานร่วมกันและให้เกิดความชัดเจนทั้งในระดับนโยบายและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ Janthasaro et al. (2023) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า วัดต้องสร้างความเป็นคนไทยอย่างแนบแน่น หมายถึง การเป็นสัญลักษณ์ของ การผลิตสร้าง “เอกลักษณ์” รักษาคน รักษาชุมชนคนไทย ให้เห็นว่าวัดมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการ บริหารและการจัดการให้เกิดความเชื่อมโยงจนกลายเป็นส่วนสำคัญของชุมชน

2.2 ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งวัด ควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น กำหนดให้พื้นที่ตั้งวัดไม่จำเป็นต้องเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของวัด กำหนดให้จำเป็นต้องมีอุโบสถ เป็นต้น เพื่อให้คณะ สงฆ์และประชาชนได้สามารถร่วมกันขอตั้งวัดได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ควรมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือประชาชนในการขอตั้งวัด เช่น ตรวจสอบ เอกสารหลักฐาน แนะนำขั้นตอนในการดำเนินการ เป็นต้น เพื่อให้คณะสงฆ์และประชาชนได้สามารถร่วมกันขอตั้ง วัดได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

2.3 ด้านกระบวนการขออนุญาตตั้งวัด ในขั้นตอนและเอกสารหลักฐานนั้น ต้องมีการปรับปรุงให้ กระชับขึ้น เช่น การรับรองเอกสารหลักฐานประกอบการขออนุญาตตั้งวัดเป็นสำเนาถูกต้อง โดยไม่ต้องผ่าน การรับรองจากเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินการขออนุญาตตั้งวัดได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการ จัดทำคู่มือการขออนุญาตตั้งวัด เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่พระสงฆ์และประชาชนสามารถดำเนินการ ขออนุญาตตั้งวัดได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งในคู่มือนี้ จะต้องมีย่อหน้าครอบคลุมตั้งแต่หลักเกณฑ์การขอ อนุญาตตั้งวัด ขั้นตอนและเอกสารหลักฐานประกอบการขออนุญาตตั้งวัด ไปจนถึงการติดตามผลการขออนุญาต ตั้งวัด สามารถเข้าถึงกระบวนการและติดตามผลการพิจารณาขออนุญาตสร้างและตั้งวัดได้สะดวกมากขึ้น ทั้งนี้ O-in et al. (2024) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า ควรมีการวางแผนการบริหารจัดการวัดให้สอดคล้องกับลักษณะ การกระจายตัวของวัดและบุคลากรทางพระพุทธศาสนาด้วย

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “ระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวร ศึกษาเฉพาะกรณี วัดธาราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยง จันทบุรี” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย คือ BPPM Model ซึ่งเป็นกระบวนการของระบบและกลไกการตั้งวัดที่บูรณาการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีรายละเอียด แสดงใน Figure 3 ดังนี้

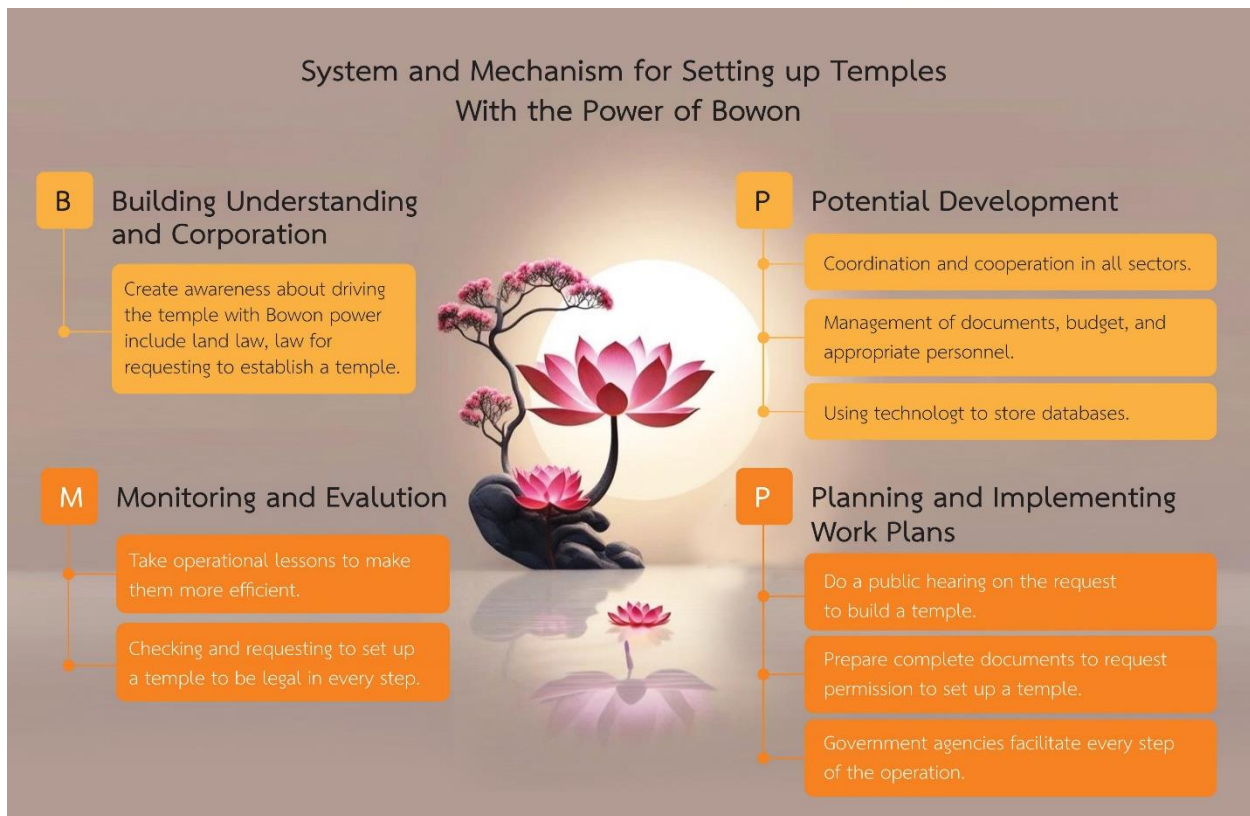

Figure 3 Knowledge of the system and mechanism for establishing temples with the power of Bowon

1. การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือของทุกภาคส่วน ได้แก่

1.1 คณะสงฆ์ มีหน้าที่ รวบรวมเอกสารและหลักฐานประกอบการขออนุญาตการตั้งวัด ประกอบด้วย โฉนดที่ดิน การก่อสร้างเสนาสนะ หนังสือยินยอมให้สร้างวัด วาระการประชุม รวมทั้งเป็นผู้นำในการจัดเวทีประชาคมเพื่อสร้างการขับเคลื่อนการสร้างและตั้งวัดอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ชุมชน มีหน้าที่ ในการให้ความเห็นชอบและเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความพร้อมเพรียงของคนในชุมชน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล สำหรับการบริหารจัดการและอำนวยความสะดวกในการสร้างและตั้งวัด ได้แก่ การสร้างถาวรวัตถุ การค้นหาเอกสารที่จำเป็น เช่น หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากที่ดิน (ในกรณีที่เป็นที่ดินสาธารณะ) ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับคณะสงฆ์ส่วนหนึ่งด้วย

1.3 ภาครัฐ ประกอบด้วย นายอำเภอ หัวหน้าสำนักงานที่ดินจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด มีหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำแก่คณะสงฆ์ ไวยาวัจกร รวมทั้งช่วยจัดทำและรวบรวมเอกสารประกอบการพิจารณาขออนุญาตสร้างและตั้งวัด การติดตามกำกับดูแล ร่วมกับคณะสงฆ์ในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

1.4 ภาคเอกชน มีหน้าที่สนับสนุนงบประมาณและจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและตั้งวัด สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันได้อย่างทั่วถึง

2. การพัฒนาศักยภาพของความเป็นผู้นำ ได้แก่ การจัดฝึกอบรมหัวหน้าที่พักสงฆ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการยกฐานะจากที่พักสงฆ์ให้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเนื้อหาการอบรมประกอบด้วย การขอโฉนดที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์ของวัด การดำเนินการขออนุญาตสร้างและตั้งวัด ประเภทที่ดินในการสร้างวัดที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย การบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดทำฐานข้อมูล การประสาน

ความร่วมมือจากหน่วยต่าง ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกรณีศึกษา เช่น การสร้างวัดบนที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. การกำหนดแผนงานและการดำเนินงาน ได้แก่ กำหนดแผนงานและกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของประชาชน

4. การติดตามและประเมินผล ได้แก่ การตรวจสอบความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินการของวัด ใช้แบบประเมินโดยมีเกณฑ์ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

4.1 ด้านความพร้อมเพรียงของคณะสงฆ์ ชุมชน และส่วนราชการ

4.2 ด้านเอกสารและหลักฐาน

4.3 ด้านการดำเนินการในรอบระยะเวลาที่กำหนดพร้อมทั้งจัดเวทีสัมมนาเพื่อถอดบทเรียนความก้าวหน้า ความสำเร็จ จากการขออนุญาตสร้างและตั้งวัด 3 ด้าน ได้แก่ สิ่งที่ได้ดำเนินการแล้ว สิ่งที่ยังไม่ได้ดำเนินการ และสิ่งที่กำลังดำเนินการ เพื่อให้ทุกฝ่ายรับทราบและเข้าใจตรงกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า ระบบและกลไกการตั้งวัดด้วยพลังบวร ได้มีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ และมีการวางแผนและดำเนินการตามแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างวัดดังกล่าว ส่งผลให้วัดราษฎร์บำรุงสามารถตั้งวัดได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การทำประชาพิจารณ์ โดยมีคณะสงฆ์ ประชาชนในพื้นที่ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการประชุมเพื่อทำประชาพิจารณ์ในการขออนุญาตสร้างวัด เนื่องจากเนื้อหาในการสร้างวัดมีไม่ถึง 6 ไร่ 2) การรวบรวมเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับการสร้างวัด เมื่อผ่านการทำประชาพิจารณ์ในที่ประชุมแล้ว ได้รวบรวมเอกสารและหลักฐานประกอบด้วย หลักฐานการสำรวจและออกโฉนดที่ดินตามมาตรา 58 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หนังสือสัญญาผู้อนุญาตให้สร้างวัดกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หนังสือแสดงเจตนายกที่ดินให้แก่วัดที่ขออนุญาตสร้าง หนังสือโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่วัด เอกสารแสดงแผนผังการสร้างวัด รายงานการดำเนินการสร้างวัด เพื่อเสนอเรื่องไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมิตี จากนั้นส่งเรื่องไปยังกรมการมหาดไทย โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ประสานงาน และ 3) การสร้างและตั้งวัดถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อกรมการมหาดไทยมีมติเห็นชอบที่ได้พิจารณาจากเอกสารและหลักฐานดังกล่าวที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น จึงมีหนังสือประกาศตั้งวัดในพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องตามกฎหมาย และส่งเรื่องไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล ให้รับทราบต่อไป ข้อเสนอแนะและแนวทางระบบและกลไกการขออนุญาตสร้างและตั้งวัดด้วยพลังบวรของวัดราษฎร์บำรุง ตำบลบางดี อำเภอยะยงต์ จังหวัดตรัง มีดังนี้ 1) เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการขับเคลื่อนการตั้งวัดด้วยพลังบวรต้องมาจากการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย คณะสงฆ์ ประชาชนในพื้นที่ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันสำรวจความต้องการผ่านแบบสอบถาม การจัดทำแผนการดำเนินงาน โดยการประชุมร่วมเชิงปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดทำรายงานประจำเดือนรายงานต่อคณะสงฆ์ในเขตปกครอง การประเมินผลกระทบจากการตั้งวัดต่อชุมชน การตรวจสอบเอกสารและขั้นตอนการดำเนินงาน 2) พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการวัดตามกฎหมายและพระธรรมวินัย การดำเนินการยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัด เป็นต้น โดยอาจจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และ 3) ควรมีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนการตั้งวัดด้วยพลังบวร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย พร้อมทั้งลดขั้นตอนการดำเนินการที่ซับซ้อนเพิ่มความรวดเร็วในการอำนวยความสะดวก

พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของการตั้งวัดด้วยพลังบวรอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงระบบและกลไกการขับเคลื่อนการตั้งวัดด้วยพลังบวรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

References

- Buddhist Places Division of National Office of Buddhism. (2016). Manual for Evaluating Temple Development Standards. Nakhon Pathom, Thailand: National Office of Buddhism.
- Chittasophano, N. (2010). The Role of Monks and Temples and Past Development. Nonthaburi, Thailand: Sukhothai Thammathirat University.
- Chulwanich, S. & Wattanapradit, K. (2023). Participation Process of "Bowon" Power According to the Principles of Buddhist Santi Method in Developing the Temple into a Buddhist Tourism Destination. MCU Santi Studies Review Journal, 11(1), 208-219.
- Janthasaro, P., Kittisophano, K., Buddhiso, R. & Jantavaree, S. (2023). Administrative Lessons Learned from Thai Monasteries abroad with the Preservation of Buddhism: A Case Study of Wat Mongkhon Rattanaram Monastery, Tampa, U.S.A. Journal of Buddhist Innovation and Management, 6(4), 197-212.
- Janthophaso, P. (2023). Temples Construction and Management of Religious Treasures of Temples in Thailand. Journal of Buddhist Innovation and Management, 6(5), 185-194.
- O-in, S., Jirasirichote, A. & Upakankaew, K. (2024). Distribution and Change in the Number of Temples and Buddhist Personnel in Thailand. Dhammadhara Journal of Buddhist Studies, 10(1), 128-153.
- Roslers, T. & Thitapanyo, M. (2020). The Evolution of Temples in Buddhism. Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus, 7(3), 74-85.
- Sukperm, K. (2019). The Model Development of People's Participation in Constructing and Establishing Temples According to the Sangha Act B.E. 2505 in Roi Et Province. Governance Journal, 8(2), 400-415.
- Taisrikhot, P. T., Viram, P. S. & Thonghema, P. P. (2023). The Development of the Temple as a Community Knowledge Center in Wat Pho Ngam, Ban Tiw Noi, Tambon Na Pong, Amphoe Mueang, Loei Province. Journal of MCU Nakhondhat, 10(2), 283-298.
- Yanasitthi, W. & Thitapanyo, M. (2019). A Development of the Theravada Buddhist Good Governance Indicators for Monastery Administration. Journal of MCU Nakhondhat, 6(8), 3870-3886.

การบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีวัดเจดีย์
ตำบลคลอง อำเภอลือชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

A COMMUNITY ADMINISTRATION AND MANAGEMENT FOR CREATING
PEACHEFUL COMMUNITY ACCORDING TO BUDDHIST PEACHEFUL MEANS:
ANALYTICAL STUDY OF WAT CHEDI, CHALONG SUB-DISTRICT, SICHON
DISDRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระครูพุทธเจติยาภิมณฑ์ อภิชาติ งามคม^{1*}, พระเมธีวัชรบัณฑิต ทรราช นิธิบุญยากร¹, พระณัฐพงษ์ จันทรโร²,
บุญญาดา จงละเอียต³, ทิพย์วรรณ จันทรา³
Phrakru Buddhajetiyaphimon Apichit Ngamkom^{1*}, Phra Medhivajarapundit Hansa Nithibunyakorn¹,
Phra Natthaphong Janro², Punyada Chongla-iad³, Thippawan Chantra³
¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย
¹Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand
²สำนักวิชาการวิทยาเขตนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช
ประเทศไทย
²Office of Academic Affairs, Nakhon Si Thammarat Campus, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand
³คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย
³Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,
Nakhon Si Thammarat, Thailand
*Corresponding author E-mail: phrakrubuddha@gmail.com

Received 16 August 2024; Revised 10 December 2024; Accepted 15 December 2024

บทคัดย่อ
ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: ความต้องการของทุกชุมชน คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ประสานกลมเกลียว
มีเสรีภาพ มีความยุติธรรม และไร้ซึ่งความขัดแย้ง ทั้งนี้ การบริหารจัดการชุมชนของวัดเจดีย์ ต้องมีการวางแผน
อย่างเป็นระบบในการพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างชุมชนให้เกิดความยั่งยืนและสันติสุข การศึกษามีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุข และเพื่อพัฒนาและนำเสนอ
การบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลคลอง อำเภอลือชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
วิธีดำเนินการวิจัย: เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เป็นบุคคลผู้มีส่วน
ร่วมและมีประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในพื้นที่
จำนวน 28 ท่าน โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารจัดการ
ด้านพัฒนาชุมชน เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และการสนธิเสวนา จำนวน 9 ท่าน และนำมาวิเคราะห์ อธิบายเชิงพรรณนา
ผลการวิจัย: การนำสาราณียธรรม 6 เป็นการดำเนินการเพื่อให้การบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดย
พุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ไปสู่ความสันติสุขได้ ซึ่งประกอบด้วย 4 บริบท ได้แก่ 1) วัด โดยใช้หลักเมตตาการุณยธรรม
วชิรธรรม มโนกรรม เป็นการสื่อสารที่ดีซึ่งกันและกันและกันในชุมชน การแสดงออกต่อกันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน
2) บ้าน โดยใช้หลักสาธารณโภคีตา เป็นความมั่นคงของฐานรากไปสู่การแบ่งปันองค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชน

3) โรงเรียน/ราชการ โดยใช้หลักสี่สัณณียุตตา การวางกฎเกณฑ์ในการอยู่ด้วยกัน และเคารพกฎเกณฑ์ที่วางไว้ และ 4) ชุมชน โดยใช้หลักทวิญญูสามัญญุตตา การแบ่งปันความคิดประสบการณ์แก่กัน หาทางออกในการพัฒนาชุมชน และสร้างชุมชนสันติสุขได้ บนพื้นฐานของชุมชนเข้มแข็งในฐานของความเชื่อของโองาในปัจจุบัน ผ่านการส่งเสริมสร้างสรรค์ ผลักดัน นำสู่เป้าหมาย ตามองค์ประกอบ 10 ประการ ของ สันติเจดีย์โมเดล ส่งผลให้เกิดชุมชนสันติสุข คนในชุมชนมีหลักปฏิบัติมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต สร้างอาชีพร่วมกัน ศึกษาาร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รู้จักแบ่งปันกัน นำพาคนในชุมชนให้มีความสุข สงบสุข และสันติสุข โดยมีวัดเป็นแหล่งสนับสนุนในการดำเนินการ **ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา:** การบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ เป็นการดำเนินการโดยใช้หลักพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมโดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 ประการ มาเพื่อบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยการมีวัดเจดีย์เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนชุมชน ด้วยพลังของ บวร เพราะความสุขที่แท้จริงของทุกชุมชน คือ การทำให้ชุมชนสงบสุข ดำรงชีวิตอย่างสงบสุข และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุก ๆ ด้าน โดยใช้หลักธรรม มาเป็นแนวทางของชุมชน

สรุป: การบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขของวัดเจดีย์ โดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ทำให้ชุมชนสงบสุขผ่าน สันติเจดีย์โมเดล SANTI-CHEDI Model เป็นแนวคิดทำให้เกิดกระบวนการในการเชื่อมโยงกันระหว่าง วัดกับพุทธบริษัท ราชการ ชุมชน และบ้าน เพื่อสร้างกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความสันติสุข อย่างที่พระพุทธศาสนากล่าวว่า นิพพาน ความสุขที่แท้จริง แปลว่า ดับ เย็น หมดจดจากกิเลส เมื่อความสุขเหล่านี้เกิดขึ้น ก็จัดว่าเป็นนิพพาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ชุมชนสันติสุข, พุทธสันติวิธี

Abstract

Background and Objectives: All communities require peaceful cohabitation with harmony, freedom, justice, and the absence of conflict. Therefore, the community management of Wat Chedi must consist of a systematic plan for community development to ensure sustainability and peace. The purposes of this study consist of analyzing the Buddhist methods of peace (Buddhist Peaceful Way) that could support management practices for creating a peaceful community and developing and presenting management approaches based on Buddhist Peaceful Ways at Wat Chedi, located in Chalong Subdistrict, Sichon District, Nakhon Si Thammarat Province.

Methodology: This research was an action research study. The key informants were selected through a purposeful sampling method, consisting of 28 individuals who were involved and experienced in related areas, including monks, community leaders, village heads, and local residents. In-depth interviews were conducted with these individuals, as well as with nine experts in Buddhist teachings, management, and community development, who participated in group discussions and peace dialogues. The data were analyzed and described qualitatively.

Main Results: The application of the Six Principles of Harmony (Sārāṇīya-Dhamma) served as the foundation for managing and creating a peaceful community through Buddhist Peaceful Ways at Wat Chedi. This approach encompassed four contexts: 1) The Temple-utilizing the principles of loving-kindness in body, speech, and mind, which fostered good communication and mutual respect in the community; 2) The Home-applying the principle of public welfare, which ensured the stability of the foundation for sharing knowledge in community development; 3) School/Government-adhering to the principle of communal discipline, establishing rules for living together

and respecting the regulations in place; and 4) The Community-employing the principle of shared viewpoints, encouraging the exchange of thoughts and experiences to find solutions for community development and creating a peaceful society based on the strength of the community's beliefs, particularly the faith in "Ai Khai" (A local spiritual figure), through promoting and supporting efforts towards the common goal. This led to the realization of a peaceful community where people followed the principles of living together harmoniously, creating jobs, studying together, having a common purpose, sharing with each other, and bringing happiness, peace, and tranquility to the community, with the temple serving as a central support point.

Involvement to Buddhadhamma: The management practices for creating a peaceful community at Wat Chedi are based on Buddhist teachings, particularly the Six Principles of Harmony, to facilitate community management. The temple serves as a central driver of the community through the power of the Triple Gem (Buddha, Dharma, Sangha). The true happiness of any community is achieved through peace, living harmoniously, and helping one another in all aspects, guided by Buddhist principles.

Conclusions: The management practices for creating a peaceful community at Wat Chedi, guided by the Six Principles of Harmony, have fostered a peaceful society through the SANTI-CHEDI Model. This model connects the temple, the Buddhist community, the government, the village, and local residents, creating activities that promote peace and community development. As the Buddha taught, Nirvana is the ultimate happiness, meaning the cessation of suffering and the purification from defilements. When this peace is realized, it can be considered as the attainment of Nirvana.

Keywords: Management, Peaceful Community, Buddhist Peace

บทนำ

ชุมชนวัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับตำนานของ ไช้ไข่เด็กวัดเจดีย์ วัดเจดีย์ (ไช้ไข่) ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 7 ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีตำนานว่าในอดีตเป็นของวัดเจดีย์ (ไช้ไข่) ว่าวัดร้างที่มีอายุยาวนานถึง 1,000 ปี และในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการบูรณะปรับปรุงวัดขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์เข้ามาประจำอยู่ภายในวัดเป็นที่ปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์และมีชาวบ้านเข้าวัดทำบุญเหมือนวัดทั่ว ๆ ไป ภายในวัดได้ประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่ที่มีอายุยาวนานพอ ๆ กันกับวัดเรียกว่า “พ่อท่านเจ้าวัด” ซึ่งในปัจจุบันภายในวัดได้มีรูปของไช้ไข่มีลักษณะเป็นรูปไม้แกะสลัก เป็นรูปร่างของเด็กผู้ชายในสมัยก่อน ผูกजूมีอายุราว 9-10 ขวบ ตั้งอยู่ภายในวัดด้วย ชาวบ้านและบุคคลทั่วไปมีความเชื่อและความศรัทธาต่อเด็กวัดตัวเล็ก ๆ ที่รู้จักกันในนามว่า ไช้ไข่เด็กวัดเจดีย์ โดยมีความเชื่อว่าไช้ไข่เป็นวิญญาณเด็กที่มีความศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่ในเจดีย์มานานแล้ว ทำหน้าที่ปกป้องรักษาวัดให้พ้นจากสิ่งเลวร้ายทั้งปวง ไช้ไข่เด็กวัดเจดีย์จึงเป็นที่เคารพของชาวบ้านและผู้คนที่ไปที่มีแรงศรัทธาต่อไช้ไข่เด็กวัดเจดีย์ แต่จะว่าไปแล้วนั้นเป็นเพราะเหตุผลที่ผู้คนเหล่านั้นบนบานศาลกล่าวแล้วได้ดังใจหวัง หรือเชื่อกันว่า ขอได้ไหว้รับ ไม่เฉพาะในเรื่องของโชคลาภการทำมาค้าขายเท่านั้น ยังรวมถึงการบนบานเรื่อง ของหายแล้วได้คืนก็ได้สมใจปรารถนา บางครั้งยังมีการแสดงอภินิหารแสดงตัวตนให้ชาวบ้านในละแวกนั้นเห็นในกริยา การวิ่งเล่นตามประสาเด็กที่อยู่ในบริเวณวัด (Ruangmark, A., 2016)

ด้วยกระแสแห่งความศรัทธา ความนิยมและความเชื่อต่อไอ้ไข่ได้กวัดเจดีย จากผู้คนจากทั่วสารทิศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้เกิดความท้าทายต่อชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนวัดเจดีย ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ในอนาคตที่มีความไม่แน่นอน ความผันผวนของเศรษฐกิจและสังคม การเจริญเติบโตภายในชุมชนอย่างกะทันหันและก้าวกระโดด พร้อมกับการรับมือกับกระแสของผู้คนที่เดินทางมายัง วัดเจดีย (ไอ้ไข่) ทั้งความเจริญของด้านเศรษฐกิจ การค้าขาย การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการพื้นที่ การแบ่งสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน ล้วนแล้วแต่จะนำไปสู่ความขัดแย้งที่ยุ่งยาก และมีโอกาสที่จะนำไปสู่ความรุนแรง สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของชุมชนวัดเจดีย คือ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง การจราจร การแข่งขันทางธุรกิจ การแทรกแซงผลประโยชน์ทางธุรกิจจากคนนอกพื้นที่ การทำลายระบบความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น ในการรับมือต่อความท้าทายดังกล่าวจึงต้องใช้หลักการพัฒนาสังคมชุมชนสันติสุข และความสมานฉันท์ของสังคมไทย มีการพัฒนาระบบความคิดและระบบสังคมมาตั้งแต่โบราณ โดยเรียกสภาวะนั้นว่า ความผาสุก ความสงบร่มเย็น ความอยู่เย็นเป็นสุข ความสมัครสมานสามัคคี ฯลฯ เป็นรากฐานสำคัญที่เอื้อให้คุณค่าเหล่านั้น ดำรงอยู่ในสังคมไทย ดังนั้น เมื่อประเทศชาติบ้านเมืองสันติสุขและสมานฉันท์ จึงสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของสังคมได้ เนื่องจากประชาชนใช้สติปัญญาและเหตุผลมากกว่าการใช้ความรุนแรงในการแก้ไข ปัญหา มีระบบการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่ดีทำให้ไม่ลุกลาม จนกลายเป็นการใช้ความรุนแรงต่อกัน การพยายามเสริมสร้างศักยภาพของสังคมในการใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาก็เป็นหัวใจสำคัญของการทำให้สังคมนั้นมีความเจริญงอกงามมีอารยะและเกิดความผาสุกแก่ประชาชน (Phra Phaisan Visalo, 2007) ดังนั้น การบริหารจัดการชุมชนของวัดเจดีย จึงจำเป็นจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอันนำไปสู่การสร้างชุมชนสันติสุข เมื่อการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ของชุมชนได้ผลอย่างยั่งยืน ประชาชนทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการบริหารจัดการทำให้ชุมชนเกิดผลลัพธ์ที่ดีและรักษาไว้ โดยมีวัดเจดียเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งการบริหารจัดการชุมชนรอบวัด หรือชุมชนที่มาขอความช่วยเหลือต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีวิธีการและแนวทางที่ถูกต้อง

สังคมไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก การดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมไทยได้รับอิทธิพลจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและยาวนาน โดยมี “ชาติ ศาสนา (พระพุทธศาสนา) และพระมหากษัตริย์” เป็นสถาบันหลักที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีเหตุผล พระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ยังเป็นแรงขับเคลื่อนให้สังคมเกิดความสงบสุขและความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการเผยแผ่หลักธรรมและสร้างคุณธรรมในสังคมไทย บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ผ่านพิธีการต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ งานบำเพ็ญกุศลศพ การบรรพชาอุปสมบท และการทำบุญวันเกิด นอกจากนี้ พระสงฆ์บางท่านยังทำหน้าที่เป็นหมอยาหรือเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้าน ตามภูมิปัญญาของชุมชน การพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไม่เพียงแต่เป็นข้อเสนอแนะ แต่เป็นแนวคิดในการส่งเสริมบทบาทนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยให้ความสำคัญกับวัดซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในสังคมไทยตั้งแต่สมัยพุทธกาล วัดมีบทบาทในการส่งเสริมสังคมให้เกิดสันติสุข โดยเฉพาะในด้านการอบรมทางศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งปัจจุบันคณะสงฆ์ไทยได้ตื่นตัวในการพัฒนาให้วัดเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือสังคมผ่านแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับจารีตและจริยธรรมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต (Kamales, N. & Knorr, H., 2019) โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ของชุมชน ซึ่งชุมชนถือเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการสร้างสันติภาพและสันติสุข เป็นเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระดับประเทศ ดังที่ Gandhi (1985) กล่าวว่า “หมู่บ้านหรือชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาและการพัฒนาสังคม” การสร้างชุมชนสันติสุขจึงเป็นสิ่งที่สังคมทุกแห่งแสวงหาต่อไปในพุทธศตวรรษที่ 26

การนำหลักการทางพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ สามารถกระตุ้นพลังของชุมชนในการแก้ไขปัญหาและรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ กรมการศาสนา ได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานด้านศาสนาโดยเน้นการสร้างรากฐานคุณธรรมในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความดีและคุณธรรมในสังคม ผ่านการบ่มเพาะจิตสำนึกและเผยแผ่ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ และการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสร้าง “สังคมคุณธรรม” (Department of Religious Affairs, Ministry of Culture, 2016) การสร้างสังคมคุณธรรมที่ดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่ต้องพึ่งพาเงื่อนไขทางสังคมและระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลในสังคม ดังนั้น การขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมต้องได้รับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยใช้เครือข่ายบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) เป็นฐานปฏิบัติการในทุกพื้นที่ของประเทศ ซึ่งต้องมีการบูรณาการหลักการศาสนธรรมและวิถีวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันของประชาชนเพื่อสร้างสังคมที่ดีงามในทุกมิติ (Department of Religious Affairs, Ministry of Culture, 2018) ผู้วิจัยเชื่อว่า การใช้หลักพุทธสันติวิธีในการสร้างชุมชนสันติสุขสามารถทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยเฉพาะในชุมชนที่มีพื้นฐานทางศาสนาและวัฒนธรรมร่วมกัน สามารถใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนไปสู่ความสงบสุขและยั่งยืน การรักษาประโยชน์ส่วนรวมและการเกื้อกูลกันด้วยวัฒนธรรมแห่งเมตตาและปัญญาจะเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสันติภาพในชุมชน การบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายตามหลักพุทธสันติวิธีจะช่วยให้ชุมชนในตำบลลอง อำเภอลือลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาไปสู่สังคมที่สงบสุขและยั่งยืนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีคุณค่าและประโยชน์อย่างยิ่ง มาสร้างเป็นการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีวัดเจดีย์ ตำบลลอง อำเภอลือลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ชุมชนเกิดสันติสุข สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการภายในชุมชนด้วยการจัดการศรัทธาของผู้คนที่มาจากทั่วประเทศ สำหรับผู้นำชุมชน องค์กร กำหนดนโยบายส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน นอกจากนี้ ยังสามารถนำองค์ความรู้ด้านการจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้หลักพุทธศาสนาในสังคมยุคใหม่ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมาชิกในชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาและเสริมสร้างบรรยากาศสงบ ไร้ข้อขัดแย้งภายในชุมชน บนบริบทที่ตึงตังเดิมอันจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุข และเพื่อพัฒนาและนำเสนอการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลลอง อำเภอลือลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการในพื้นที่ วัดเจดีย์ ตำบลลอง อำเภอลือลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในรูปแบบ อริยสงฆ์โมเดล ภายใต้กรอบการวิจัยตามบันได 9 ขั้น โดยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผ่านโปรแกรมพระไตรปิฎก E-Tipitaka เกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุข และศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน แนวคิดชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26 แกนกลางการพัฒนาชุมชนสันติสุข ปรัชญาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การสร้างความสัมพันธ์ และนโยบายการสร้างวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน จากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย

บทความ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางด้านพระพุทธศาสนา ประกอบการลงพื้นที่ปฏิบัติการภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม และการสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection: CBS) เป็นบุคคลผู้มีส่วนร่วมและมีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจติย ตำบลฉลอง อำเภอสีล จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนวัดเจติย ตำบลฉลอง อำเภอสีล จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 28 ท่าน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารจัดการ ด้านพัฒนาชุมชน เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และการสนทนา จำนวน 9 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ในประเด็นสภาพบริบท ความต้องการจำเป็น ความสำคัญ จุดเด่น ประโยชน์ และแนวทางของการบริหารจัดการชุมชนเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขของ วัดเจติย ตำบลฉลอง อำเภอสีล จังหวัดนครศรีธรรมราช ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสนทนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ใช้การบันทึกวิดีโอ บันทึกเสียง จัดบันทึกภาคสนาม และการถ่ายภาพ เพื่อบันทึกข้อมูลสำหรับการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บข้อมูลเชิงเอกสาร ใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก โดยใช้โปรแกรมพระไตรปิฎก E-Tipitaka รวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความทางด้านพระพุทธศาสนา ตามประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 28 ท่าน โดยดำเนินการสัมภาษณ์ทีละประเด็นด้วยตนเองกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การบันทึกวิดีโอ บันทึกเสียง จัดบันทึกภาคสนาม และการถ่ายภาพ เพื่อบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน เป็นการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นกรอบในการสรุปองค์ความรู้ใหม่ เป็นสันติเจติยโมเดล (SANTI-CHEDI Model) ของการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของ วัดเจติย ตำบลฉลอง อำเภอสีล จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 4) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม การลงพื้นที่ปฏิบัติการจริง ผ่านการสนทนา เป็นการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากสันติเจติยโมเดล (SANTI-CHEDI Model) และเผยแพร่โมเดล ที่ใช้หลักธรรมเป็นแนวความคิด ที่ได้ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นข้อสรุปจากการศึกษาค้นคว้าและไปทดลองใช้ปฏิบัติในพื้นที่จริง ได้นำผลที่ได้มาประเมินผล เป็นการตรวจสอบและสรุปผลของการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปฏิบัติการตามแบบอริยสังฆโมเดล (Action Research) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เกี่ยวกับหลักสารณียธรรม (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน แนวคิดชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26 แกนกลางการพัฒนาชุมชนสันติสุขปรัชญาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การสร้างความสัมพันธ์ และนโยบายการสร้างวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน จากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ แยกประเด็น หาข้อสรุป โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์พุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขของวัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

พุทธสันติวิธี หมายถึง แนวทางการสร้างสันติแบบพุทธศาสนาหรือกระบวนการที่บูรณาการการสร้างสันติภาพด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 มาเป็นกรอบในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดชุมชนสันติสุข และทำให้พื้นที่ชุมชน ประชาชนในชุมชน มีความเข้าใจในการบริหารจัดการชุมชนสันติสุขอย่างยั่งยืน ชุมชนสันติสุขกับการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี การบริหารจัดการชุมชน โดยการส่งเสริมและพัฒนาให้ชุมชนมีศักยภาพภายใน ให้มีพลังเข้มแข็งในการดำเนินการตามเป้าหมายอย่างเหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการได้ด้วยเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง มีพลัง มีความสามารถ และมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างอาชีพให้กับชุมชน ใช้สอยอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง และประชาชนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ตามบริบทของชุมชนที่มีมาดั้งเดิม แต่ปรับตัวให้เท่าทันกับโลกปัจจุบันให้เกิดความสงบสุขและสันติสุขอย่างยั่งยืน

พุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี เป็นกระบวนการที่สร้างสันติสุขด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ด้วยหลักสาราณียธรรม 6 ที่ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ขนาดเล็ก เช่น ครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ หรือแม้กระทั่งในระดับโลก ประกอบด้วย 4 บริบท ได้แก่ 1) วัด เป็นความสมดุลของความเมตตา ขบเคลื่อนชุมชนสันติสุข โดยใช้ 1.1) หลักเมตตาทายกรรม ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนร่วมชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง 1.2) หลักเมตตาจาริกรรม ตั้งเมตตาจาริกรรมในเพื่อนร่วมชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ 1.3) หลักเมตตาโมกรรม ตั้งเมตตาโมกรรมในเพื่อนร่วมชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นทั้งการสื่อสารที่ดีซึ่งกันและกันในชุมชน การแสดงออกต่อกันด้วยความรักความปรารถนาดี มีจิตปรารถนาดีต่อกัน มีความมุ่งมาดปรารถนาให้เพื่อนร่วมชุมชนอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข 2) บ้าน เป็นความมั่นคงของฐานราก นำสู่การแบ่งปันองค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในความเชื่อโดยใช้หลักสาราณียธรรมได้สิ่งของใดมาก็แบ่งปันกับเพื่อนร่วมชุมชน รวมทั้งมีการแบ่งปันทางด้านเศรษฐกิจ การสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้เสริมให้แก่กัน การเป็นอยู่ที่มีความสุข พอมีพอกินพอใช้ 3) โรงเรียน/ราชการ เป็นจิตวิญญาณและความรู้ สร้างกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน ความบ่มเพาะในความรู้เพื่อต่อยอดในการพัฒนาชุมชนสันติสุขโดยใช้หลักศีลสามัญญตา มีศีลบริสุทธิเสมอ กับกับเพื่อนร่วมชุมชนทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมทั้งการวางกฎเกณฑ์ในการอยู่ด้วยกัน และการอยู่กันด้วยการเคารพกฎเกณฑ์ที่วางไว้ และ 4) ชุมชน ซึ่งมีวัด บ้าน โรงเรียน/ราชการ ร่วมมือกันพัฒนา ซึ่งหล่อหลอมเกิดเป็นชุมชน การแบ่งปันความคิดประสบการณ์แก่กัน หาทางออกในการพัฒนาชุมชน และสร้างชุมชนสันติสุขได้ โดยบูรณาการหลักธรรมทางศาสนา โดยใช้หลักทวิญญูสามัญญตา มีทวิญญูติงามเสมอกันกับเพื่อนร่วมชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมทั้งการแบ่งปันความคิดประสบการณ์แก่กัน ช่วยกันหาทางออกในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างชุมชนที่สันติสุขบนพื้นฐานของชุมชนเข้มแข็งในฐานของความเชื่อของไอ้ไข่ในปัจจุบัน

การดำเนินการกิจการของชุมชนวัดเจดีย์ มีวัดเจดีย์เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนชุมชนให้สันติสุขได้ ดังที่ Phrakrupalad Adisak Vajirapañño et al. (2024) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางที่พึงทางใจของชุมชนเมืองภายใต้กรอบบรรพ: ศึกษากรณี ชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร พบว่า หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางที่พึงทางใจของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของบรรพในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ พัฒนา และรับผลประโยชน์ มีหลักการพัฒนา 4 ประการ ตามหลักอริยสัจ 4 คือ 1) รู้ปัญหาให้ชัด

2) จัดเหตุไม่ละเลย 3) ไม่เฉยเมยต่อเป้าหมาย 4) ฉายวิธีอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ Phrasamu Winyu Pooripanyo & Phra Rajpariyattikavi (2020) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนา บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อเสริมสร้างชุมชนสันติสุข: กรณีศึกษาในเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร พบว่า การพัฒนารูปแบบและนำเสนอรูปแบบไปพัฒนา บ้าน วัด โรงเรียน ดำเนินการโดยใช้กิจกรรมสัมพันธ์ ขับเคลื่อนด้วยโครงการต่าง ๆ สู่บ้าน วัด โรงเรียน วางหลักภาวนา 4 เป็นกรอบในการพัฒนาให้ครบทั้ง 4 ด้าน เพื่อยกระดับให้เป็นผู้มีจิตอาสา มุ่งสู่เป้าหมาย คือ การเสริมสร้างชุมชนสันติสุข

2. ผลการพัฒนาและนำเสนอการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

การนำเสนอการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช สถานที่ดำเนินการผู้วิจัยดำเนินการบริหารจัดการชุมชน ณ พื้นที่ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) ตั้งอยู่ที่ หมู่ 7 ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) เป็นวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการขับเคลื่อนในทุก ๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจ อาชีพ ความเป็นอยู่ สาธารณสงเคราะห์ ศาสนาสถานด้านความเชื่อ เป็นต้น ภายใต้ 11 หมู่บ้าน ในตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งวัดสามารถขับเคลื่อนชุมชนได้อย่างแท้จริง และเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นได้ จากการศึกษาพบการดำเนินงานการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย

2.1 การจัดตั้ง ชมรมผู้ค้าประทัด และธุรกิจท่องเที่ยววัดเจดีย์ นครศรีธรรมราช

ชมรมผู้ค้าประทัด และธุรกิจท่องเที่ยววัดเจดีย์ นครศรีธรรมราช เกิดขึ้นเมื่อปี 2563 แต่สำเร็จในปี 2565 สำนักงานของชมรม ตั้งอยู่ที่ วัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช การตั้งชมรมผู้ค้าประทัด และธุรกิจท่องเที่ยววัดเจดีย์ นครศรีธรรมราช เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำเรื่องการค้าขายประทัด การค้าขายหุ่นแก้บน รวมทั้งการจัดตั้งร้านขายให้ไม่บดบังวิสัยทัศน์การจราจร โดยจัดตั้งร้านห่างจากถนน 3 เมตร จึงได้มีการจัดตั้งชมรมขึ้น ในปัจจุบันมีสมาชิกในชมรม จำนวน 400 กว่าคน

2.2 การสร้างเตาจุดประทัดลดมลพิษ

การริเริ่มการสร้างเตาลดมลพิษ วิฤตการจุดประทัดวัดเจดีย์ เมื่อมีการจุดประทัดเยอะ จึงมีการร้องเรียนเรื่องมลพิษทางสภาพแวดล้อม มลพิษทางเสียง มลพิษทางสภาพอากาศ ทางวัดจึงปรึกษาวិชากร วิศวกรรมด้านการก่อสร้างที่เกี่ยวกับการบำบัด ปลอดภัยจากทุกภาคส่วนและนำมาประยุกต์ใช้กับระบบวิธีการของการสร้างเตาเผาสุกไฟฟ้าระบบปลอดภัยลดมลพิษ เพื่อสร้างเตาจุดประทัดลดมลพิษ แต่การสร้างเตามีค่าใช้จ่าย ทางวัดจึงต้องหาเงินเพื่อมารับรองการสร้างเตาจุดประทัดลดมลพิษในครั้งนี้ โดยการให้ร้านที่ขายประทัดที่ขึ้นตรงกับชมรมผู้ค้าประทัด และธุรกิจท่องเที่ยววัดเจดีย์ นครศรีธรรมราช จ่ายค่าจุดประทัดผ่านการซื้อตัวจุดประทัด โดยทางร้านจะต้องจ่ายให้กับทางชมรม 10 บาท ต่อ 1 แสนนัด ตั้งแต่ ปี 2564 เป็นต้นมา เก็บเฉพาะคนที่จุดจำนวน 1 หมื่นนัดขึ้นไป เมื่อต้องการจุดประทัดต้องนำตัวมาให้ที่จุดส่งประทัด หากไม่มีตัวจะต้องมีการพิจารณา และมีการอธิบาย ทางชมรมจะเรียกเก็บจากร้านค้า ทุก 15 วัน โดยทางร้านจะมีเลขประจำร้าน ซึ่งไม่สามารถใช้กับร้านอื่น ๆ ได้ หากเลขตัวไม่ตรงกับร้าน จะมีบทลงโทษกับร้านนั้น ๆ โดยจะมีการระงับใช้ตัวจุดประทัดนั้น

2.3 การบริหารจัดการและการสร้างอุทยานการเรียนรู้หุ่นแก้บน

จากกระแสไอ้ไข่แก้วัดเจดีย์ ขอได้ไหวรับ ทำให้ผู้คนทั่วทุกประเทศ หลั่งไหลเดินทางมาที่วัดเจดีย์ เพื่อขอพร บอนบาน เมื่อได้รับพรดังหวัง ก็เดินทางมาเพื่อแก้บนตามที่ได้ออพร บอนบานไว้ ของแก้บนมีหลากหลายอย่าง เช่น ประทัด น้ำแดง ไช้ไก่ ของเล่น และหุ่นแก้บนในรูปแบบต่าง ๆ หุ่นไก่ชน หุ่นทหาร หุ่นตำรวจ หุ่นซูเปอร์ฮีโร่ เป็นต้น ซึ่งหุ่นแก้บนที่ผู้คนนำมาแก้บนไม่มีการซื้อขายหมุนเวียน เพื่อเป็นการอนุเคราะห์เอื้อแก่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าขายของแก้บน เมื่อมีการขอพร บอนบานได้ ทำให้มีหุ่นแก้บนเป็นจำนวนมาก ในอดีตใช้ในการประดับวัดให้สวยงาม สบายตา จนประดับวัดเต็มพื้นที่และไม่มีพื้นที่วางหุ่นแก้บน ทางวัดเจดีย์จึงดำเนินซื้อพื้นที่ จำนวน 2 ไร่

พื้นที่ละ 40 ไร่ รวมจำนวน 80 ไร่ เพื่อใช้รองรับหุ่นแก้วบน ซึ่งจะนำไปสู่อุทยานการเรียนรู้และให้เพียงพอแก่หุ่นแก้วบน
ที่ผู้คนเดินทางมาแก้วบน

2.4 การพัฒนาวัด

ด้านกายภาพของวัดมีการพัฒนาวัดแบบก้าวกระโดด ซึ่งพัฒนาจัดสรรพื้นที่วัดอย่างเป็นระบบ
และมีความชัดเจน โดยมีการแบ่งเขตพื้นที่ภายในวัด ได้แก่ พื้นที่เขตพุทธาวาส (อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิ
พระสงฆ์ หอระฆัง) พื้นที่การศึกษา (อาคารสำหรับใช้ศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์) พื้นที่บูชาไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ พื้นที่
จุดแก้วบน พื้นที่จุดประทัด พื้นที่โซนขายของสำหรับแม่ค้าในชุมชน พื้นที่ป้ายประกาศภายในวัดและภายนอก
รวมถึงบริเวณรอบวัด พื้นที่โซนจอดรถ และมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน รวมถึงสร้างอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ที่มี
ความชัดเจน คือ มีการประดับหุ่นแก้วบนภายในวัด และระหว่างทางเข้าวัด

2.5 ผลการนำสาราณียธรรม 6 มาขับเคลื่อนสันติเจดีย์โมเดล (SANTI-CHEDI Model) มาใช้ในพื้นที่
ของวัดเจดีย์ ตำบลคลอง อำเภอลือลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

สาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่เป็นแนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มาปรับใช้ให้คน
ในชุมชน ที่อยู่ร่วมกัน ใช้ชีวิตร่วมกัน สร้างอาชีพร่วมกัน ศึกษาาร่วมกัน ทำมาหากินร่วมกัน ดำรงชีวิตร่วมกัน
มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน แนวทางการบริหารจัดการชุมชนวัดเจดีย์ โดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่เป็น
แนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สงบสุข สันติสุข มาเป็นหลักธรรมในการดำเนินการพัฒนา สันติเจดีย์
โมเดล ประกอบด้วย

แนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันหลักที่ 1 เมตตาทายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตาเมตตา
เปรียบเสมือน วัด การดำเนินการหากต้องการความสันติสุขต้องเริ่มที่ความเมตตา

แนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันหลักที่ 2 สาราณโมคิตา เปรียบเสมือน บ้าน การดำเนินการ
หากต้องการความสันติสุขต้องมีการแบ่งปันสิ่งที่ดีแก่กัน เมื่อเรามีอยู่ได้ก็ควรรู้จักแบ่งปัน

แนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันหลักที่ 3 สีสสามัญญตา เปรียบเสมือน โรงเรียน/ราชการ
การดำเนินการหากต้องการความสันติสุขต้องมีการวางกฎเกณฑ์ และรักษาปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้

แนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันหลักที่ 4 ทิฏฐิสามัญญตา เปรียบเสมือน ชุมชน การดำเนินการ
หากต้องการความสันติสุขต้องรับซึ่งความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แสร้ประสบการณ์ที่ดีต่อกัน

2.6 การสันติเสวนา

สันติเสวนา การบริหารจัดการชุมชนเพื่อสร้างสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลคลอง
อำเภอลือลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผู้เข้าร่วมการสันติเสวนา คือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภายในวัด ประชาชน
ในชุมชนวัดเจดีย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สันติเสวนา เป็นการวิเคราะห์ สันติเจดีย์โมเดล ใช้หลักธรรม
เป็นหลักแนวความคิด เกิดกระบวนการในการเชื่อมโยงกันระหว่าง วัดกับพุทธบริษัท วัดกับราชการ วัดกับชุมชน
วัดกับบ้าน เพื่อสร้างกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และการสานเสวนาพูดคุยกันในชุมชนกับผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนา ปรับปรุง หากดีธรรม หากดีต่าง ๆ มาร่วมใช้กันในการพัฒนา เพื่อไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ความหลากหลายของบุคคล ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความหลากหลายของอาชีพ ความหลากหลาย
ของเพศ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ทุกช่วงวัยมีความเกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้ที่กำลังศึกษา
ผู้ที่กำลังทำมาหากิน เลี้ยงชีวิตเพื่อความอยู่รอด ซึ่งจำเป็นต้องไปสู่กระบวนการพัฒนาทุกอย่าง จากการที่ไม่เคย
ได้รับวัฒนธรรมอื่น หรือว่าวัฒนธรรมอื่นไม่เคยเข้ามาสู่ในชุมชน ต่อไปจะต้องปรับกลยุทธ์ กลวิธี วิธีการปฏิบัติ
เพื่อที่จะรองรับวัฒนธรรมอันหลากหลายเดินทางมาสู่ชุมชนวัดเจดีย์ โดยมีพื้นฐานเดิม คือ ไอ้ไข่ เด็กวัดเจดีย์ เป็น
ความเชื่อฐานหลักของชุมชน เป็นการเชื่อมโยงความเชื่อกับวัดในพื้นที่ โรงเรียนในพื้นที่ คนในพื้นที่ เข้าด้วยกัน

การบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลคลอง อำเภอลือลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช สอดรับกับหลักธรรมของสาราณียธรรม 6 ทางพระพุทธศาสนา สามารถนำมาเป็น

แบบอย่าง ในการอยู่ร่วมกันในสังคม และการสร้างชุมชนสันติสุขให้เกิดความยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของหลักความเชื่อ (ไอ้ไข่) เด็กวัดเจดีย์ เป็นชุมชนที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อ ส่งต่อสิ่งที่ดีให้แก่กัน ด้วยพลังของ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ หล่อหลอมก่อให้เกิดเป็นชุมชนสันติสุข โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ในการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชนให้ยั่งยืน ดังที่ Wattanapradith (2018) ได้ศึกษาชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26: ถอดบทเรียนชุมชนสันติสุขในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง พบว่า ความหมายของชุมชนสันติสุขสะท้อนอยู่ในกรอบของมิติ 5 ด้าน ได้แก่ มิติทางกาย เป็นการสะท้อนถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ การมีเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้บนวิถีความพอเพียงเป็นต้นมิติทางสังคม เป็นการสะท้อนถึงพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น กล่าวคือ การมีความรักความสามัคคีและความปรองดองในชุมชน มิติด้านจิตใจ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาตนจิตของคนในชุมชนโดยอาศัยความเชื่อ ความศรัทธา ตามหลักศาสนาหรือวิถีศรัทธาแห่งท้องถิ่นสำหรับชุมชนสันติสุขมิติทางด้านจิตใจที่สะท้อนให้เห็นคือ การมีธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน มิติด้านปัญญา เป็นการสะท้อนถึงปัญญาของชุมชนในการแก้ปัญหาด้วยปัญญา การรู้เท่าทันโลกและการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงโดยยังคงรักษาวิถีชุมชนไว้ได้ มิติด้านผู้นำ เป็นด้านที่ส่งผลสะท้อนถึงทิศทางชุมชนในการที่ผู้นำทั้งด้านผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชน หรือผู้นำทางจิตวิญญาณ สามารถนำพาชุมชนก้าวผ่านความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขให้กับชุมชนคุณธรรม วิสัยทัศน์ ทศนคติของผู้นำเป็นตัวบ่งชี้สำคัญกล่าวว่าทุกศาสนายู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ด้วยผู้นำศาสนามีการไปมาหาสู่กัน เวลามีปัญหาผู้นำศาสนาก็มาพูดคุยกัน เสวนา มีการจัดงาน ผู้นำศาสนามีการเสวนาร่วมกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีวัดเจดีย์ ตำบลคลอง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช โมเดลนี้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัยได้จากการกระบวนการทำวิจัย เป็น สันติเจดีย์โมเดล (SANTI-CHEDI Model) ซึ่งสามารถอธิบายโดยละเอียดได้ ดังนี้

กรอบวงกลมชั้นที่ 1 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

S คือ Sustainable หมายถึง ความยั่งยืน อธิบายได้ว่า ความยั่งยืนในบริบทของการจัดการชุมชนสันติสุข มีเป้าหมายในการสร้างความอยู่รอดและความเป็นอยู่ที่ดีในระยะยาวให้กับทั้งชุมชน โดยชุมชนวัดเจดีย์เน้นย้ำถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตร่วมกันและส่งเสริมวิถีชีวิตที่สมดุล เพื่อตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเองและผู้อื่นในชุมชน ด้วยการนำแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนมาใช้ เพื่อชุมชนสันติสุขมีความเจริญรุ่งเรืองสำหรับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะ ไม่เหลื่อมล้ำ เสมอเท่าเทียมในชุมชน และผู้มาสู่ชุมชนนี้

A คือ Active หมายถึง ความกระตือรือร้น อธิบายได้ว่า การมีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ในการพัฒนาเพื่อสร้างชุมชนสันติสุข โดยเกี่ยวข้องกับการแสวงหาโอกาสอย่างจริงจังในการดำเนินการตามหลักพระพุทธศาสนาของวัดเจดีย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ผลักดันให้ชุมชนดำเนินการเชิงรุกในทุก ๆ งาน เช่น การจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ความกระตือรือร้นสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสันติสุขให้ดีขึ้น

N คือ Nibbana หมายถึง ความสุขที่แท้จริง อธิบายได้ว่า ความสุขที่แท้จริง (นิพพาน) ในบริบทของชุมชนที่สงบสุข คือ การประยุกต์ใช้สันติวิธีแบบพุทธ เช่น วิถีปฏิบัติที่วัดเจดีย์ ในการจัดการและแก้ไขข้อขัดแย้งเมื่อปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นความดับกิเลสและทุกข์โดยสมบูรณ์ ชุมชนที่สงบสุขอย่างแท้จริงเกิดขึ้นเมื่อความขัดแย้งยุติลงด้วยความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ด้วยการนำหลักการเหล่านี้มาใช้ ชุมชนที่สงบสุขจึงเกิดขึ้นได้

T คือ Temple หมายถึง วัดเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนให้สันติสุข อธิบายได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางเป็นแนวคิดที่เน้นให้วัดเป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมสันติภาพ วัดเจดีย์ทำหน้าที่ เป็นศูนย์กลางสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยฟื้นฟูจิตใจและต่อสู้กับความเหนื่อยล้าทางจิตใจ สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิด ด้วยการยึดเอาวัดเป็นศูนย์กลาง ชุมชนสามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกันเพื่อการเติบโตทั้งในงานส่วนตนเองและผู้อื่น

I คือ Involvement หมายถึง การมีส่วนร่วม อธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาชุมชน พุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ส่งเสริมแนวทางการบริหารจัดการเพื่อสร้างชุมชนอย่างสันติและส่งเสริมความสามัคคี โดยการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน แนวทางนี้สร้างประโยชน์ต่อทุกคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

C คือ Civil หมายถึง ประชาสังคม อธิบายได้ว่า ทุกคนภายในชุมชนทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความสามัคคี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมต่าง ๆ ภาคประชาสังคมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการไม่แบ่งแยก และแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยการทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความเป็นอยู่โดยรวมและการพัฒนาของชุมชน

H คือ Holy หมายถึง ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อธิบายได้ว่า ไฉไลถูกประดิษฐ์สร้างให้เป็นพื้นที่ทางศาสนาที่เนื่องด้วยการเป็นอารักษ์ผู้ปกป้องรักษาวัด และพระพุทธรูปอันเป็นศูนย์กลางทางความเชื่อของชุมชน เป็นตัวแทนของชาวบ้านในการรักษาพระพุทธศาสนา และคงไว้ซึ่งศรัทธา ที่ทำให้ชุมชนวัดเจดีย์เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หลาย ๆ ด้าน

E คือ Educate หมายถึง การให้ความรู้ผ่านการศึกษา ผ่านประสบการณ์ อธิบายได้ว่า การให้ความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับคนในชุมชน ด้วยการมอบการศึกษาจัดเตรียมเครื่องมือที่จำเป็นให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างโอกาสนำไปสู่การสร้างอาชีพ และช่วยในการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน การเข้าถึงการศึกษาทำให้ทุกคนสามารถรับทักษะที่จำเป็นในการสร้างรายได้และปรับปรุงคุณภาพชีวิต ทำได้ดีที่สุดแล้ว การศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมชุมชนที่มีความสุขและมีความเจริญรุ่งเรือง

D คือ Development หมายถึง การพัฒนา อธิบายได้ว่า การพัฒนา เป็นกระบวนการสร้างความเจริญรุ่งเรืองและเสริมสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนของชุมชน ซึ่งสามารถทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การยกระดับการศึกษาและการดูแลสุขภาพ การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการส่งเสริมการทำงานร่วมกันทางสังคม การพัฒนาทำให้ทุกคนมีชีวิตที่สงบสุข เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและเสริมศักยภาพของทุกคนในชุมชน

I คือ Integrated หมายถึง การบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อธิบายได้ว่า การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนที่สันติสุข ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจ ความเมตตา และการไม่ใช้ความรุนแรง เป็นหลักการชี้้นำในการตัดสินใจและการแก้ไขข้อขัดแย้ง นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้สึกเชื่อมโยงและการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างทุกคนในชุมชน โดยเน้นความเป็นอยู่ที่ดีของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ด้วยการบูรณาการหลักธรรม ชุมชนสามารถต่อสู้เพื่อความสามัคคี ความเคารพ และความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตทั้งหมด การวิจัยครั้งนี้บูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารจัดการชุมชนสันติสุข

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงโมเดลองค์ความรู้ใหม่ คือ สันติเจดีย์โมเดล (SANTI-CHEDI Model) ให้เห็นได้ดัง Figure 1

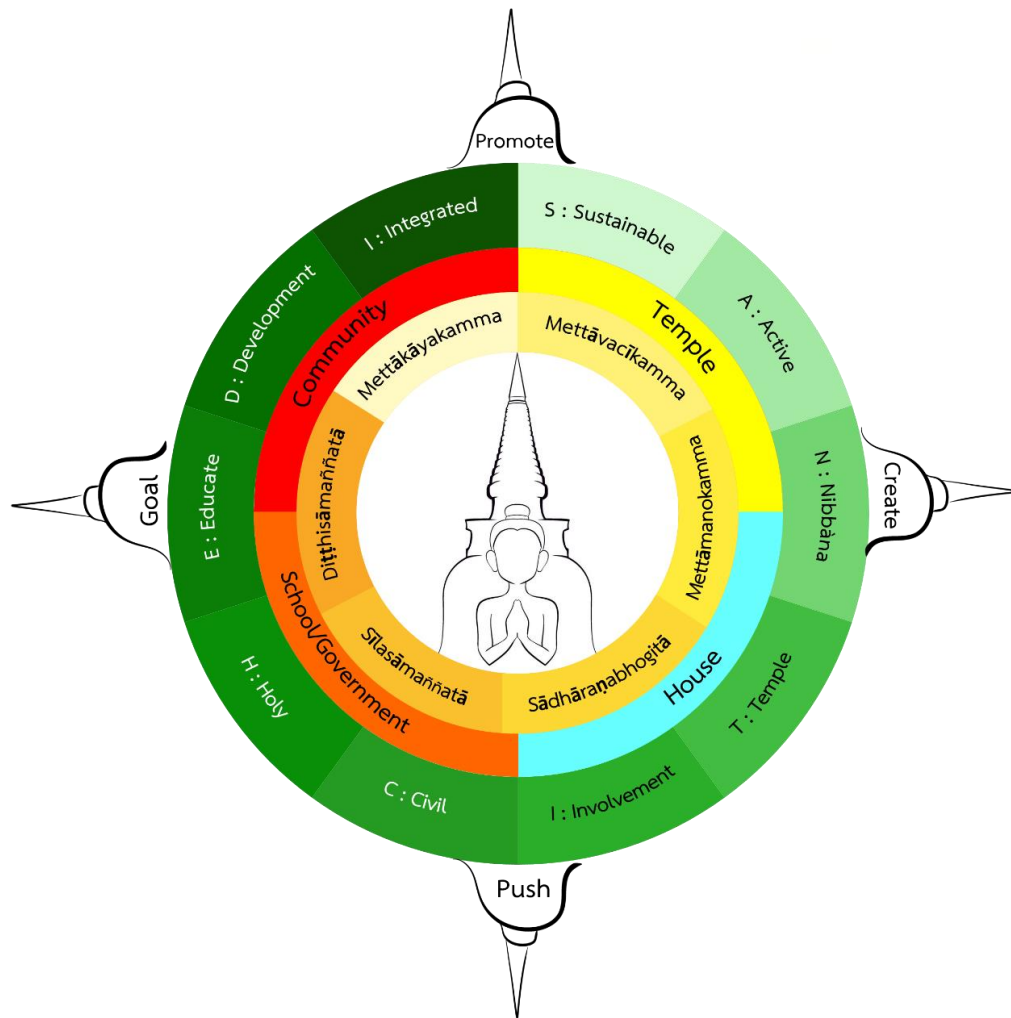

Figure 1 SANTI-CHEDI Model

จาก Figure 1 สันติเจดีย์โมเดล (SANTI-CHEDI Model) แสดงให้เห็นว่า โมเดลนี้เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของกิจกรรมที่ขับเคลื่อนโดยมีวัดเจดีย์ (ไอโซ) เป็นศูนย์กลางหลักในการบริหารจัดการชุมชนสันติสุขโดยพุทธสันติวิธีของวัดเจดีย์ ตำบลคลอง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสร้างสรรค์ ส่งเสริม ผลักดัน สู่เป้าหมายหมุนงล้อธรรมเพื่อสร้างชุมชนให้สันติสุข ต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า หลักพุทธสันติวิธีมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสงบสุขและความสามัคคีในชุมชน โดยการนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและการจัดการภายในชุมชน ซึ่งช่วยให้ประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดีในชุมชน นอกจากนี้ ยังศึกษาพบว่า การบริหารจัดการชุมชนที่มีวัดเป็นศูนย์กลางหรือมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสงบสุขในชุมชน โดยการขับเคลื่อนชุมชนผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน/ราชการ (บวร) มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนสามารถรักษาสันติสุขได้อย่างยั่งยืน จึงสรุปได้ว่า การใช้พุทธสันติวิธีในการบริหารจัดการชุมชนสามารถสร้างชุมชนที่มีความสงบสุขและสามัคคีได้อย่างยั่งยืน โดยมีการนำหลักธรรม

ทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการจัดการชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน/ราชการ ทำให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง ซึ่งนำไปสู่ความสงบสุขและสันติสุขในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้อเสนอแนะของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1.1) ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะในการดูแลด้านการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาและชุมชน เช่น การสนับสนุน วัด โรงเรียน และโรงพยาบาล เพื่อสร้างการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้นในชุมชน 1.2) ควรปรับปรุงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้มีความกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาและสร้างชุมชนสันติสุข 1.3) ควรนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการจัดการชุมชน เช่น การสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการสื่อสารระหว่างชุมชนและการจัดการทรัพยากร เพื่อให้เกิดความสะดวกและประสิทธิภาพมากขึ้น และ 1.4) ควรมีการฝึกอบรมและให้ความรู้เพิ่มเติมแก่คนในชุมชนเกี่ยวกับการนำหลักพุทธสันติวิธีมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและในการบริหารจัดการชุมชน และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการชุมชนสันติสุข โดยเน้นที่การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมถึงความท้าทายต่าง ๆ

References

- Department of Religious Affairs, Ministry of Culture. (2016). Model Development: Driving the Community of Virtue with the Power of "BORWOR". Bangkok, Thailand: Religious Affairs Publishing House.
- Department of Religious Affairs, Ministry of Culture. (2018). Operating the Community of Virtue Driven by the Power of BORWOR. Bangkok, Thailand: Aksornjai Publishing House.
- Gandhi, M. (1985). The Answer to the Village, Rossana Kositrakul. (2nd ed.). Bangkok, Thailand: Komolkeemthong Foundation.
- Kamales, N. & Knorr, H. (2019). Leaders with Managing Cultural Diversity and Communication. Asia Pacific Journal of Religions and Cultures, 3(1), 63-72.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitaka. Bangkok, Thailand: MCU Press.
- Phra Phaisan Visalo. (2007). Making Peace with Our Hands: A Nonviolent Action Manual for Practitioners. Nakhon Pathom, Thailand: Center for Peace and Conflict Studies, Mahidol University.
- Phrakrupalad Adisak Vajirapañño, Phrakrupalad Pannavoravat & Satiman, U. (2024). A Model of Temple Development as a Spiritual Center of Urban Communities under the Noble Triumvirate of Home, Temple and School (Borworn) Framework: A Case Study of Wat Sarod Community, Bangkok. The Journal of Research and Academics, 7(4), 49-64.
- Phrasamu Winyu Pooripanyo & Phra Rajpariyattikavi. (2020). A Model for the Development of Village, Monastery and School for Promoting Peaceful Community: A Case Study of Village, Monastery and School in Bang Kho Laem District, Bangkok. Journal of MCU Peace Studies, 8(3), 941-952.
- Ruangmark, A. (2016). Sacred Temple Boy: Aikai Wat Jedi. Walailak Abode of Culture Journal, 16(1), 29-54.

Wattanapradith, K. (2018). Peace Community in the 26Th Buddhist Century: Knowledge Learned from Peace Community in Conflict Areas. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(Special issue 1), 13-24.

กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
THE PROCESS OF ORGANIZING BUDDHIST-BASED PUBLIC MIND
PROMOTION ACTIVITIES FOR STUDENTS
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

รวีวรรณ วงศ์เดชาจันทร์*, สุวัฒน์ รักขันโท, สมชัย ศรีนोक, ณพนธ์ ทองยวง, พระสุรัชย์ หงษ์ตระกูล
Raveewan Wongdechanchun*, Suwatsan Ragkhanto, Somchai Srinok,
Napon Thongyoung, Phra Surachai Hongtrakool
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand
*Corresponding author E-mail: noonoi.mcu@gmail.com

Received 19 July 2024; Revised 29 September 2024; Accepted 8 November 2024

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเพื่อนำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย: โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 375 คน ได้มาจากการเปรียบเทียบสำเร็จของรูป keresztและมอร์แกน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน การสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการ จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย: พบว่า 1) จิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต แบ่งออกเป็น 2 ข้อ 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1.1) การส่งเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวม (\bar{X} = 4.05) ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน (\bar{X} = 4.04) และด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม (\bar{X} = 3.97) ตามลำดับ และ 1.2) จิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปิยวาจา (\bar{X} = 4.17) ด้านสมานัตตตา (\bar{X} = 4.14) ด้านทาน (\bar{X} = 4.01) และด้านอตถจริยา (\bar{X} = 3.96) ตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้านหลักการส่งเสริมจิตสาธารณะ 2.2) ด้านวิธีการส่งเสริมจิตสาธารณะ 2.3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ 2.4) ด้านการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ และ 2.5) หลักสังคหวัตถุ 4 บูรณาการกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ และ 3) ผลการนำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตตามขั้นตอนของ PDCA “Deming Cycle” (Plan-Do-Check-Act) แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มีความเหมาะสมมาก

จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีความเห็นว่าค่อนข้างเหมาะสม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และมีความเห็นว่าเหมาะสมบางส่วน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญยืนยันความเหมาะสม เป็นประโยชน์และสามารถนำไปเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อย่างเหมาะสม

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: บทความวิจัยนี้มีหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ คือหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน เป็นหลักการครองใจคน เป็นหลักสังคมสงเคราะห์ ทำให้คนอยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา

สรุป: ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีกระบวนการในการจัดกิจกรรม ได้แก่ หลักการ วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล และการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นแบบแผนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนิสิตเพื่อนำไปพัฒนาตน สังคม และมหาวิทยาลัยให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการจัดกิจกรรม, การส่งเสริม, จิตสาธารณะเชิงพุทธ, นิสิต มจร

Abstract

Background and Objectives: The objectives of this research are to study the Buddhist public mindset among students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, to analyze the process of organizing activities that promote the Buddhist public mind for students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and to present the process of organizing activities that promote the Buddhist public mind for students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Methodology: The research employed a mixed-methods approach for the quantitative study. The sample consisted of 375 students from Mahachulalongkornrajavidyalaya University, determined using Krejcie and Morgan's table. The statistics used included percentage, means, and standard deviation. For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 20 experts, focus group discussions were held with 10 participants, and 15 specialists evaluated the process.

Main Results: The results were found that: 1) The Buddhist-oriented public spirit of the students was divided into two categories and seven aspects, with an overall high level as follows: 1.1) Public spirit promotion had three aspects, ranked from highest to lowest; taking responsibility for maintaining public property (\bar{X} = 4.05), respecting the right to use public property collectively (\bar{X} = 4.04), and avoiding actions that may cause damage to public property (\bar{X} = 3.97); and 1.2) The public spirit based on the Four Sangahavatthu principles had four aspects, ranked from highest to lowest: kind speech (\bar{X} = 4.17), equality (\bar{X} = 4.14), giving (\bar{X} = 4.01), and helpfulness (\bar{X} = 3.96); 2) The analysis of the process for organizing Buddhist-oriented public spirit promotion activities among students was divided into five aspects: 2.1) Principles of public spirit promotion; 2.2) Methods of public spirit promotion; 2.3) Public spirit promotion activities; 2.4) Evaluation of public spirit promotion activities; and 2.5) The integration of the Four Sangahavatthu principles with public spirit promotion; and 3) The presentation of the process for organizing Buddhist-oriented public spirit promotion activities according to the PDCA "Deming Cycle" (Plan-Do-Check-

Act) to 15 experts showed that 12 experts (80.00%) believed the process was highly appropriate, 2 experts (13.33%) found it fairly appropriate, and 1 expert (6.67%) believed it was partially appropriate. Overall, the experts confirmed that the process was appropriate, beneficial, and could be effectively implemented as a model for organizing Buddhist-oriented public spirit promotion activities for students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Involvement to Buddhadhamma: This research article has applied Dhamma principles specifically, focusing on the Sangahavattu IV principles. These principles are based on Dhamma, which serves as a foundation for mutual support and acts as a unifying tool. They embody the principle of winning people's hearts and promoting social welfare, fostering an environment where individuals live together with love and goodwill. The concepts include Dana (Generosity), Piyavaca (Pleasant Speech), Atthacariya (Beneficial Conduct), and Samanattata (Equality).

Conclusions: In organizing to promote a Buddhist public mind among students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, a structured process should be implemented. This process should include principles, methods, activities, and evaluations. Additionally, applying the four principles of social welfare can serve as a model or guideline for organizing activities that enhance the public mind. This approach will enable students to develop themselves, contribute to their society, and support the continued prosperity of the University.

Keywords: Activity Organizing Process, Promotion, Buddhist Public Mind, MCU Students

บทนำ

ในสภาพสังคมปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว ปัญหาการโกงกินหรือคอร์รัปชัน ปัญหาด้านมลพิษ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาความเห็นแก่ตัว ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดแคลนจิตสาธารณะ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความมักง่ายของคนในสังคม การขาดความรับผิดชอบ การนึกถึงแต่ตนเอง ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น ขาดจิตสำนึก รวมไปถึงสภาพการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทางสังคม ล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าของสังคมโดยรวม จากปัญหาดังกล่าว เราจึงควรปลูกฝังในเรื่องของจิตสาธารณะให้กับนิสิต ปลูกฝังให้นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (Saeng-Arun, 2008) สนับสนุนให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม สร้างบรรยากาศในสังคมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของนิสิต ส่งเสริมให้มีการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น (Department of Education Bangkok Metropolitan Administration, 2012)

จิตสาธารณะ คือ พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Warunpitikul, 1999) มีความเต็มใจที่จะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (Maneechoti, 1987) ซึ่งผู้ที่มีจิตสาธารณะจะมีลักษณะ คือ มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ไข้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นและสังคม มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมรับรู้และตระหนักถึงปัญหา รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน (Phrakru Niwetsilakorn et al., 2020) โดยจิตสาธารณะเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้มองเห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความสงบสุข เจริญรุ่งเรือง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังให้เกิดสังคมที่มี

ประชาธิปไตย (Ajpru, 2001) ตัวอย่างเช่น การทำงานจิตอาสา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน การบริจาคสิ่งของเพื่อการกุศล การรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อม การเคารพกฎหมายและระเบียบของสังคม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีปรัชญาในการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2015) โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาจิตใจของนิสิตและการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสังคม ในการจัดการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการผลิตนิสิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ นิสิตสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม หรือปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เกิดจิตสาธารณะอย่างยั่งยืน โดยทางมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นส่วนงาน คณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ หรือหน่วยวิทยบริการ ที่ได้มีการจัดการศึกษาและฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ นิสิตได้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม แต่ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมา ยังมีกระบวนการที่ไม่สอดคล้อง ต่อเนื่อง หรือเป็นรูปธรรมมากนัก

จากสภาพปัญหาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เพื่อเป็นแบบแผนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนิสิตเพื่อนำไปพัฒนานิสิต สังคม และมหาวิทยาลัยให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเพื่อนำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. **รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสนทนากลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ

2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2565 ทุกส่วนจัดการศึกษา ทุกสาขาวิชา ทุกชั้นปี จำนวน 14,253 รูป/คน (Office of Registrar and Evaluation, MCU, 2023) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ได้มาจากการตารางเปรียบเทียบสำเร็จของรูปเครซี่และมอร์แกน (Sinlacharu, 2020) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 20 รูป/คน ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ จำนวน 15 รูป/คน ซึ่งในการสนทนากลุ่มและการประเมินกระบวนการฯ ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรม ด้านจิตสาธารณะ และด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.889 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับชั้นปี และสังกัดคณะ ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธทั้ง 7 ด้าน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล และหลักสังคหวัตถุ 4 ของกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร การสนทนากลุ่มเป็นแบบคู่มือการสนทนากลุ่ม มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ เป็นคู่มือรับรองกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดัชนีนิพนธ์ทั้งแบบสอบถามที่จัดทำเป็น Google Forms แบบสัมภาษณ์ และคู่มือรับรองกระบวนการฯ จากภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มจร จัดส่งผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (Less Paper) ของมหาวิทยาลัยผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ผ่านแอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก (Facebook) และทางไปรษณีย์ โดยขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับแบบสอบถามภายใน 4 สัปดาห์ ส่วนแบบสัมภาษณ์และคู่มือรับรองกระบวนการฯ ขึ้นอยู่กับผู้ทรงวุฒิเป็นผู้ในวัน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธทั้ง 7 ด้าน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งแบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้านหลักการ วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล และหลักสังคหวัตถุ 4 ของกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร และนำมาสรุปผลแบบบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถแสดงเป็น Table 1 ดังนี้

Table 1 Average and standard deviation of Buddhist public mind for students, divided into two categories and seven aspects

(n = 375)

The Buddhist public mind of MCU students	\bar{x}	S.D.	Level
1. Promotion of public mind			
1.1 Treating the maintenance of public property as a duty	4.05	0.43	Good
1.2 Respecting the right to use public property collectively	4.04	0.44	Good
1.3 Avoiding the use or causing damage to public property	3.97	0.65	Good
2. Public mind according to the four Sangahavatthu IV principles			
2.1 Pleasant speech (Piyavaca)	4.17	0.80	Good
2.2 Equality (Samanattata)	4.13	0.79	Good
2.3 Generosity (Dana)	4.01	0.87	Good
2.4 Beneficial conduct (Atthacariya)	3.96	0.86	Good
Total	4.05	0.67	Good

จาก Table 1 แสดงให้เห็นว่า จิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต แบ่งออกเป็น 2 ข้อ 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) การส่งเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการถือเป็น

หน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.43) ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.44) และด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ และ 2) จิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปิยวาจา ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.80) ด้านสมานัตตตา ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.79) ด้านทาน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.87) และด้านอิตถจริยา ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

การส่งเสริมจิตสาธารณะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมของนิสิตในทางที่ดี ส่งเสริมให้นิสิตเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำหลักธรรมเหล่านี้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้ง ยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม นิสิตได้เรียนรู้การเสียสละ การแบ่งปัน และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นและสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างจิตสาธารณะ โดยจากการสอบถามสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่า นิสิตมีความมุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ปรับไปใช้ในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม หรือการให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่เพื่อนนิสิตด้วยกัน ซึ่งผลของการกระทำเหล่านี้ไม่เพียงส่งผลดีต่อตัวนิสิตเอง แต่ยังส่งผลดีต่อมหาวิทยาลัย สังคมและชุมชนรอบข้าง

จากผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า การส่งเสริมจิตสาธารณะยังช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความร่วมมือระหว่างนิสิต ทั้งในระดับกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ การทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Chatuporn Sutanon (2009) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการดูแลรักษาศาสนสมบัติ โรงเรียนศรีปริยัติคุณศึกษา อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ภิคุสามเณรหลังจากที่ได้เรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีค้นพบพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ (Modeling Technique) มีจิตสาธารณะโดยรวมเพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านการดูแลรักษาศาสนสมบัติ และด้านการใช้ศาสนสมบัติแบบพอเพียงเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านหลักการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพันธกิจในการส่งเสริมให้นิสิตเป็นผู้มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละ มีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่น และร่วมพัฒนาสังคม โดยยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณธรรมไปประกอบอาชีพ และสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนจิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อส่วนรวม ปราบปรามดี เสียสละ และร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น หลักการส่งเสริมจิตสาธารณะจึงเป็นความรับผิดชอบของทุกคน ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต และยังรวมไปถึงความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป โดยร่วมมือร่วมใจกันปลูกฝังจิตสำนึก พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สร้างโอกาสในการมีส่วนร่วม สนับสนุนโครงการพัฒนาสังคม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ซึ่งจะนำไปสู่สังคมที่มีความสุข

2.2 ด้านวิธีการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนิสิต โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม มีการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและศักยภาพของนิสิต ส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมของคณะมหาวิทยาลัย ชุมชน หรือองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมให้นิสิตมีบทบาทในการเป็นผู้นำจัดกิจกรรม ประสานงาน ระดมทุนและบริหารจัดการ มีการสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงระหว่างกัน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือ แลกเปลี่ยน และขยายโอกาสในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ ควรสนับสนุนทุนการศึกษา รางวัล หรือเกียรติบัตรให้กับนิสิตที่มี

ความเสียสละ ท่วมเทในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ รวมถึงให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร อุปกรณ์ สถานที่ และงบประมาณ ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม แต่ทั้งนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะ รวมถึงผลงานกิจกรรมของนิสิต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้นิสิตมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร เช่น โครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมบวชเณรภาคฤดูร้อน การปฏิบัติศาสนกิจและบริการสังคมของนิสิต รวมถึงกิจกรรมออกค่ายอาสาต่าง ๆ ที่ทางหลักสูตร คณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และหน่วยวิทยบริการ จัดขึ้น

2.4 ด้านการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 การประเมินผลก่อนการจัดกิจกรรม โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วัดผลได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำไปออกแบบ กิจกรรม และกำหนดแผนการจัดกิจกรรม ระยะเวลา งบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร ฯลฯ ประเภทที่ 2 การประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม คือ การประเมินผลลัพธ์ ว่ากิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการว่า กิจกรรมดำเนินไปอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง การประเมินประสิทธิภาพ เพื่อดูว่ากิจกรรมคุ้มค่ากับ ทรัพยากรที่ใช้ไปหรือไม่ และการประเมินความพึงพอใจ ว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมหรือไม่ ทั้งนี้ เครื่องมือและวิธีการประเมินผลขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และบริบทของกิจกรรม เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์เอกสาร และการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

2.5 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 บูรณาการกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ ได้แก่ จิตสาธารณะด้วยทาน (การให้) จิตสาธารณะด้วยปิยวาจา (วาจาอ่อนหวาน) จิตสาธารณะด้วยอิตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และจิตสาธารณะด้วยสมานัตตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า กระบวนการดังกล่าวมีการออกแบบ วางแผน ดำเนินการ ตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ทำให้ทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และการดำเนินการที่นำไปสู่ความสำเร็จ มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการมีส่วนร่วมของนิสิตในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง นิสิต อาจารย์ และชุมชน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกัน นิสิตได้เรียนรู้ทักษะ การทำงานเป็นทีม รู้จักแก้ไขปัญหา และมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน มีผลที่เป็นบวกต่อการพัฒนา จิตใจและพฤติกรรมของนิสิตในหลาย ๆ ด้าน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriplang (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม” ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ที่ผู้วิจัยออกแบบโดยใช้วิธีสอน แบบการคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ดี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเชื่อมโยง (Connection) ขั้นการ ชักถามการเรียนรู้ (Questioning) ขั้นสะท้อนตนเอง (Self-Reflecting) และขั้นชักถามเกี่ยวกับความจริงหรือ ความสามารถในการเชื่อถือได้ (Questioning the Truth or Believability) 2) ผลการใช้กิจกรรมพัฒนา จิตสาธารณะ พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียน โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

3. นำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน ยืนยันความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการ สอดคล้องกับการนำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน

พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวมีความเหมาะสมมาก จำนวน 12 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีความเห็นว่าคุณค่าเหมาะสม จำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และมีความเห็นว่าเหมาะสมบางส่วน จำนวน 1 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความเหมาะสมเป็นประโยชน์และสามารถนำไปเป็นแบบแผนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนิสิต มจร ได้อย่างเหมาะสม

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การนำเสนอกระบวนการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิต โดยกระบวนการดังกล่าวมีการออกแบบ วางแผน ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร สำเร็จลุล่วง บรรลุตามวัตถุประสงค์ การนำเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongyim (2007) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตำบลหนองประจักษ์ อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์” พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านค้นหาสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการดำเนินงาน เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และสถานภาพการสมรส ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกัน คือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่ในหมู่บ้าน ตำแหน่งและการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการ ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่มีความสัมพันธ์กันเช่นเดียวกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถแสดงเป็นรูปโมเดล ได้ดังนี้

Figure 1 The synthesized knowledge from the research

จาก Figure 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ประกอบด้วย 1) ด้านหลักการส่งเสริม

จิตสาธารณะ (P-Principle) 2) ด้านวิธีการส่งเสริมจิตสาธารณะ (M-Methods) 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ (A-Activities) 4) ด้านการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ (E-Evaluation) และ 5) ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 บุรณการกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ (S-Sangahavattu IV) ได้แก่ จิตสาธารณะด้วยทาน (การให้) จิตสาธารณะด้วยปิยวาจา (วาจาอ่อนหวาน) จิตสาธารณะด้วยอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และจิตสาธารณะด้วยสมานัตตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจของนิสิตให้รู้จักการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสังคม นอกจากนี้ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิตของนิสิต ด้านการมีจิตสาธารณะ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น สภาพแวดล้อมและสังคมได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนิสิต ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นิสิตมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมหาวิทยาลัย สังคมและประเทศชาติ

References

- Ajpru, H. (2001). The Relationship Between Personal Factors, Leadership, Lifestyle, and Self-Learning Ability with Public Consciousness of Nursing Students in Bangkok. [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. Bangkok, Thailand.
- Department of Education Bangkok Metropolitan Administration. (2012). White School Project (Anti-Corruption): Growing Up without Corruption Curriculum, Mathayom 3. Bangkok, Thailand: Department of Education Bangkok Metropolitan Administration.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2015). History and Development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1st ed.). Bangkok, Thailand: 21 Century Company Limited.
- Maneechoti, B. (1987). A Study of the Format of Questions to Measure Self-Sacrifice Personality Traits: Text Type and Situation Type that Affect the Quality of the Test. [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University. Bangkok, Thailand.
- Office of Registrar and Evaluation, MCU. (2023). Statistics of Students of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Academic Year 2022. Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand: Office of Registration and Evaluation, MCU.
- Phrakru Niwetsilakorn, Theunchang, W. & Tossakrai, T. (2020). Guidelines for Strengthening Public Consciousness for Secondary School Students in Nakhon Sawan Province. Graduate Studies Review Nakhon Sawan Sangha College, 8(2), 55-66.
- Phramaha Chatuporn Sutanon. (2009). Development of Public Consciousness of Students Regarding the Preservation of Religious Properties at Sripariyakhunsuksa School, Prathai District, Nakhon Ratchasima Province. [Unpublished master's independent study]. Mahasarakham University. Maha Sarakham, Thailand.

- Saeng-Arun, K. (2008). Guidelines for the Development of Thai Youth Public Consciousness: A Case Study of Groups and Networks of Youth for Public Consciousness. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/56612>.
- Sinlacharu, T. (2020). Research and Statistical Analysis with SPSS and AMOS. (18th ed.). Nonthaburi, Thailand: S. R. Printing Massproducts Company Limited.
- Sriplang, P. (2016). Development of Activities to Promote Public Consciousness for Education Students. [Doctoral dissertation, Burapha University]. DSpace Repository. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/11539>.
- Thongyim, S. (2007). Participation in Community Development of the Village Committee Nong Pradu Subdistrict, Lao Khwan District, Kanchanaburi Province. [Unpublished master's thesis]. Suan Sunandha Rajabhat University. Bangkok, Thailand.
- Warunpitikul, Y. (1999). Civic Consciousness: An Essay on Citizens on the Community Path. Bangkok, Thailand: Civic Net Foundation.